

budimex

GRUPA BUDIMEX

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

**sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi
Standardami Sprawozdawczości Finansowej**

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

Indeks do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	4
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	10
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	11
1. Informacje ogólne	11
2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości	11
3. Zarządzanie ryzykiem finansowym	26
4. Zarządzanie kapitałem	29
5. Ważne oszacowania i założenia	30
5.1 Ważne oszacowania księgowo	30
5.2 Ważne osądy przy stosowaniu zasad rachunkowości	30
6. Działalność zaniechana	31
7. Podmioty wchodzące w skład Grupy Budimex	31
8. Informacje dotyczące segmentów operacyjnych	33
9. Rzeczowe aktywa trwałe	38
10. Nieruchomości inwestycyjne	40
11. Wartości niematerialne	41
12. Wartość firmy jednostek podporządkowanych	42
13. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	43
14. Inwestycje w jednostkach wycenianych metodą praw własności	43
15. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	45
16. Pozostałe aktywa/ zobowiązania finansowe	46
17. Należności z tytułu umowy koncesyjnej	48
18. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	48
19. Zapasy	49
20. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	50
21. Kapitały	51
22. Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli	52
23. Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	52
24. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	54
25. Podatek dochodowy	55
26. Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	58
27. Rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia	61
28. Długoterminowe kontrakty budowlane	61
29. Przychody przyszłych okresów	62
30. Kaucje z tytułu umów o budowę	62
31. Przychody ze sprzedaży	63
32. Koszty według rodzaju	63
33. Koszty świadczeń pracowniczych	63
34. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	64
35. Przychody i koszty finansowe	64
36. Zysk / (strata) na akcję	65
37. Dywidenda na akcję	65
38. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	65
39. Aktywa Grupy zabezpieczające zobowiązania	66
40. Płatności w formie akcji	66
41. Transakcje z podmiotami powiązanymi	67

Noty przedstawione na stronach 11-77 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

42. Poniesione i planowane nakłady inwestycyjne	70
43. Zobowiązania inwestycyjne (pozabilansowe)	70
44. Przyszłe zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego	70
45. Instrumenty finansowe	71
46. Postępowania sądowe niezakończone na dzień 31 grudnia 2015 roku	74
47. Zdarzenia po dniu bilansowym	75
48. Zobowiązania i należności warunkowe	76
49. Zatrudnienie	76
50. Istotne zdarzenia mające wpływ na sytuację finansową Grupy	77

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej**

AKTYWA	Nota	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Aktywa trwale (długoterminowe)			
Rzeczowe aktywa trwale	9	83 248	79 513
Nieruchomości inwestycyjne	10	63 410	24 994
Wartości niematerialne	11	4 000	4 494
Wartość firmy jednostek podporządkowanych	12	73 237	73 237
Inwestycje w jednostkach wycenianych metodą praw własności	14	45 762	7 539
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	15	9 247	8 376
Kaucje z tytułu umów o budowę	30	20 388	27 923
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	18	34 909	29 945
Należności z tytułu umowy koncesyjnej	17	45 688	45 214
Pozostałe aktywa finansowe	16	396	-
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	25	440 922	376 261
Aktywa trwale (długoterminowe) ogółem		821 207	677 496
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)			
Zapasy	19	867 581	648 655
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	18	420 558	495 364
Kaucje z tytułu umów o budowę	30	16 276	10 248
Kwoty należne od odbiorców z tytułu umów o budowę	28	171 763	172 548
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		421	265
Pozostałe aktywa finansowe	16	2 432	19 800
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	20	2 413 126	1 831 652
		3 892 157	3 178 532
Aktywa trwale (grupy do zbycia) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	13	-	2 181
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe) ogółem		3 892 157	3 180 713
SUMA AKTYWÓW		4 713 364	3 858 209

Warszawa, 10 marca 2016 roku

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej (cd.)

KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA	Nota	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał podstawowy	21	145 848	145 848
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	21	87 163	87 163
Pozostałe kapitały rezerwowe	26, 40	4 801	4 816
Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych		5 425	5 326
Zyski zatrzymane		355 969	276 112
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		599 206	519 265
Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli	22	3 918	3 244
Kapitał własny ogółem		603 124	522 509
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	23	44 563	46 298
Kaucje z tytułu umów o budowę	30	207 239	176 116
Rezerwy na zobowiązania długoterminowe i inne obciążenia	27	181 691	179 169
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	26	7 657	6 121
Pozostałe zobowiązania finansowe	16	3 076	4 925
Zobowiązania długoterminowe ogółem		444 226	412 629
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	23	19 778	21 402
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	24	1 135 894	1 117 743
Kaucje z tytułu umów o budowę	30	168 033	201 207
Kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę	28	1 239 940	920 668
Przychody przyszłych okresów	29	896 448	520 766
Rezerwy na zobowiązania krótkoterminowe i inne obciążenia	27	135 565	111 598
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		67 568	26 291
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	26	1 350	1 080
Pozostałe zobowiązania finansowe	16	1 438	2 316
Zobowiązania krótkoterminowe ogółem		3 666 014	2 923 071
Zobowiązania ogółem		4 110 240	3 335 700
SUMA KAPITAŁU WŁASNEGO I ZOBOWIĄZAŃ		4 713 364	3 858 209

Warszawa, 10 marca 2016 roku

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowany rachunek zysków i strat**

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia	
		2015 roku	2014 roku
Działalność kontynuowana			
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów	31	5 133 994	4 949 939
Koszty sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów	32	(4 641 280)	(4 517 259)
Zysk brutto ze sprzedaży		492 714	432 680
Koszty sprzedaży	32	(29 742)	(27 660)
Koszty ogólnego zarządu	32	(190 081)	(177 743)
Pozostałe przychody operacyjne	34	56 205	60 191
Pozostałe koszty operacyjne	34	(36 878)	(40 150)
Zysk z działalności operacyjnej		292 218	247 318
Przychody finansowe	35	39 545	42 841
Koszty finansowe	35	(31 535)	(41 688)
Udział w (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	14	(3 427)	(5 852)
Zysk brutto		296 801	242 619
Podatek dochodowy	25	(60 281)	(48 681)
Zysk netto z działalności kontynuowanej		236 520	193 938
Zysk netto za okres		236 520	193 938
<i>z tego zysk przypadający:</i>			
akcjonariuszom Jednostki Dominującej		235 846	191 973
<i>udziałom niedającym kontroli</i>	22	674	1 965
<i>Podstawowy i rozwodniony zysk przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej na akcję (w złotych)</i>	36	9,24	7,52

Warszawa, 10 marca 2016 roku

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów**

	Rok zakończony 31 grudnia	
	2015 roku	2014 roku
Zysk netto za okres	236 520	193 938
Inne całkowite dochody, które:		
<i>Zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków:</i>		
Różnice kursowe z wyceny oddziałów i podmiotów zagranicznych	38	225
Podatek odroczony dotyczący składników innych całkowitych dochodów	-	-
<i>Nie zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty:</i>		
Zyski/(straty) aktuarialne	26	(1 371)
Podatek odroczony dotyczący składników innych całkowitych dochodów	25	261
Inne całkowite dochody netto	(553)	(885)
Całkowite dochody za okres	235 967	193 053
<i>z tego przypadające:</i>		
akcjonariuszom Jednostki Dominującej	235 293	191 088
<i>udziałom niedającym kontroli</i>	22	1 965

Warszawa, 10 marca 2016 roku

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym**

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej				Zyski zatrzymane	Razem	Udziały niedające kontroli	Kapitał własny ogółem
			Pozostałe kapitały rezerwowe		Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych					
			Płatności w formie akcji	Zyski/(straty) aktuarialne						
Stan na 1 stycznia 2015 roku	145 848	87 163	6 712	(1 896)	5 326	276 112	519 265	3 244	522 509	
Zysk za okres	-	-	-	-	-	235 846	235 846	674	236 520	
Inne całkowite dochody	-	-	-	(652)	99	-	(553)	-	(553)	
Całkowite dochody za okres	-	-	-	(652)	99	235 846	235 293	674	235 967	
Dywidendy (nota 37)	-	-	-	-	-	(155 989)	(155 989)	-	(155 989)	
Płatności w formie akcji (nota 40)	-	-	637	-	-	-	637	-	637	
Stan na 31 grudnia 2015 roku	145 848	87 163	7 349	(2 548)	5 425	355 969	599 206	3 918	603 124	

Warszawa, 10 marca 2016 roku

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym (cd.)**

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej				Razem	Udziały niedające kontroli	Kapitał własny ogółem
			Pozostałe kapitały rezerwowe		Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych	Zyski zatrzymane			
			Płatności w formie akcji	Zyski/(straty) aktuarialne					
Stan na 1 stycznia 2014 roku	145 848	87 163	5 370	(786)	5 101	383 627	626 323	18 852	645 175
Zysk za okres	-	-	-	-	-	191 973	191 973	1 965	193 938
Inne całkowite dochody	-	-	-	(1 110)	225	-	(885)	-	(885)
Całkowite dochody za okres	-	-	-	(1 110)	225	191 973	191 088	1 965	193 053
Dywidendy	-	-	-	-	-	(302 532)	(302 532)	-	(302 532)
Płatności w formie akcji	-	-	1 342	-	-	-	1 342	-	1 342
Zwiększenie udziału w jednostce zależnej (nota 22)	-	-	-	-	-	3 044	3 044	(17 573)	(14 529)
Stan na 31 grudnia 2014 roku	145 848	87 163	6 712	(1 896)	5 326	276 112	519 265	3 244	522 509

Warszawa, 10 marca 2016 roku

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia	
		2015 roku	2014 roku
PRZEPLŹYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ			
Zysk netto przed opodatkowaniem		296 801	242 619
Korekty o:			
Amortyzację	32	22 348	23 031
Udział w (zyskach) / stratach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	14	3 427	5 852
(Zyski) / straty z tytułu różnic kursowych		(104)	(35)
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)		78	886
(Zysk) / strata z działalności inwestycyjnej		(17 212)	(3 012)
Zmiana wyceny pochodnych instrumentów finansowych	16	(2 122)	6 854
Zmiana stanu rezerw oraz zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych		27 491	24 668
Inne korekty	38	664	212
Wynik operacyjny przed zmianami w kapitale obrotowym		331 371	301 075
Zmiana stanu należności i kaucji z tytułu umów o budowę		84 023	22 621
Zmiana stanu zapasów		(218 608)	48 391
Zmiana stanu kaucji z tytułu umów o budowę oraz zobowiązań, z wyjątkiem pożyczek i kredytów		13 750	(231 018)
Zmiana stanu przychodów przyszłych okresów		375 682	239 087
Zmiana stanu kwot należnych z tytułu umów o budowę		320 057	204 835
Zmiana stanu środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania	20	(124 087)	(35 777)
Środki pieniężne z działalności operacyjnej		782 188	549 214
Zapłacony podatek dochodowy		(82 929)	(63 152)
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ		699 259	486 062
PRZEPLŹYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ			
Wpływy ze sprzedaży wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		8 919	2 808
Wpływy ze sprzedaży inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne		-	1 530
Wpływy ze sprzedaży aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	13	14 000	-
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(31 380)	(16 075)
Nabycie nieruchomości inwestycyjnych	10	(38 788)	-
Sprzedaż jednostek zależnych		-	2 028
Nabycie udziałów w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	14, 15, 22	(42 563)	(24 329)
Pożyczki udzielone	16	(21 260)	(24 696)
Splata udzielonych pożyczek	16	40 248	8 820
Dywidendy otrzymane	14, 35	35	36
Odsetki otrzymane	16	299	854
Inne wpływy inwestycyjne		28	-
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ		(70 462)	(49 024)
PRZEPLŹYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ			
Kredyty i pożyczki otrzymane		-	22 759
Splaty kredytów i pożyczek		(555)	(8 013)
Dywidendy wypłacone	37	(155 989)	(302 532)
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego		(12 437)	(10 605)
Odsetki zapłacone		(1 902)	(1 704)
Inne wydatki finansowe		(627)	(119)
ŚRODKI PIENIĘŻNE WYKORZYSTANE W DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ		(171 510)	(300 214)
PRZEPLŹYWY PIENIĘŻNE NETTO RAZEM		457 287	136 824
Różnice kursowe netto		100	268
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA POCZĄTEK OKRESU	20	1 726 690	1 589 598
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA KONIEC OKRESU	20	2 184 077	1 726 690
Środki pieniężne grup do zbycia		-	-
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY GRUPY OGÓLEM		2 184 077	1 726 690

Warszawa, 10 marca 2016 roku

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne

Podmiotem dominującym Grupy Budimex („Grupa”) jest spółka akcyjna Budimex SA („Jednostka Dominująca”, „Spółka Dominująca”, „Spółka”), z siedzibą w Warszawie, przy ulicy Stawki 40, wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 1764.

Podstawowym przedmiotem działalności Jednostki Dominującej są szeroko rozumiane usługi budowlano-montażowe oraz świadczenie usług zarządczych i doradczych na rzecz spółek Grupy Budimex. Sektorem, w którym działa Spółka Dominująca według klasyfikacji Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, jest budownictwo.

Przedmiotem działalności Grupy są szeroko rozumiane usługi budowlano-montażowe wykonywane w systemie generalnego wykonawstwa w kraju i za granicą, działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami oraz w niewielkim zakresie działalność handlowa, produkcyjna, transportowa i inne. Poza prowadzeniem działalności budowlanej, Budimex SA pełni w Grupie rolę centrum doradczego, zarządzającego i finansowego. Realizacja tych trzech funkcji ma na celu:

- szybki przepływ informacji w ramach struktury Grupy,
- wzmocnienie efektywności gospodarki finansowo-pięniężnej poszczególnych spółek,
- umacnianie pozycji rynkowej Grupy.

Czas trwania Jednostki Dominującej i jednostek z Grupy jest nieograniczony.

Grupa Budimex należy do Grupy Ferrovial, której jednostką dominującą jest Ferrovial SA, z siedzibą w Madrycie, Hiszpania.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Jednostki Dominującej w dniu 10 marca 2016 roku.

1.1 Założenie kontynuacji działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za rok 2015 zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Zarząd Spółki Dominującej nie stwierdza na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez istotne jednostki Grupy po dniu bilansowym, na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości

Najważniejsze zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzaniu niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przedstawione zostały poniżej. Zasady te stosowane były we wszystkich prezentowanych okresach w sposób ciągły, o ile nie podano inaczej.

2.1 Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską („UE”), obowiązującymi na dzień bilansowy niniejszego sprawozdania finansowego.

Zmiany do standardów i interpretacje zastosowane po raz pierwszy w roku 2015

Następujące zmiany do istniejących standardów i interpretacje opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oraz zatwierdzone przez UE weszły w życie w roku 2015:

- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2011-2013)” – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF 13 oraz MSR 40) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa, zatwierdzone w UE w dniu 18 grudnia 2014 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2015 roku lub po tej dacie),
- Interpretacja KIMSF 21 „Opłaty publiczne”, zatwierdzona w UE w dniu 13 czerwca 2014 roku (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 17 czerwca 2014 roku lub po tej dacie).

W/w zmiany do standardów i interpretacje nie miały istotnego wpływu na dotychczas stosowaną politykę rachunkowości Grupy.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***Zmiany do standardów jakie zostały już opublikowane, ale jeszcze nie weszły w życie**

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe Grupa nie zastosowała następujących zmian standardów, które zostały opublikowane i zatwierdzone do stosowania w UE, ale które nie weszły jeszcze w życie:

- Zmiany do MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne” – Rozliczanie nabycia udziałów we wspólnych operacjach, zatwierdzone w UE w dniu 24 listopada 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień, zatwierdzone w UE w dniu 18 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” oraz MSR 41 „Rolnictwo” – Rolnictwo: uprawy roślinne, zatwierdzone w UE w dniu 23 listopada 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” oraz MSR 38 „Aktywa niematerialne” – Wyjaśnienia na temat akceptowalnych metod amortyzacyjnych, zatwierdzone w UE w dniu 2 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – Programy określonych świadczeń: składki pracownicze, zatwierdzone w UE w dniu 17 grudnia 2014 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe” – Metoda praw własności w jednostkowych sprawozdaniach finansowych, zatwierdzone w UE w dniu 18 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2010-2012)” – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 2, MSSF 3, MSSF 8, MSSF 13, MSR 16, MSR 24 oraz MSR 38) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa, zatwierdzone w UE w dniu 17 grudnia 2014 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2012-2014)” – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 5, MSSF 7, MSR 19 oraz MSR 34) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa, zatwierdzone w UE w dniu 15 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 lub po tej dacie).

Grupa postanowiła nie skorzystać z możliwości wcześniejszego zastosowania powyższych zmian do standardów. Według szacunków Grupy, w/w zmiany do standardów nie miałyby istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy.

Standardy i zmiany do standardów przyjęte przez RMSR, ale jeszcze nie zatwierdzone przez UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów oraz zmian do standardów, które według stanu na dzień 10 marca 2016 roku nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności” (proces zatwierdzania przez UE został wstrzymany),
- MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” oraz Zmiany do MSSF 15: data wejścia w życie MSSF 15 (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- MSSF 16 „Leasing” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem (proces zatwierdzania przez UE został bezterminowo wstrzymany),
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 12 „Ujawnienia na temat udziałów w innych jednostkach” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” – Jednostki inwestycyjne: zastosowanie zwolnienia z konsolidacji (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych” – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy” – Rozpoznanie aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego od niezrealizowanych strat (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie).

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Grupa szacuje, że przyjęcie do stosowania MSSF 16 „Leasing” może w pewnym stopniu zwiększyć zarówno jej aktywa trwałe, jak i zobowiązania finansowe. Jednocześnie oczekuje dodatniego wpływu na wynik z działalności operacyjnej, a ujemnego na wynik z działalności finansowej. Zmiany te będą się jednak równoważyć, tak że wdrożenie MSSF16 nie będzie miało istotnego wpływu na wynik netto Grupy. Pozostałe wyżej wymienione standardy oraz zmiany do standardów nie miałyby istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy.

Jednocześnie nadal poza regulacjami przyjętymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE. Według szacunków Grupy, zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych według MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” nie miałyby istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby przyjęte do stosowania na dzień bilansowy.

Sprawozdanie finansowe jest sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, z wyjątkiem korekty hiperinflacyjnej opisanej w nocie 21 oraz z wyjątkiem niektórych instrumentów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego zgodnie z określoną poniżej polityką rachunkowości.

Koszt historyczny ustalany jest co do zasady na bazie wartości godziwej dokonanej zapłaty za dobra lub usługi.

Za wartość godziwą uznaje się cenę, którą można uzyskać przy sprzedaży składnika aktywów lub zapłaconą w celu przeniesienia zobowiązania w zwyczajowej transakcji w głównym (lub najkorzystniejszym) rynku w dniu wyceny i na obecnych warunkach rynkowych, niezależnie od tego, czy cena jest bezpośrednio obserwowalna czy oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny. W wycenie do wartości godziwej składnika aktywów lub zobowiązania Grupa bierze pod uwagę właściwości danego składnika aktywów lub zobowiązań, jeżeli uczestnicy rynku biorą te cechy pod uwagę przy wycenie aktywów lub zobowiązań na dzień wyceny. Wartość godziwą dla celów wyceny i/lub ujawniania informacji w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy ustala się na w/w podstawie, z wyjątkiem transakcji płatności w formie akcji, które są objęte zakresem MSSF 2, transakcji leasingowych, które są objęte zakresem MSR 17 jak i wycen, które mają pewne podobieństwa do wartości godziwej, ale nie są wartościami godziwymi takimi jak cena sprzedaży netto zgodnie z MSR 2 czy wartość użytkowa zgodnie z MSR 36.

Grupa klasyfikuje zasady pomiaru wartości godziwej wykorzystując poniższą hierarchię odzwierciedlającą wagę danych źródłowych wykorzystywanych do wyceny:

- Poziom 1: ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań, do których Grupa ma dostęp w dniu wyceny,
- Poziom 2: dane wsadowe inne niż ceny notowane zaliczane do Poziomu 1, które są obserwowalne dla aktywów lub zobowiązań w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (pochodne cen),
- Poziom 3: dane wsadowe dla aktywów lub zobowiązań, które nie są oparte na obserwowalnych danych rynkowych (dane źródłowe nieobserwowalne).

2.2 Zasady konsolidacji

Podmioty zależne

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera sprawozdanie finansowe Jednostki Dominującej oraz sprawozdania jednostek kontrolowanych przez Jednostkę Dominującą sporządzone na dzień bilansowy. Kontrola występuje wówczas, gdy Jednostka Dominująca sprawuje władzę nad jednostką, podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe z tytułu swojego zaangażowania w jednostce lub posiada prawa do zmiennych wyników finansowych oraz gdy posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy nad jednostką do wywierania wpływu na wysokość jej wyników finansowych. Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejścia nad nimi kontroli przez Grupę. Przystaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli. Całkowite dochody jednostek zależnych są przypisywane do właścicieli Jednostki Dominującej oraz do udziałów niedających kontroli, nawet jeśli skutkiem tego przypisania będzie ujemne saldo udziałów niedających kontroli.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie Jednostki Dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości.

Procedury konsolidacyjne

Konsolidacja metodą pełną jednostek zależnych dokonana została z zachowaniem następujących zasad:

- wszystkie odpowiednie pozycje aktywów i zobowiązań jednostek zależnych i Jednostki Dominującej zostały zsumowane w pełnej wysokości bez względu na to, w jakiej części Jednostka Dominująca jest właścicielem jednostki zależnej,
- wszystkie odpowiednie pozycje przychodów i kosztów jednostek zależnych i Jednostki Dominującej zostały zsumowane w pełnej wysokości bez względu na to, w jakiej części Jednostka Dominująca jest właścicielem jednostki zależnej,
- po dokonaniu sumowania dokonano korekt i wyłączeń konsolidacyjnych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyłączono:

- kapitały własne jednostek zależnych powstałe przed objęciem kontroli,
- wartość udziałów posiadanych przez Jednostkę Dominującą i inne jednostki objęte konsolidacją w jednostkach zależnych,
- wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją,
- przychody i koszty dotyczące operacji gospodarczych dokonywanych między jednostkami objętymi konsolidacją,
- niezrealizowane, z punktu widzenia Grupy, zyski powstałe na operacjach dokonywanych między jednostkami objętymi konsolidacją, a zawarte w wartości podlegających konsolidacji aktywów i zobowiązań, a także niezrealizowane straty, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów,
- dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne Jednostce Dominującej i innym jednostkom objętym konsolidacją.

Skonsolidowany wynik netto jest przypisywany akcjonariuszom Jednostki Dominującej oraz udziałom niedającym kontroli.

Podmioty stowarzyszone

Podmiotem stowarzyszonym jest jednostka, na którą Jednostka Dominująca wywiera znaczący wpływ i która nie jest ani jednostką zależną od inwestora ani wspólnym ustaleniem umownym. Znaczący wpływ oznacza możliwość uczestniczenia w podejmowaniu decyzji dotyczących polityki finansowej i operacyjnej w danej spółce, niestanowiący jednak kontroli ani współkontroli tej polityki.

Udziały finansowe w podmiotach stowarzyszonych wyceniane są przy wykorzystaniu metody praw własności, z wyjątkiem sytuacji, gdy inwestycja jest klasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży. Inwestycje w podmiot stowarzyszony są wyceniane według ceny nabycia z uwzględnieniem zmian w udziale Spółki w aktywach netto, jakie wystąpiły do dnia bilansowego, pomniejszonych o utratę wartości poszczególnych inwestycji. Straty podmiotów stowarzyszonych przekraczające wartość udziału Grupy w tych podmiotach stowarzyszonych nie są rozpoznawane, o ile Spółka Dominująca nie wzięła na siebie obowiązku pokrycia strat lub dokonania płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Nadwyżka ceny nabycia powyżej udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto (z uwzględnieniem zobowiązań warunkowych) podmiotu stowarzyszonego na dzień nabycia jest ujmowana jako wartość firmy, powiększając wartość inwestycji w podmiotach stowarzyszonych. W przypadku, gdy cena nabycia jest niższa od udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto (z uwzględnieniem zobowiązań warunkowych) podmiotu stowarzyszonego na dzień nabycia, różnica ujmowana jest jako przychód podczas ustalania udziału inwestora w zysku lub stracie jednostki stowarzyszonej za okres, w którym nastąpiło nabycie.

Wspólne ustalenia umowne

Udział Grupy we wspólnych ustaleniach umownych jest ujmowany:

- jako wspólne działanie – (spółki jawne, cywilne – kiedy Grupa ma prawo do swojej części aktywów i zobowiązań spółki) – swoje aktywa oraz swoje zobowiązania (w tym udział w aktywach i zobowiązaniach posiadanych/zaciągniętych wspólnie), swoją część przychodów i kosztów wspólnego działania ujmuje się bezpośrednio w księgach wspólników,
- jako wspólne przedsięwzięcie (spółki kapitałowe – kiedy Grupa ma prawo do aktywów netto spółki) – podmioty te konsoliduje się metodą praw własności.

Transakcje z udziałami niedającymi kontroli nieskutkujące zmianami kontroli

Transakcje z udziałami niedającymi kontroli nieskutkujące zmianami kontroli są księgowane w korespondencji z kapitałem.

Nabycia jednostek niezajdujących się pod wspólną kontrolą

Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę, z wyjątkiem nabycia jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą, rozlicza się według metody nabycia.

Zapłatę przekazaną w transakcji połączenia jednostek gospodarczych wycenia się w wartości godziwej, obliczonej jako zbiorcza kwota wartości godziwych na dzień przejęcia przekazanych przez Grupę aktywów, zobowiązań zaciągniętych przez Grupę wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Koszty związane z przejęciem ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa i zobowiązania wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia, z następującymi wyjątkami:

- aktywa i zobowiązania wynikające z odroczonego podatku dochodowego lub związane z umowami o świadczenia pracownicze ujmuje się i wycenia zgodnie z MSR 12 „Podatek dochodowy” i MSR 19 „Świadczenia pracownicze”;
- zobowiązania lub instrumenty kapitałowe związane z programami płatności rozliczanymi na bazie akcji w jednostce przejmowanej lub w Grupie, które mają zastąpić analogiczne umowy obowiązujące w jednostce przejmowanej, wycenia się zgodnie z MSSF 2 „Płatności na bazie akcji” na dzień przejęcia oraz

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

- aktywa (lub grupy aktywów przeznaczone do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana” wycenia się zgodnie z wymogami tego standardu.

Wartość firmy wycenia się jako nadwyżkę sumy przekazanej zapłaty, kwoty udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej poprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą udziałów w jednostce przejmowanej nad kwotą wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów i zobowiązań wycenionych na dzień przejęcia. Jeżeli po ponownej weryfikacji wartości netto wycenionych na dzień przejęcia możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań przekracza sumę przekazanej zapłaty, wartości udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej udziałów w tej jednostce uprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą, nadwyżkę tę ujmuje się bezpośrednio w wyniku jako zysk na okazyjnym nabyciu.

Udziały niedające kontroli stanowiące część udziałów właścicielskich i uprawniające posiadaczy do proporcjonalnego udziału w aktywach netto jednostki w przypadku jej likwidacji można początkowo wycenić w wartości godziwej lub odpowiednio do proporcji udziałów niedających kontroli w ujętej wartości możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki przejmowanej. Wyboru metody wyceny Grupa dokonuje indywidualnie dla każdej transakcji przejęcia.

Jeżeli zapłata przekazana w transakcji nabycia jednostek gospodarczych obejmuje aktywa lub zobowiązania wynikające z umowy o zapłatę warunkowej, zapłatę tę wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia i ujmuje jako część wynagrodzenia przekazanego w transakcji nabycia jednostek gospodarczych. Zmiany wartości godziwej zapłaty warunkowej kwalifikujące się jako korekty za okres objęty wyceną uwzględnia się retrospektywnie, w korespondencji z odpowiednimi korektami wartości firmy. Korekty dotyczące okresu wyceny to takie, które są wynikiem uzyskania dodatkowych informacji dotyczących „okresu objętego wyceną” (który nie może być dłuższy niż jeden rok od dnia przejęcia), dotyczących faktów i okoliczności występujących na dzień przejęcia.

Zmiany wartości godziwej zapłaty warunkowej, które nie kwalifikują się jako korekty dotyczące okresu wyceny, rozlicza się w zależności od klasyfikacji zapłaty warunkowej. Warunkowej zapłaty sklasyfikowanej jako kapitał własny nie wycenia się ponownie, a jej późniejsze uregulowanie rozlicza się w ramach kapitału własnego. Zapłata warunkowa zaklasyfikowana jako składnik aktywów lub zobowiązań podlega przeszacowaniu na kolejne dni sprawozdawcze zgodnie z MSR 39 lub MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”, a wynikające z przeszacowania zyski lub straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

W przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, uprzednio posiadane przez Grupę udziały w jednostce przejmowanej przeszacowuje się do wartości godziwej na dzień przejęcia, a wynikający stąd zysk lub stratę ujmuje się w rachunku zysków i strat. Kwoty wynikające z posiadania udziałów w jednostce przejmowanej przed datą jej przejęcia, uprzednio ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach, przenosi się do rachunku zysków i strat, jeżeli takie traktowanie byłoby poprawne w chwili zbycia tych udziałów.

Jeżeli początkowe rozliczenie księgowe połączenia jednostek na koniec okresu sprawozdawczego, w którym połączenie miało miejsce, nie jest kompletne, Grupa prezentuje w swoim sprawozdaniu finansowym tymczasowe kwoty dotyczące pozycji, których rozliczenie jest niekompletne. W okresie wyceny Grupa koryguje tymczasowe kwoty ujęte na dzień przejęcia (patrz wyżej) lub ujmuje dodatkowe aktywa albo zobowiązania dla odzwierciedlenia nowych faktów i okoliczności występujących na dzień przejęcia, które, jeśli byłyby znane, wpłynęłyby na ujęcie tych kwot na ten dzień.

Nabycia jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą

Połączenia jednostek wynikające z przeniesienia udziałów w jednostkach znajdujących się bezpośrednio lub pośrednio pod kontrolą głównego udziałowca, który jednocześnie kontroluje Grupę Budimex, są ujmowane według metody łączenia udziałów, tzn. jakby nabycie miało miejsce na początku najwcześniejszego okresu porównawczego lub z datą ustanowienia wspólnej kontroli. Nabyte aktywa i zobowiązania są ujmowane według wartości bilansowej po uprzednim doprowadzeniu ich wartości do jednolitych metod wyceny i dokonaniu odpowiednich wyłączeń. Wyłączeniu podlega wartość kapitałów nabytej spółki, a wszelkie różnice pomiędzy wartością bilansową a ceną nabycia ujmuje się bezpośrednio w kapitałach w pozycji zyski zatrzymane. Wyłączeniu podlegają również wzajemne należności i zobowiązania, przychody i koszty operacji gospodarczych dokonywanych między spółkami, zyski lub straty z operacji gospodarczych dokonanych przed nabyciem zawarte w wartościach aktywów i zobowiązań podlegających konsolidacji. Koszty związane z nabyciem jednostek pod wspólną kontrolą obciążają pozostałą działalność operacyjną okresu, w którym zostały poniesione.

Utrata kontroli

W momencie utraty przez Grupę kontroli nad jednostką zależną oblicza się zysk lub stratę - jako różnicę między:

- sumą wartości godziwej otrzymanej zapłaty oraz wartości godziwej zachowanych udziałów oraz
- wartością bilansową aktywów (z uwzględnieniem wartości firmy) i zobowiązań jednostki zależnej;

oraz ujmuje się w wyniku. W przypadku, gdy aktywa spółki zależnej są wyceniane w kwocie przeszacowanej lub wartości godziwej i wynikający z tego skumulowany zysk lub strata jest ujmowany w pozostałych całkowitych dochodach i odnoszony na kapitał, wartości uprzednio ujęte w pozostałych całkowitych dochodach i skumulowane w kapitale własnym rozlicza się w taki sposób, jak gdyby Grupa bezpośrednio zbyła odpowiednie składniki aktywów (tj. przenosi się na wynik lub bezpośrednio do zysków zatrzymanych, zgodnie z zasadami odpowiedniego MSSF). Wartość godziwą inwestycji utrzymanej w byłej jednostce zależnej na dzień utraty kontroli uznaje się za wartość godziwą w momencie początkowego ujęcia, rozliczaną następnie zgodnie z MSR 39

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

„Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” lub za koszt w momencie początkowego ujęcia inwestycji w jednostce stowarzyszonej lub jednostce współkontrolowanej.

2.3 Transakcje w walucie obcej i wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy prezentowane jest w złotych polskich, która jest walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Jednostki Dominującej. Dane finansowe podano w zaokrągleniu do pełnych tysięcy złotych, chyba że w konkretnych sytuacjach podano inaczej.

Transakcje i salda

Transakcje w walucie obcej początkowo ujmuje się w walucie funkcjonalnej, stosując do przeliczenia kwoty wyrażonej w walucie obcej natychmiastowy kurs wymiany waluty obcej na walutę funkcjonalną obowiązujący na dzień zawarcia transakcji.

Na każdy dzień bilansowy:

- pozycje pieniężne w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu zamknięcia,
- pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia wyrażonego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Różnice kursowe dotyczące aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych, powstałe na dzień ich wyceny oraz przy zapłacie należności i zobowiązań w walutach obcych, jak również sprzedaży walut, spółki zaliczają odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych. W przypadku pozycji niepieniężnych wycenianych w wartości godziwej, jeśli zyski lub straty z tytułu wyceny do wartości godziwej ujmowane są w kapitale własnym, to różnice kursowe ujmowane są również w kapitale własnym. Z kolei jeśli zyski lub straty z tytułu wyceny do wartości godziwej ujmowane są w rachunku zysków i strat, tak samo ujmuje się różnice kursowe.

Oddziały spółek zależnych oraz udziały w spółkach zależnych o odmiennej walucie funkcjonalnej

Wynik finansowy oraz aktywa, kapitał własny i zobowiązania oddziałów zagranicznych jednostek Grupy, a także spółek zależnych wchodzących w skład Grupy o walucie funkcjonalnej innej niż waluta funkcjonalna Jednostki Dominującej (których waluta funkcjonalna nie jest walutą gospodarki hiperinflacyjnej) przelicza się na złote polskie w następujący sposób:

- aktywa i zobowiązania oddziałów, a także każdego prezentowanego sprawozdania z sytuacji finansowej spółki o odmiennej walucie funkcjonalnej (tj. z uwzględnieniem danych porównawczych) przelicza się według kursu zamknięcia obowiązującego na dany dzień bilansowy,
- przychody i koszty w każdym rachunku zysków i strat (tj. z uwzględnieniem danych porównawczych) przelicza się według kursu średniego (chyba, że przeliczenie wg kursu średniego odbiegałoby istotnie od wartości otrzymanych przy zastosowaniu kursu obowiązującego na dzień zawarcia transakcji),
- wszystkie wynikające stąd różnice kursowe ujmuje się jako odrębny składnik pozostałych całkowitych dochodów i w wartości skumulowanej w kapitale „różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych”.

W przypadku zbycia jednostki działającej za granicą zakumulowaną kwotę odroczonej różnic kursowych, ujętych w oddzielnej pozycji kapitału własnego, dotyczącej tej jednostki działającej za granicą, ujmuje się w wyniku finansowym w momencie rozpoznania zysku lub straty ze zbycia jednostki.

2.4 Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe są wyceniane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz o zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. Grunty wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe, z wyjątkiem gruntów, są amortyzowane zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów, w celu rozłożenia ich wartości początkowej pomniejszonej o wartość końcową w szacowanym okresie ich użytkowania. Amortyzację rozpoczyna się, gdy dany składnik rzeczowych aktywów trwałych jest dostępny do użytkowania. Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych w Grupie kształtują się następująco:

• prawo wieczystego użytkowania gruntów	40 – 78 lat
• budynki i budowle	10 – 50 lat
• urządzenia techniczne, maszyny	2 – 25 lat
• środki transportu	3 – 10 lat
• pozostałe środki trwałe	2 – 10 lat

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub ujmuje jako odrębny składnik rzeczowych aktywów trwałych tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Pozostałe koszty poniesione po początkowym ujęciu, jak koszty napraw, przeglądów, opłaty eksploatacyjne, wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione, z wyjątkiem istotnych kosztów generalnych przeglądów, które są ujmowane w wartości bilansowej odpowiedniej pozycji rzeczowych aktywów trwałych.

Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania rzeczowych aktywów trwałych dokonuje się przynajmniej raz w roku i w razie potrzeby dokonuje ich korekty.

W przypadku, gdy wartość bilansowa składnika rzeczowych aktywów trwałych przewyższa jego oszacowaną wartość odzyskiwalną, wartość bilansową spisuje się natychmiast do poziomu wartości odzyskiwalnej.

Zyski i straty z tytułu zbycia składnika rzeczowych aktywów trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie są wyceniane w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, w tym kosztów finansowania, pomniejszonych o odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie są amortyzowane do momentu zakończenia ich budowy, tj. zanim nie są dostępne do użytkowania.

2.5 Nieruchomości inwestycyjne

Początkowo nieruchomości inwestycyjne są ujmowane w księgach według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne, z wyjątkiem gruntów oraz nieruchomości spełniających kryteria zaklasyfikowania ich jako przeznaczonych do sprzedaży, podlegają amortyzacji zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów oraz są korygowane o zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Okresy użytkowania nieruchomości inwestycyjnych w Grupie kształtują się następująco:

• prawo wieczystego użytkowania gruntów	40 – 78 lat
• budynki i budowle	10 – 50 lat
• pozostałe nieruchomości inwestycyjne	2 – 10 lat

2.6 Wartości niematerialne

Wartości niematerialne są rozpoznawane, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości spowodują one wpływ do spółek korzyści ekonomicznych, które mogą być bezpośrednio powiązane z tymi aktywami oraz można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów.

Początkowe ujęcie wartości niematerialnych następuje według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Po ujęciu początkowym wartości niematerialne są wyceniane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Wartości niematerialne są amortyzowane zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów w szacowanym okresie ich użytkowania. Okresy użytkowania dla wartości niematerialnych Grupy kształtują się następująco:

• patenty i licencje	5 – 15 lat
• oprogramowanie	2 – 5 lat

Oszacowany okres ekonomicznej użyteczności i metoda amortyzacji podlegają weryfikacji na koniec każdego roku obrotowego, a skutki zmian szacunków rozlicza się prospektywnie.

2.7 Aktywa trwałe (grupy do zbycia) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Do grupy tej zalicza się składniki aktywów trwałych (lub grup do zbycia), jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie.

Wycena składnika aktywów trwałych (lub grup do zbycia) następuje w kwocie niższej z jego wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia. Wartość godziwą aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży (grup do zbycia) ustala się zgodnie z MSSF 13.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

2.8 Wartość firmy

Wartość firmy jest nadwyżką sumy obejmującej:

- wynagrodzenie przekazane, wyceniane na dzień przejęcia według wartości godziwej;
- zapłatę warunkową, wycenioną na dzień przejęcia według wartości godziwej;
- wartość udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej wycenianą w wartości godziwej lub proporcjonalnie do udziałów w zidentyfikowanych aktywach netto;
- w przypadku połączeń jednostek przeprowadzanych etapowo, wycenioną na dzień przejęcia wartość godziwą udziałów uprzednio posiadanych przez przejmującego w jednostce przejmowanej;

nad wartością godziwą możliwych do zidentyfikowania aktywów netto na dzień nabycia, z uwzględnieniem wyjątków wymienionych w MSSF 3.

Wartość firmy odpowiada płatności dokonanej przez jednostkę przejmującą w oczekiwaniu na przyszłe korzyści ekonomiczne z tytułu aktywów, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć.

Wartość firmy jest wykazywana jako składnik aktywów, nie podlega amortyzacji, lecz przynajmniej raz w roku podlega analizie pod kątem utraty wartości. Ewentualna utrata wartości rozpoznawana jest od razu w rachunku zysków i strat i nie podlega odwróceniu w kolejnych okresach sprawozdawczych.

Jeżeli działalność wchodząca w skład danego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została przyporządkowana wartość firmy, zostanie sprzedana, to wartość firmy odnosząca się do zbytej działalności uwzględniana jest przy ustalaniu zysku lub straty z tytułu zbycia.

Wartość firmy powstała przed datą zmiany zasad na MSSF ujęta została zgodnie z wartością rozpoznaną według wcześniej stosowanych zasad rachunkowości i podlegała testowi na utratę wartości na dzień przejścia na MSSF. Ponadto wartość firmy jest testowana corocznie pod kątem utraty wartości i wykazywana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według kosztu pomniejszonego o skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości, wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest najmniejszym, możliwym do określenia zespołem aktywów generującym wpływy pieniężne, w znacznym stopniu niezależne od wpływów pieniężnych pochodzących z innych aktywów lub grup aktywów.

2.9 Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są aktywowane jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów, aż do momentu, w którym aktywa te są zasadniczo gotowe do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.

Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmują się jako koszty w okresie, w którym je poniesiono.

Dostosowywanymi składnikami aktywów w Grupie Budimex mogą być przede wszystkim zapasy w spółkach deweloperskich a także rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne oraz wartości niematerialne.

2.10 Leasing

Spółki Grupy są stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmują obce środki trwałe do odpłatnego używania lub pobierania pożytków przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu finansowego, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały lub inwestycje, według wartości godziwej przedmiotu leasingu lub w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu, jeżeli jest ona niższa od wartości godziwej. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania.

Rzeczowe aktywa trwałe używane na podstawie umów leasingu są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres ich użytkowania lub okres leasingu, jeżeli brak jest wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat, z uwzględnieniem zasad opisanych w punkcie 2.9.

2.11 Utrata wartości aktywów niefinansowych

Na każdy dzień bilansowy spółki Grupy oceniają, czy istnieją obiektywne dowody wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości składnika bądź grupy aktywów niefinansowych. Jeśli dowody takie istnieją, spółki ustalają szacowaną możliwą do odzyskania wartość składnika aktywów i dokonują odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, w kwocie równej różnicy między wartością możliwą do odzyskania i wartością bilansową. Wartość odzyskiwalna to wyższa z dwóch kwot: wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży i wartości użytkowej. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem, uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów.

Dla potrzeb analizy pod kątem utraty wartości, aktywa grupuje się na najniższym możliwym poziomie, w odniesieniu do którego występują dające się zidentyfikować odrębnie przepływy pieniężne (ośrodki wypracowujące środki pieniężne). Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest najmniejszym, możliwym do określenia zespołem aktywów generującym wpływy pieniężne w znacznym stopniu niezależne od wpływów pieniężnych pochodzących z innych aktywów lub grup aktywów.

Strata wynikająca z utraty wartości jest ujmowana w rachunku zysków i strat.

Jeśli strata z tytułu utraty wartości ulega następnie odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub ośrodka generującego przepływy pieniężne) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nie przekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów generującego przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie w wynik.

2.12 Zaliczki na poczet zakupu aktywów niefinansowych

Zaliczki na poczet zakupu rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych, wartości niematerialnych oraz zapasów („Zaliczki przekazane”) ujmowane są w ramach należności krótkoterminowych.

2.13 Zapasy

Zapasy rzeczowych składników majątku obrotowego stanowią materiały, towary, produkcja w toku oraz wyroby gotowe. Grupa stosuje następujące zasady kwalifikacji zapasów do poszczególnych kategorii:

- Materiały – elementy składowane w miejscach magazynowania, przeznaczone do wykorzystania w procesach produkcyjnych, zwłaszcza do zużycia w działalności budowlanej;
- Produkcja w toku – obejmuje koszty niezakończonych projektów deweloperskich, w tym również grunty wykorzystywane w realizacji tych projektów oraz składowane na terenach budów składniki zapasów o ogólnym przeznaczeniu, niskim stopniu przetworzenia, które mogą w prosty sposób oraz bez ponoszenia istotnych kosztów zostać wykorzystane dla innych kontraktów lub sprzedane (w przypadku, gdy okażą się niepotrzebne do realizacji danego kontraktu);
- Towary – składniki zapasów nabyte w celu ich odsprzedaży;
- Wyroby gotowe – wyroby własnej produkcji, których proces przerobu został całkowicie zakończony oraz mieszkania, lokale użytkowe oraz budowle gotowe do sprzedaży.

Składnikami zapasów nie są elementy składowane na terenach budów o przeznaczeniu specyficznym dla danej budowy lub przetworzone we własnym zakresie lub przez podwykonawcę, takie, co do których nie jest pewne, iż w prosty sposób mogą zostać wykorzystane dla innych kontraktów lub sprzedane. Takie pozycje odnoszone są bezpośrednio w wynik.

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i wartości netto możliwej do uzyskania.

Wartość netto możliwa do uzyskania jest to możliwa do uzyskania na dzień bilansowy cena sprzedaży bez podatku od towarów i usług i podatku akcyzowego, pomniejszona o rabaty, opusty i tym podobne oraz koszty związane z przystosowaniem składnika do sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży.

Rozchód materiałów wyceniany jest według ceny nabycia, ustalonej jako średnia ważona cen materiałów, rozchód towarów jest wyceniany według ceny nabycia ustalonej metodą „pierwsze weszło – pierwsze wyszło”, natomiast rozchód produkcji w toku oraz wyrobów gotowych według kosztu bezpośrednich materiałów i robocizny oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji, ustalonej przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

2.14 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku i w kasie wyceniane są według wartości nominalnej.

Wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych pozycja „Środki pieniężne i ich ekwiwalenty” składa się z gotówki w kasie oraz lokat bankowych o terminie zapadalności nie dłuższym niż 3 miesiące, które nie zostały potraktowane jako działalność inwestycyjna.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Do środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania Grupa zalicza przede wszystkim środki:

- stanowiące zabezpieczenie gwarancji bankowych,
- zgromadzone na otwartych mieszkaniowych rachunkach powierniczych,
- środki na rachunkach powierniczych i bieżących w części należnej partnerom realizującym kontrakt budowlany wraz ze spółką z Grupy,

o ile ich termin zapadalności nie przekracza 3 miesięcy.

Grupa wykazuje środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w ramach środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, natomiast na potrzeby sprawozdania przepływów pieniężnych stan środków pieniężnych na początek i koniec okresu pomniejszany jest o środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, a ich zmiana ujmowana jest w ramach przepływów z działalności operacyjnej.

2.15 Instrumenty finansowe

Aktywa i zobowiązania finansowe ujmowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy w momencie, gdy Grupa staje się stroną wiążącej umowy. Posiadane instrumenty Grupa ujmuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w podziale na następujące kategorie:

- **Aktywa finansowe:** aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, należności oraz pożyczki, aktywa finansowe wykazywane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (w tym pochodne instrumenty finansowe);
- **Zobowiązania finansowe i instrumenty kapitałowe:** kredyty bankowe i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług, kaucje z tytułu umów o budowę, zobowiązania wykazywane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (w tym pochodne instrumenty finansowe).

Klasyfikacja opiera się na kryterium celu nabycia inwestycji lub zaciągnięcia zobowiązania. Zarząd określa klasyfikację do poszczególnych kategorii inwestycji lub zobowiązań przy ich początkowym ujęciu, a następnie poddaje ją weryfikacji na każdy dzień bilansowy. W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Grupa nie posiadała instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności.

Aktywa i zobowiązania finansowe wykazywane według wartości godziwej, z zyskami lub stratami rozliczanymi przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie:

- Aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz
- Aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej, z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat.

Składnik aktywów lub zobowiązań finansowych zalicza się do aktywów lub zobowiązań przeznaczonych do obrotu, jeżeli:

- został nabyty lub zaciągnięty przede wszystkim w celu sprzedaży lub odkupienia w krótkim terminie,
- jest instrumentem pochodnym (poza instrumentami zabezpieczającymi).

Transakcje zakupu i sprzedaży inwestycji lub zaciągnięcia lub spłaty zobowiązania ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Grupa staje się stroną umowy tego instrumentu. Inwestycje ujmuje się początkowo według wartości godziwej. Koszty transakcyjne dotyczące nabycia ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku.

Należności z tytułu dostaw i usług dotyczące realizowanych kontraktów budowlanych oraz z tytułu udzielonych zaliczek (niezaliczanych jednak do instrumentów finansowych) klasyfikowane są jako należności krótkoterminowe, gdyż oczekuje się, że zostaną uregulowane w toku normalnego cyklu operacyjnego jednostki.

Należności z tytułu kaucji gwarancyjnych oraz pożyczki, których termin wymagalności jest krótszy niż 12 miesięcy ujmowane są jako aktywa obrotowe. Długoterminowe należności z tytułu kaucji gwarancyjnych podlegają dyskontowaniu do wartości bieżącej według efektywnych stóp procentowych.

Pożyczki i należności handlowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej, a następnie wycenia się je według kosztu zamortyzowanego, pomniejszając je przy tym o odpisy z tytułu utraty wartości. Odpis z tytułu utraty wartości należności tworzy się, gdy istnieją obiektywne dowody na to, że Grupa nie będzie w stanie otrzymać wszystkich należnych kwot wynikających z pierwotnych warunków należności.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności to niepochodne aktywa finansowe, niezaliczone do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu ani do pożyczek i należności, o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Grupa zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności.

Transakcje zakupu i sprzedaży inwestycji ujmują się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Grupa zobowiązuje się zakupić lub sprzedać dany składnik aktywów. Inwestycje ujmują się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne; w kolejnych okresach inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu) z uwzględnieniem utraty wartości.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to niepochodne instrumenty finansowe niezaklasyfikowane do żadnej z pozostałych kategorii instrumentów finansowych. Zalicza się je do aktywów trwałych, o ile Zarząd nie zamierza zbyć inwestycji w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego. Jeśli istnieją plany zbycia inwestycji w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego, aktywa te są reklasifikowane do aktywów obrotowych.

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów ujmują się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Grupa zobowiązuje się zakupić lub sprzedać dany składnik aktywów. Aktywa ujmują się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne. Dotyczy to wszystkich aktywów finansowych niewykazywanych według wartości godziwej, z zyskami lub stratami w rachunku zysków i strat. Aktywa wyłącza się z ksiąg rachunkowych, gdy prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wykazuje się po początkowym ujęciu według wartości godziwej. Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej wykazuje się w okresie, w którym powstały. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczone, odnosi się na inne całkowite dochody. Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży stanowiących pozycje pieniężne wynikające z różnic kursowych ujmują się w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstały. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży stanowiące pozycje niepieniężne, w przypadku gdy wartość godziwa jest niemożliwa do ustalenia, wyceniane są według ceny nabycia pomniejszonej o ewentualną utratę wartości. W razie sprzedaży papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży” lub utraty przez nie wartości, łączne dotychczasowe korekty do poziomu aktualnej wartości godziwej, ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach i skumulowane w kapitale własnym, wykazuje się w rachunku zysków i strat jako zyski i straty z aktywów finansowych.

Grupa dokonuje na każdy dzień bilansowy oceny, czy występują obiektywne dowody na to, że składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych nie utraciły na wartości. W odniesieniu do kapitałowych papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży”, przy ustalaniu, czy aktywa finansowe nie utraciły na wartości bierze się pod uwagę znaczący lub przedłużający się spadek wartości godziwej danego aktywa finansowego poniżej jego kosztu. Jeżeli takie dowody występują w przypadku aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, dla których wycena według wartości godziwej jest możliwa, łączne dotychczasowe straty – ustalone jako różnica pomiędzy ceną nabycia, a aktualną wartością godziwą, pomniejszoną o ewentualne straty z tytułu utraty wartości ujęte wcześniej w rachunku zysków i strat – wyłącza się z kapitału własnego i ujmują w rachunku zysków i strat. W przypadku, gdy wycena według wartości godziwej jest niemożliwa, utrata wartości ujmowana jest bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz kaucje z tytułu umów o budowę

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług na dzień ich powstania są wykazywane w wartości bieżącej przewidywanej zapłaty i ujmowane w okresach późniejszych według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług dotyczące realizowanych kontraktów budowlanych klasyfikowane są jako zobowiązania krótkoterminowe, gdyż oczekuje się, że zostaną uregulowane w toku normalnego cyklu operacyjnego jednostki.

Zobowiązania z tytułu kaucji gwarancyjnych, których termin rozliczenia jest krótszy niż 12 miesięcy ujmowane są jako zobowiązania krótkoterminowe. Długoterminowe zobowiązania z tytułu kaucji gwarancyjnych podlegają dyskontowaniu do wartości bieżącej według efektywnych stóp procentowych. Krótkoterminowe kaucje z tytułu umów o budowę na dzień ich powstania są wykazywane w wartości bieżącej przewidywanej zapłaty i ujmowane w okresach późniejszych według zamortyzowanego kosztu.

Kredyty bankowe i pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania

W momencie początkowego ujęcia, kredyty bankowe i pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania są ujmowane według wartości godziwej skorygowanej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika zobowiązań finansowych. Na dzień bilansowy te zobowiązania finansowe wyceniane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Instrumenty pochodne

Spółki Grupy zawierają transakcje pochodne w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem kursowym oraz ryzykiem stóp procentowych. Reguły obowiązujące przy wykorzystaniu instrumentów pochodnych zawarte są w polityce zarządzania ryzykiem Grupy zatwierdzonej przez Zarząd, co zostało szczegółowo opisane w notcie 3 „Zarządzanie ryzykiem finansowym”.

Instrumenty pochodne wyceniane są na dzień bilansowy w wiarygodnie ustalonej wartości godziwej. Wartość godziwa instrumentów pochodnych jest szacowana przy użyciu modelu bazującego między innymi na wartości kursów walutowych (średnie kursy NBP) na dzień bilansowy lub różnicach w poziomach stóp procentowych waluty kwotowej i bazowej.

Skutki okresowej wyceny walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward i opcji walutowych oraz zyski i straty na dzień ich rozliczenia wykazywane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody (koszty) operacyjne” w ramach działalności operacyjnej.

Skutki okresowej wyceny swapów stopy procentowej oraz zyski i straty na dzień ich rozliczenia wykazywane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody (koszty) finansowe” w ramach działalności finansowej.

Spółki Grupy nie stosują rachunkowości zabezpieczeń.

Spółki Grupy współpracują, zarówno w ramach transakcji na rynku pieniężnym, kapitałowym, jak i instrumentów pochodnych z bankami o wysokiej wiarygodności, nie powodując przy tym znacznej koncentracji ryzyka kredytowego.

2.16 Kapitały

Kapitał własny

Kapitał podstawowy obejmuje akcje zwykłe i jest wykazany według wartości nominalnej (zgodnej ze statutem Jednostki Dominującej oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego) skorygowanej o skutki hiperinflacji za okres, w którym gospodarka polska zaliczana była do hiperinflacyjnych.

Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej – to kwota równa nadwyżce cen obejmowania akcji Jednostki Dominującej ponad ich wartość nominalną. Została ona skorygowana o skutki hiperinflacji za okres, w którym gospodarka polska zaliczana była do hiperinflacyjnych.

Pozostałe kapitały rezerwowe obejmują koszty programu płatności w formie akcji przez Ferrovial SA (nota 2.18) oraz zyski/(straty) aktuarialne od zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych.

Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych obejmują efekt przeliczenia sprawozdań finansowych zagranicznych spółek i oddziałów Grupy z walut obcych na złote polskie.

Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli

Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli stanowi część kapitałów własnych jednostek zależnych objętych konsolidacją pełną, która należy do innych udziałowców (akcjonariuszy) aniżeli jednostki wchodzące w skład Grupy.

Zysk / (strata) netto jednostek zależnych w części należącej do udziałowców (akcjonariuszy) innych niż jednostki wchodzące w skład Grupy stanowi zysk (stratę) udziałów niedających kontroli.

2.17 Świadczenia pracownicze

Jednostki Grupy prowadzą programy wypłaty odpraw emerytalnych i rentowych, w związku z czym tworzą rezerwy na wartość bieżącą zobowiązań z tytułu wyżej wymienionych świadczeń. Wypłaty z tytułu powyższego programu odpisywane są w koszty rachunku zysków i strat w sposób umożliwiający rozłożenie kosztów tych świadczeń na cały okres zatrudnienia pracowników w spółkach. Wysokość rezerwy jest ustalana przez niezależnego aktuarusza metodą wyceny prognozowanych uprawnień jednostkowych. Zyski i straty aktuarialne z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia są rozpoznawane w innych całkowitych dochodach i nie będą podlegać przeniesieniu do rachunku zysków i strat.

Grupa nie tworzy odrębnego funduszu gromadzącego wpłaty na przyszłe świadczenia.

2.18 Płatności w formie akcji

Ferrovial SA prowadzi własny program płatności w formie akcji rozliczany w formie instrumentów kapitałowych, w ramach którego pracownicy Grupy świadczą usługi Jednostce Dominującej oraz jej podmiotom zależnym w zamian za instrumenty kapitałowe Ferrovial SA. Zgodnie z MSSF 2 wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników w zamian za przyznanie instrumentów kapitałowych Ferrovial SA jest ujmowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jako koszt oraz drugostronnie jako zwiększenie kapitału przez okres, w którym spełniane są warunki nabycia (okres nabywania uprawnień). Wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników jest określana w sposób pośredni poprzez odniesienie do wartości godziwej przyznaných instrumentów kapitałowych ustalonej w dniu przyznania instrumentów. Warunki nabycia uprawnień, inne niż warunki rynkowe, są

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

uwzględniane poprzez korektę liczby instrumentów kapitałowych wykorzystanych w wycenie całej transakcji tak, aby ostatecznie wartość kosztu świadczonych usług opierała się na liczbie instrumentów kapitałowych, co do których oczekuje się, iż zostaną do nich nabyte uprawnienia.

Na podstawie umowy zawartej z Ferrovial SA w 2014 roku, Budimex SA zobowiązał się pokrywać koszty programu w odniesieniu do transzy instrumentów przyznanych w roku 2014 i latach kolejnych. Tym samym wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników, związana z instrumentami przyznanymi w roku 2014 i w latach kolejnych została zaklasyfikowana jako zobowiązania (drugostronnie jako koszt).

2.19 Rezerwy

Jednostki Grupy tworzą rezerwy na przyszłe zobowiązania, których termin wymagalności lub kwota nie są pewne. Rezerwy tworzy się wówczas, gdy:

- na jednostce gospodarczej ciąży obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych,
- prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz
- można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

Spółki Grupy tworzą rezerwy na koszty przyszłych napraw gwarancyjnych, gdyż w przypadku usług budowlanych są one zobowiązane do udzielenia gwarancji na swoje usługi. Wysokość rezerw na koszty napraw gwarancyjnych jest związana z poszczególnymi segmentami budownictwa i wynosi od 0,3% do 1,4% przychodów z danego kontraktu. Wartość ta podlega indywidualnej analizie i może ulegać zwiększeniu lub zmniejszeniu w uzasadnionych przypadkach. Koszty przyszłych napraw gwarancyjnych obciążają koszty wytworzenia sprzedanych produktów.

2.20 Ujmowanie przychodów i kosztów

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłat otrzymanych lub należnych i reprezentują należności za produkty, towary i usługi dostarczone w ramach normalnej działalności gospodarczej, po pomniejszeniu o rabaty, VAT i inne podatki związane ze sprzedażą.

Przychody ze sprzedaży towarów ujmowane są w momencie, kiedy towary zostały dostarczone, a wszelkie prawa do tego towaru zostały przekazane oraz po spełnieniu wszystkich następujących warunków:

- przeniesienia z Grupy na nabywcę znaczącego ryzyka i korzyści wynikających z prawa własności towarów;
- scedowania przez Grupę funkcji kierowniczych w stopniu związanym na ogół z prawem własności oraz efektywnej kontroli nad sprzedanymi towarami;
- możliwości dokonania wiarygodnej wyceny kwoty przychodów;
- wystąpienia prawdopodobieństwa, że jednostka otrzyma korzyści ekonomiczne związane z transakcją; oraz
- możliwości wiarygodnej wyceny kosztów poniesionych lub przewidywanych w związku z transakcją.

Otrzymane wynagrodzenia za niedostarczone towary oraz niezakończone usługi są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako przychody przyszłych okresów.

Przychody z tytułu realizacji kontraktów budowlanych rozpoznaje się zgodnie z zasadami rachunkowości Grupy przedstawionymi poniżej.

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są, w odniesieniu do głównej kwoty należnej, zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w momencie, kiedy zostaje ustanowione prawo akcjonariuszy do otrzymania płatności.

Zgodnie z zasadą memoriału Grupa ujmuje w rachunku zysków i strat wszystkie koszty przypadające na dany okres sprawozdawczy niezależnie od okresu ich faktycznego rozliczenia. Koszty poniesione, a nieodnoszące się do danego okresu są ujmowane w aktywach jako rozliczenia międzyokresowe czynne (ujęte w linii: „należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności”), natomiast koszty nieponiesione, a przypadające na dany okres, stanowią rozliczenia międzyokresowe bierne (ujęte w linii: „zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania”).

2.21 Kontrakty budowlane

Przychody z wykonania niezakończonych usług budowlanej, w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego – po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w poprzednich okresach obrotowych – ustala się proporcjonalnie do stopnia jej zaawansowania, jeżeli stopień ten można wiarygodnie ustalić. Spółki Grupy mierzą zaawansowanie wykonania usługi metodą udziału kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi oraz metodą obmiaru wykonanych prac.

W przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty związane z realizacją kontraktu przekroczą łączne przychody, przewidywana strata (nadwyżka kosztów nad przychodami) obciąża koszty operacyjne.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Jeżeli nie można wiarygodnie oszacować wyniku umowy o budowę, przychody ujmuje się wyłącznie do wysokości poniesionych kosztów, których odzyskanie jest prawdopodobne.

Grupa prezentuje w aktywach kwoty należne od odbiorców (zamawiających) z tytułu prac wynikających z umowy, w odniesieniu do wszystkich umów w trakcie realizacji, w przypadku których rozpoznane przychody przewyższają należności wynikające z faktur częściowych. Nieuregulowane kwoty naliczone i zafakturowane za pracę wykonaną w ramach umowy prezentowane są w pozycji „należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności”, natomiast kwoty zatrzymane przez odbiorców – w pozycji „kaucje z tytułu umów o budowę”.

Grupa prezentuje w zobowiązaniach kwoty należne odbiorcom z tytułu prac wynikających z umowy, w odniesieniu do wszystkich umów w trakcie realizacji, w przypadku których kwoty zafakturowane za pracę wykonaną w ramach umowy przewyższają rozpoznane przychody. W pozycji „kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę” ujmowane są również rezerwy na straty na kontraktach. Nieuregulowane kwoty należne dostawcom, na które Grupa otrzymała faktury, prezentowane są w pozycji „zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania”, natomiast kwoty zatrzymane dostawcom – w pozycji „kaucje z tytułu umów o budowę”.

2.22 Kontrakty deweloperskie

Przychody ze sprzedaży produkcji deweloperskiej rozpoznawane są w momencie przekazania na finalnego odbiorcę kontroli, wszystkich znaczących ryzyk oraz korzyści wynikających z posiadania nieruchomości. Grupa uznaje, że transfer ryzyk, kontroli i korzyści następuje w chwili podpisania aktu notarialnego przenoszącego własność do nabywanej nieruchomości.

Spółki deweloperskie prowadzą ewidencję pozwalającą na ustalenie kosztów dotyczących poszczególnych elementów składowych projektu, które mogą być przedmiotem oddzielnego zbycia. W momencie rozpoznania przychodów ze sprzedaży Spółka ujmuje koszty wytworzenia danej powierzchni, pomniejszając wyroby gotowe w proporcji udziału sprzedawanego lokalu w łącznym metrażu danego typu lokali.

2.23 Przychody i koszty z tytułu umowy koncesyjnej

Spółki Grupy są stroną umów koncesyjnych, które polegają na wybudowaniu, eksploatacji i zarządzaniu obiektów użyteczności publicznej przez określony czas, za co spółki otrzymują zapłatę przez okres obowiązywania umowy. Kontrakty takie zawierane są z podmiotami sektora publicznego, które kontrolują lub regulują, jakie usługi koncesjonariusz musi świadczyć z wykorzystaniem danej infrastruktury, na rzecz kogo oraz po jakiej cenie. W tego typu umowach koncesjonariusz kontroluje również znaczące wartości rezydualne infrastruktury na koniec obowiązywania umowy. Skutki finansowe takich umów Grupa ujmuje zgodnie z KIMSF 12 „Umowy na usługi koncesjonowane”.

Koncesjonariusz ujmuje i wycenia przychody i koszty z tytułu wykonanych usług budowlanych zgodnie z MSR 11, a przychody i koszty z tytułu usługi zarządzania/eksploatacji są rozpoznawane zgodnie z MSR 18, czyli w momencie transferu znaczących ryzyk i korzyści.

Wynagrodzenie za usługi budowlane może być ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako składnik aktywów finansowych (wariant 1), jako wartość niematerialna (wariant 2) lub jako model mieszany (wariant 3).

Wariant 1: Wartość gwarantowanego wynagrodzenia dla całego okresu umowy w wartościach bieżących jest wyższa niż wartość godziwa przychodów z tytułu usługi budowlanej - w takim przypadku wykazuje się aktywa finansowe w wysokości równej wartości godziwej przychodów z tytułu usługi budowlanej.

Wariant 2: Koncesjonariusz nie otrzymuje gwarantowanego wynagrodzenia, lecz prawo (licencję) do nakładania opłat na użytkowników danej usługi użyteczności publicznej, których łączna wartość jest uzależniona od tego, w jakim zakresie społeczeństwo korzysta z danej usługi – w takim przypadku wykazuje się wartość niematerialną w wysokości równej wartości godziwej przychodów z tytułu usługi budowlanej, przy założeniu, że oczekuje się pokrycia tej różnicy z tytułu wpływów ze sprzedaży usług.

Wariant 3: Wartość gwarantowanego wynagrodzenia dla całego okresu umowy w wartościach bieżących jest niższa niż wartość godziwa przychodów z tytułu usługi budowlanej - w takim przypadku wykazuje się aktywa finansowe do wysokości równej wartości bieżącej gwarantowanego wynagrodzenia oraz wartość niematerialną w wysokości różnicy pomiędzy wartością godziwą przychodów z tytułu usługi budowlanej a rozpoznany aktywem finansowym, przy założeniu, że oczekuje się pokrycia tej różnicy z tytułu wpływów ze sprzedaży usług.

Aby określić charakter należnego wynagrodzenia i wysokość, w jakiej powinno ono zostać wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, na dzień zawarcia umowy przeprowadzany jest test, mający na celu potwierdzenie, w jakim stopniu gwarantowane wpływy z tytułu umowy koncesyjnej są w stanie pokryć wyrażone w wartości godziwej wynagrodzenie z tytułu usługi budowlanej.

Dla celów wycenienia wartości bieżącej wartości gwarantowanego wynagrodzenia przyjmuje się stopę dyskontową odzwierciedlającą średnioważony koszt kapitału koncesjonariusza.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

W roku obrotowym zakończonym 31 grudnia 2015 roku spółki Grupy były stroną tylko jednej umowy koncesyjnej, dla której przeprowadzony test wykazał, że wartość gwarantowanego wynagrodzenia dla całego okresu umowy w wartościach bieżących jest wyższa niż wartość godziwa należności z tytułu usługi budowlanej. W związku z tym należności z tytułu usługi budowlanej ujęto zgodnie z wariantem 1, tj. jako aktywa finansowe.

Aktywa ujmowane są w linii „Należności z tytułu umowy koncesyjnej” w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ zgodnie z MSR 39 zostały zakwalifikowane do kategorii pożyczek i należności. Aktywa wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. Związane z tym zwiększenia aktywów wynikające z odzwierciedlenia wartości pieniądza w czasie odnoszone są w pozycję „Przychody finansowe” w rachunku zysków i strat.

Dodatkowo, na koniec każdego okresu rozliczeniowego, aktywa pomniejszane są o wpływy gwarantowanego wynagrodzenia alokowanego dla każdego z tych okresów proporcjonalnie do udziału wynagrodzenia z tytułu usługi budowlanej w całości gwarantowanego wynagrodzenia przewidzianego umową.

Powyższe aktywa na każdy dzień bilansowy poddawane są testowi na utratę wartości.

Przychody z nakładania opłat na użytkowników usługi użyteczności publicznej, będące nadwyżką nad gwarantowanym wynagrodzeniem, rozpoznawane są w przychodach z tytułu zarządzania/eksploatacji w momencie świadczenia usługi.

W przypadku, gdy na koncesjonariuszu spoczywają zobowiązania umowne dotyczące utrzymania bądź przywrócenia stanu infrastruktury (z wyłączeniem elementu modernizacyjnego), ujmowane są one zgodnie z MSR 37 jako rezerwy.

Zgodnie z MSR 23 związane z umową koncesyjną koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są jako wydatek w okresie ich poniesienia, chyba że koncesjonariusz posiada określone w umowie prawo do uzyskania wartości niematerialnej. W takim przypadku związane z umową koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane w trakcie fazy budowy infrastruktury zgodnie z tym standardem. W zawartej umowie koncesyjnej Grupa rozpoznała aktywa finansowe, dlatego też koszty finansowania odnoszone są w rachunek zysków i strat w pozycję koszty finansowe.

2.24 Zysk / (strata) brutto ze sprzedaży

Zysk / (strata) brutto ze sprzedaży to różnica pomiędzy:

- przychodami ze sprzedaży produkcji podstawowej i innych usług realizowanych w ramach działalności podstawowej jednostek Grupy oraz towarów i materiałów a
- kosztami wytworzenia sprzedanych produktów i usług oraz zakupu sprzedanych towarów i materiałów.

2.25 Zysk / (strata) z działalności operacyjnej

Zysk / (strata) z działalności operacyjnej obejmuje przychody i koszty z działalności operacyjnej bez uwzględnienia kosztów i przychodów finansowych, do których zaliczane są przede wszystkim odsetki, różnice kursowe oraz koszty prowizji i gwarancji bankowych.

2.26 Podatek dochodowy (w tym odroczony podatek dochodowy)

Pozycja „podatek dochodowy” w rachunku zysków i strat obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczony.

Podatek dochodowy od dochodów uzyskanych w kraju obliczany jest zgodnie z polskimi przepisami podatkowymi, natomiast dochody jednostek prowadzących działalność za granicą podlegają opodatkowaniu według lokalnych przepisów, uwzględniając umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania.

W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i zobowiązań, a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, spółki Grupy tworzą rezerwy i ustalają aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia.

Aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie ujmuje się, jeżeli różnice wynikają z wartości firmy lub z początkowego ujęcia (poza połączeniem jednostek) innych aktywów i zobowiązań w transakcji, która nie wpływa na zysk podatkowy ani księgowy.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek bieżący i odroczony ujmuje się w rachunku zysków i strat, z wyjątkiem przypadków dotyczących pozycji ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym. W takiej sytuacji podatek bieżący i odroczony ujmuje się również odpowiednio w pozostałych całkowitych dochodach lub w kapitale własnym. Jeżeli podatek bieżący lub odroczony wynika z początkowego rozliczenia połączenia jednostek gospodarczych, efekt podatkowy uwzględnia się w dalszych rozliczeniach tego połączenia.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlegają kompensacji w ramach poszczególnych spółek Grupy.

2.27 Sprawozdawczość dotycząca segmentów operacyjnych

Organizacja i zarządzanie Grupy odbywają się w podziale na segmenty.

Grupa Budimex działa w obszarze dwóch głównych segmentów operacyjnych:

- działalność budowlana,
- działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami.

Inne obszary działalności, które nie spełniają warunków, aby zostały uznane za segmenty sprawozdawcze, obejmują spółki prowadzące między innymi działalność produkcyjną, usługową i handlową.

Podział działalności na poszczególne segmenty został dokonany poprzez kwalifikację poszczególnych podmiotów według ich podstawowej, statutowej działalności oraz znaczenia działalności spółek na rzecz segmentu. Taki podział odpowiada rozłożeniu zasadniczych ryzyk oraz zwrotów z poniesionych nakładów.

Grupa stosuje jednolitą politykę rachunkowości dla wszystkich segmentów. Transakcje pomiędzy poszczególnymi segmentami dokonywane są na warunkach rynkowych.

Udziały w jednostkach wycenianych metodą praw własności zostały zakwalifikowane do właściwego segmentu ze względu na przedmiot działalności wycenianej tą metodą jednostki.

3. Zarządzanie ryzykiem finansowym

Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa Budimex należą:

- kredyty bankowe, pożyczki, leasing finansowy, których celem jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy,
- należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i zobowiązania, a także środki pieniężne i depozyty krótkoterminowe, które powstają w toku bieżącej działalności Grupy,
- instrumenty pochodne, do których należą walutowe kontrakty terminowe typu forward oraz opcje walutowe, których celem jest zarządzanie ryzykiem walutowym powstającym w wyniku zawierania kontraktów budowlanych w walutach obcych oraz instrumenty typu swap stopy procentowej, których celem jest zamiana zmiennej stopy procentowej na stopę stałą.

Grupa Budimex w toku prowadzonej działalności narażona jest na różne rodzaje ryzyka finansowego: ryzyko walutowe, ryzyko stóp procentowych, ryzyko cenowe, ryzyko kredytowe oraz ryzyko utraty płynności. Zarząd weryfikuje i ustala zasady zarządzania każdym z wyżej wymienionych ryzyk.

Ryzyko walutowe

W ramach podstawowej działalności operacyjnej spółki Grupy zawierają kontrakty budowlane oraz umowy z podwykonawcami i dostawcami w walutach obcych. Przyjęta przez Zarząd polityka zarządzania ryzykiem walutowym polega na zabezpieczeniu przyszłych przepływów pieniężnych na tych kontraktach w celu ograniczenia wpływu zmienności kursów walut na wyniki Grupy. Zgodnie z tą polityką spółki Grupy dokonują zabezpieczenia ryzyka walutowego występującego w każdej umowie budowlanej, której wartość płatności (wpływów lub wydatków) w walutach obcych zostanie uznana za istotną. Zabezpieczenie przed ryzykiem walutowym odbywa się poprzez wykorzystanie instrumentów pochodnych, przede wszystkim walutowych kontraktów terminowych (fx forward) oraz opcji walutowych, lub też, o ile to jest możliwe, poprzez mechanizm zabezpieczenia naturalnego, polegającego na zawieraniu umów z dostawcami lub podwykonawcami w walucie kontraktu.

Zgodnie z polityką Grupy ekspozycja na ryzyko walutowe jest systematycznie mierzona zarówno dla poszczególnych kontraktów budowlanych (poprzez analizę wpływów i wydatków w walucie obcej w ramach kontraktów zawieranych z inwestorami w walucie obcej oraz poprzez analizę wydatków w walucie obcej w ramach kontraktów zawieranych z inwestorami w walucie krajowej), jak i dla wszystkich kontraktów łącznie (globalna ekspozycja walutowa). Polityką Zarządu jest zabezpieczenie ekspozycji walutowej netto na poszczególnych kontraktach. Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa zabezpieczyła ekspozycję walutową na około 99%.

Spółki Grupy nie stosują rachunkowości zabezpieczeń.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***Ryzyko walutowe – wrażliwość na zmiany**

W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmiany kursów walut, na podstawie historycznych zmian wartości oraz na podstawie wiedzy i doświadczenia Grupy w zakresie rynków finansowych, zmiany kursów walut, które są „realnie możliwe”, oszacowane zostały na poziomie -10% / +10% na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego netto na racjonalnie możliwe zmiany kursów walutowych przy założeniu niezmiennych innych czynników (wpływ na aktywa netto jest identyczny).

	Wartość nominalna na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2015 roku	
		Deprecjacja	Aprecjacja
		złotówki względem pozostałych walut	
	(tys.)	+10%	-10%
Kontrakty forward/ opcje walutowe			
– EUR	58 352	(16 444)	16 389
Instrumenty finansowe denominowane w walutach obcych – ekspozycja walutowa netto:			
– EUR	6 187	2 637	(2 637)
– USD	3	1	(1)
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		(13 806)	13 751
Podatek odroczony		2 623	(2 613)
Łącznie		(11 183)	11 138

	Wartość nominalna na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2014 roku	
		Deprecjacja	Aprecjacja
		złotówki względem pozostałych walut	
	(tys.)	+10%	-10%
Kontrakty forward/ opcje walutowe:			
– EUR	54 747	(14 817)	14 817
– USD	408	143	(143)
Instrumenty finansowe denominowane w walutach obcych – ekspozycja walutowa netto:			
– EUR	3 609	1 538	(1 538)
– USD	8	3	(3)
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		(13 133)	13 133
Podatek odroczony		2 495	(2 495)
Łącznie		(10 638)	10 638

Ryzyko stóp procentowych

Ryzyko stóp procentowych występuje głównie w związku z korzystaniem przez spółki Grupy z kredytów bankowych, pożyczek i leasingu finansowego. Powyższe instrumenty finansowe oparte są o zmienne stopy procentowe i narażają Grupę na ryzyko zmiany przepływów pieniężnych.

Ryzyko stóp procentowych związane z istniejącym zadłużeniem zostało uznane jako relatywnie niskie z punktu widzenia wpływu na wyniki Grupy. W obecnej chwili zarządzanie tym ryzykiem obejmuje zarówno bieżące monitorowanie sytuacji rynkowej i zadłużenia, jak również zabezpieczanie się przed ryzykiem wahań rynkowych stóp procentowych poprzez zawieranie transakcji zamiany stopy procentowej ze zmiennej na stałą.

Ryzyko stóp procentowych – wrażliwość na zmiany

W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmiany stóp procentowych, na podstawie historycznych zmian wartości oraz na podstawie wiedzy i doświadczenia Grupy w zakresie rynków finansowych, zmiany stóp procentowych, które są „racjonalnie możliwe”, oszacowane zostały na dzień 31 grudnia 2015 roku na poziomie -0,5 / +0,5 punktu procentowego (na dzień 31 grudnia 2014 roku na poziomie -1,0/+1,0 punktu procentowego) dla złotego oraz -0,25 / +0,25 punktu procentowego dla euro i dolara amerykańskiego (na dzień 31 grudnia 2014 roku również -0,25/+0,25 punktu procentowego). Jednocześnie założono równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych na potrzeby kalkulacji wrażliwości dyskonta na zmiany stóp procentowych. Obniżenie poziomu szacowanych zmian stóp procentowych dla złotego w stosunku do roku 2014 wynika z oczekiwanych, umiarkowanych zmian w gospodarce krajowej. Możliwy wzrost wskaźnika inflacji powinien być równoważony poprzez wzrost ryzyka i niepewności na rynku krajowym oraz luźniejszą politykę fiskalną Rady Polityki Pieniężnej, implikując w łącznej ocenie zdarzeń niewielkie wahania stóp procentowych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Poniżej podano wpływ na wynik netto i aktywa netto według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku:

	Wartość na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2015 roku	
		+50 pb (PLN)	-50 pb (PLN)
		+25 pb (EUR, USD)	-25 pb (EUR, USD)
Środki pieniężne na rachunkach bankowych (wartość godziwa)	2 410 514	11 951	(11 951)
Instrumenty pochodne – swap stopy procentowej			
– ujęte w zobowiązaniach (wartość godziwa)	(3 770)	1 048	(1 094)
Kredyty bankowe i pożyczki (kapitał)	(41 537)	(186)	186
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego (wartość bieżąca)	(22 798)	(114)	114
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		12 699	(12 745)
Podatek odroczony		(2 413)	2 422
Łącznie		10 286	(10 323)

	Wartość na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2014 roku	
		+100 pb (PLN)	-100 pb (PLN)
		+25 pb (EUR, USD)	-25 pb (EUR, USD)
Pożyczki udzielone (kapitał)	18 988	190	(190)
Środki pieniężne na rachunkach bankowych (wartość godziwa)	1 830 188	18 151	(18 151)
Instrumenty pochodne – swap stopy procentowej			
– ujęte w zobowiązaniach (wartość godziwa)	(4 119)	2 292	(2 519)
Kredyty bankowe i pożyczki (kapitał)	(42 001)	(355)	355
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego (wartość bieżąca)	(25 691)	(257)	257
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		20 021	(20 248)
Podatek odroczony		(3 804)	3 847
Łącznie		16 217	(16 401)

W kalkulacji wrażliwości na zmiany stóp procentowych pominięte zostały środki pieniężne w kasie i inne środki pieniężne.

Wycena kontraktów forward oraz opcji walutowych nie wykazuje wrażliwości na równoległe zmiany stóp procentowych przy niezmiennych kursach walutowych.

Ryzyko cenowe

Grupa narażona jest na ryzyko cenowe związane ze wzrostem cen najczęściej kupowanych materiałów budowlanych, takich jak: stal, kruszywa i beton, a także materiałów ropopochodnych takich jak: benzyna, olej napędowy, asfalty oraz olej opałowy. Ryzyko cenowe materiałów nabywanych na rynku krajowym ocenia się jako umiarkowane, natomiast ryzyko cenowe związane z materiałami ropopochodnymi oraz stali szacuje się jako wysokie. W wyniku zmian cen materiałów oraz kosztów pracy mogą ulec zmianie ceny usług świadczonych na rzecz Grupy przez firmy podwykonawcze. Ceny w umowach zawartych z inwestorami są stałe przez cały okres realizacji kontraktu – najczęściej od 6 – 36 miesięcy, z kolei umowy z podwykonawcami zawierane są w terminach późniejszych, w miarę postępu poszczególnych prac. Największe ryzyko zmienności (wzrostu) cen materiałów występuje przy zamówieniach publicznych z uwagi na przedłużający się proces wyboru generalnego wykonawcy. Dotyczy to okresu od momentu złożenia oferty do momentu wyboru i podpisania umowy przez Grupę, kiedy nie zawsze można zawierać dalsze zobowiązania i zabezpieczyć ceny.

W celu ograniczenia ryzyka cenowego Grupa Budimex na bieżąco monitoruje ceny najczęściej kupowanych materiałów budowlanych, a podpisywane umowy mają odpowiednio dopasowane parametry, dotyczące między innymi czasu trwania kontraktu oraz wartości umowy do sytuacji rynkowej. W ramach Grupy Budimex funkcjonuje Biuro Zakupów Centralnych, które bazując na planach robót budowlanych negocjuje ramowe umowy z dostawcami podstawowych materiałów budowlanych.

Ryzyko kredytowe

Spółki Grupy współpracują, zarówno w ramach transakcji pieniężnych, jak i kapitałowych z instytucjami finansowymi o wysokiej wiarygodności, nie powodując przy tym znacznej koncentracji ryzyka kredytowego. Jednocześnie Grupa stosuje politykę

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

ograniczającą zaangażowanie wobec poszczególnych instytucji finansowych oraz emitentów papierów dłużnych, które są nabywane w ramach lokowania okresowych nadwyżek środków pieniężnych.

Aktywami finansowymi Grupy, narażonymi na podwyższone ryzyko kredytowe, są należności z tytułu dostaw i usług. W Grupie Budimex funkcjonuje polityka oceny i weryfikacji ryzyka kredytowego związanego ze wszystkimi kontraktami, zarówno na etapie przedofertowym, jak i w trakcie realizacji.

Każdy kontrahent, przed podpisaniem umowy, jest oceniany pod kątem możliwości wywiązania się ze zobowiązań finansowych. W przypadku negatywnej oceny zdolności płatniczych kontrahenta, przystąpienie do kontraktu jest uzależnione od ustanowienia adekwatnych zabezpieczeń finansowych lub majątkowych. Ponadto, w umowach z inwestorami zawierane są klauzule przewidujące prawo do wstrzymania realizacji robót, jeżeli występuje opóźnienie w uregulowaniu należności za wykonane usługi.

W Grupie nie istnieje istotna koncentracja ryzyka kredytowego, uwzględniając fakt, iż główny odbiorca jest urzędem administracji rządowej.

Grupa nie jest narażona na istotne ryzyko kredytowe wobec pojedynczego kontrahenta ani grupy kontrahentów o podobnych cechach. Ryzyko kredytowe dotyczące środków płynnych i pochodnych instrumentów finansowych jest ograniczone, ponieważ kontrahentami Grupy są banki o wysokim ratingu kredytowym przyznanym przez międzynarodowe agencje ratingowe.

Z wyjątkiem danych przedstawionych w nocie 48, wartość bilansowa aktywów finansowych wykazanych w sprawozdaniu finansowym przed uwzględnieniem strat, odpowiada maksymalnej ekspozycji Grupy na ryzyko kredytowe bez uwzględniania wartości otrzymanych zabezpieczeń.

Ryzyko utraty płynności

W celu ograniczenia ryzyka utraty płynności, spółki Grupy utrzymują odpowiednią ilość środków pieniężnych oraz zbywalnych papierów wartościowych, a także zawierają umowy o linie kredytowe, które służą jako dodatkowe zabezpieczenie płynności. Do finansowania zakupów inwestycyjnych Grupa wykorzystuje środki własne lub długoterminowe umowy leasingu finansowego zapewniając odpowiednią trwałość struktury finansowania dla tego rodzaju aktywów.

Zarządzanie płynnością wspomagane jest obowiązującym systemem raportowania prognoz płynności przez spółki Grupy.

Struktura zapadalności zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek i innych zewnętrznych źródeł finansowania przedstawiona została w nocie 23. Struktura zapadalności pozostałych zobowiązań finansowych została przedstawiona w odpowiednich dla nich notach.

Obecna dobra sytuacja finansowa Grupy Budimex w zakresie płynności i dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania nie stwarza zagrożeń dla finansowania działalności Grupy.

4. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej modyfikacje. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może zwrócić kapitał akcjonariuszom, wyemitować nowe akcje, jak również wypłacić dywidendę. W roku 2015 oraz 2014 nie wprowadzono żadnych zmian odnośnie celów i zasad procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki oraz inne zewnętrzne źródła finansowania, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania (z wyłączeniem międzyokresowych rozliczeń kosztów), kaucje z tytułu umów o budowę, kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę, przychody przyszłych okresów (z wyjątkiem pozostałych rozliczeń międzyokresowych przychodów) oraz zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Oprocentowane kredyty i pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	64 341	67 700
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	3 498 928	2 758 886
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(2 413 126)	(1 831 652)
Zadłużenie netto	1 150 143	994 934
Kapitał własny	603 124	522 509
Kapitał i zadłużenie netto	1 753 267	1 517 443
Wskaźnik dźwigni	65,60%	65,57%

5. Ważne oszacowania i założenia

Oszacowania i osądy poddaje się nieustannej weryfikacji. Wynikają one z dotychczasowych doświadczeń oraz innych czynników, w tym przewidywań co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się zasadne.

5.1 Ważne oszacowania księgowo

Grupa dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia dotyczące przyszłości, które znajdują odzwierciedlenie w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Rzeczywiste wyniki mogą się różnić od tych szacunków. Szacunki Grupy dotyczą między innymi utworzonych rezerw, wyceny kontraktów budowlanych, odpisów aktualizujących wartość aktywów, rozliczeń międzyokresowych oraz przyjętych stawek amortyzacyjnych. Istotne założenia, nieopisane w niniejszym punkcie, przyjęte przy szacowaniu powyższych wartości zostały przedstawione w nocie 2 „Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości”.

Rezerwy na naprawy gwarancyjne

W przypadku usług budowlanych, spółki Grupy Budimex są zobowiązane do udzielenia gwarancji na swoje usługi. Wysokość rezerw na koszty napraw gwarancyjnych jest związana z poszczególnymi segmentami budownictwa i wynosi od 0,3% do 1,4% przychodów z danego kontraktu. Wartość ta podlega jednak indywidualnej analizie i może ulec zwiększeniu lub zmniejszeniu w uzasadnionych przypadkach. Kwoty rezerw na naprawy gwarancyjne zaprezentowane zostały w nocie 27.

Spółki nieprowadzące działalności budowlanej na dzień bilansowy szacują ryzyko związane z udzielaniem gwarancji na swoje produkty lub usługi na podstawie danych historycznych oraz bieżących szacunków.

Niezafakturowane usługi

Spółki Grupy realizują większość kontraktów budowlanych jako generalny wykonawca, korzystając w szerokim zakresie z usług podwykonawców. Wykonane prace budowlane podlegają zatwierdzeniu przez zlecającego w procesie odbioru robót poprzez podpisanie odpowiedniego protokołu oraz wystawienie faktury. Na każdy dzień bilansowy istnieje pewna część wykonanych, ale niepotwierdzonych i niezafakturowanych prac przez podwykonawców, które spółki Grupy ujmują jako koszty kontraktu zgodnie z zasadą memoriałową. Wysokość kosztów z tytułu wykonanych, ale niezafakturowanych prac jest określana przez służby techniczne na podstawie fizycznego obmiaru wykonanych robót i mogłaby się różnić od wartości określonej w formalnym procesie odbioru robót budowlanych.

Rozliczenia podatkowe

W Polsce obowiązują liczne regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego, podatku dochodowego od osób prawnych i składek na ubezpieczenia społeczne. Przepisy dotyczące tych podatków podlegają częstym zmianom, co powoduje występowanie w nich niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i podatnikami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład kontroli celnej czy dewizowej) mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat. Odpowiednie władze kontrolne uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji wraz z odsetkami karnymi. Istnieje ryzyko, że odpowiednie władze zajmą odmienne niż spółki Grupy stanowisko w zakresie interpretacji przepisów, co mogłoby mieć znaczący wpływ na zobowiązania podatkowe Grupy.

Rezerwy na sprawy sporne

Spółki Grupy są stronami postępowań sądowych. Departamenty prawne oraz zarządy spółek Grupy dokonują szczegółowej analizy potencjalnych ryzyk związanych z prowadzonymi sprawami i na tej podstawie podejmują decyzje o konieczności ujęcia skutków tych postępowań w księgach spółek Grupy oraz wysokości rezerwy.

5.2 Ważne osądy przy stosowaniu zasad rachunkowości

Rozpoznawanie sprzedaży na kontraktach budowlanych

Przychody z wykonania kontraktów budowlanych, w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego – po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w ubiegłych okresach obrotowych – ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania, określonego według obmiaru wykonanych prac bądź mierzonego udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi. Budżety poszczególnych kontraktów podlegają dwukrotnie w ciągu roku formalnemu procesowi aktualizacji (rewizji) w oparciu o bieżące informacje i są zatwierdzane przez Zarząd. W przypadku zaistnienia zdarzeń pomiędzy oficjalnymi rewizjami budżetu, które w istotny sposób wpływają na wynik kontraktu wartość całkowitych przychodów lub kosztów kontraktu może zostać zaktualizowana wcześniej.

Jeżeli stopień zaawansowania niezakończony usługi nie może być na dzień bilansowy ustalony w sposób wiarygodny, to przychód ustala się w wysokości poniesionych w danym okresie obrotowym kosztów, nie wyższych jednak od kosztów, których pokrycie w przyszłości przez zamawiającego jest prawdopodobne.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

6. Działalność zaniechana

W 2015 oraz 2014 roku nie wystąpiła działalność zaniechana w rozumieniu MSSF 5.

7. Podmioty wchodzące w skład Grupy BudimexWykaz podmiotów **zależnych** wchodzących w skład Grupy Budimex:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale zakładowym oraz liczbie głosów (%)		Metoda konsolidacji	
		31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Konsolidowane					
Mostostal Kraków SA	Kraków / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Bau GmbH	Kolonia / Niemcy	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Budownictwo Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
SPV-BN 1 Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Poznańskie Przedsiębiorstwo Inwestycyjne Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Kolejnictwo SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex B Sp. z o.o. (w likwidacji) ¹	Warszawa / Polska	-	100,00%	-	pełna
Elektromontaż Poznań SA	Poznań / Polska	92,31%	92,31%	pełna	pełna
Elektromontaż Import Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	92,31%	92,31%	pełna	pełna
Instal Polska Sp. z o.o.	Poznań / Polska	92,31%	92,31%	pełna	pełna
Elektromontaż Warszawa SA	Warszawa / Polska	92,31%	92,31%	pełna	pełna
Przedsiębiorstwo Budownictwa Mieszkaniowego Nadolnik Sp. z o.o. ²	Warszawa / Polska	-	100,00%	-	pełna
Niekonsolidowane					
Budimex Autostrada SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex Most Wschodni SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex Autostrada A-1 SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Przedsiębiorstwo Napraw Infrastruktury Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex A Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex C Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex D Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex F Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex G Sp. z o.o. ³	Warszawa / Polska	-	100,00%	-	niekonsolidowana
Budimex H Sp. z o.o. ⁴	Warszawa / Polska	100,00%	-	niekonsolidowana	-
Budimex I Sp. z o.o. ⁵	Warszawa / Polska	100,00%	-	niekonsolidowana	-
Budimex PPP SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
MK Logistic Sp. z o.o. (w likwidacji)	Zabrze / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Dromex Oil Sp. z o.o. (w likwidacji)	Warszawa / Polska	97,93%	97,93%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
PKZ Budimex GmbH	Kolonia / Niemcy	50,00%	50,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana

¹) 31 lipca 2015 roku podjęto uchwałę o ostatecznej likwidacji Spółki.²) Przedsiębiorstwo Budownictwa Mieszkaniowego Nadolnik Sp. z o.o. połączyło się z Budimeksem Nieruchomości Sp. z o.o. w dniu 27 maja 2015 roku. Transakcja ta nie miała żadnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Budimex.³) Spółka została przekształcona w spółkę Budimex SA Energetyka 3 Sp.j. w dniu 21 grudnia 2015 roku.⁴) Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 8 czerwca 2015 roku.⁵) Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 8 czerwca 2015 roku.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wykaz podmiotów **współkontrolowanych** wchodzących w skład Grupy Budimex:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale zakładowym oraz liczbie głosów (%)		Metoda ujęcia w sprawozdaniu finansowym	
		31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Wspólne działania					
Budimex SA - Budimex Budownictwo Sp. z o.o. s.c.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex SA Energetyka 1 Sp.j. ¹	Warszawa / Polska	100,00%	-		
Budimex SA Ferrovial Agroman SA s.c.	Warszawa / Polska	99,98%	99,98%	udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach	udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach
Budimex SA Sygnity SA Sp. j.	Warszawa / Polska	67,00%	67,00%		
Budimex SA Ferrovial Agroman SA Sp. j.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA – Cadagua SA s.c.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA – Cadagua II SA s.c.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA Tecnicas Reunidas SA Turów s.c.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA Ferrovial Agroman (UK) Limited – Metro II Sp.j. ²	Warszawa / Polska	50,00%	-		
Budimex SA Energetyka 2 Sp.j. ³	Warszawa / Polska	50,00%	-		
Budimex SA Energetyka 3 Sp.j. ⁴	Warszawa / Polska	50,00%	-		
Wspólne przedsięwzięcia					
Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	30,00%	30,00%	praw własności	praw własności

¹⁾ Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 14 maja 2015 roku.²⁾ Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 17 lipca 2015 roku.³⁾ Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 14 maja 2015 roku.⁴⁾ Przekształcenie spółki zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 21 grudnia 2015 roku.

Podstawowym obszarem działalności jednostek współkontrolowanych przez Grupę Budimex jest działalność budowlana.

W 2015 roku oraz po dacie bilansowej wystąpiły **następujące zmiany struktury Grupy Budimex:****W dniu 14 maja 2015 roku** spółka Budimex SA Energetyka 1 Sp.j. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Budimex SA posiada 50% udziałów w tej spółce, a Budimex Budownictwo Sp. z o.o. pozostałe 50%. Tym samym spółka jest konsolidowana metodą pełną.**W dniu 14 maja 2015 roku** spółka Budimex SA Energetyka 2 Sp.j. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Budimex SA posiada 50% udziałów w tej spółce, a Budimex A Sp. z o.o. pozostałe 50%.**W dniu 27 maja 2015 roku** Przedsiębiorstwo Budownictwa Mieszkaniowego Nadolnik Sp. z o.o. połączyło się z Budimeksem Nieruchomości Sp. z o.o.**W dniu 8 czerwca 2015 roku** spółka Budimex H Sp. z o.o. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Budimex PPP SA posiada 100% udziałów w tej spółce.**W dniu 8 czerwca 2015 roku** spółka Budimex I Sp. z o.o. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Budimex PPP SA posiada 100% udziałów w tej spółce.**W dniu 17 lipca 2015 roku** spółka Budimex SA Ferrovial Agroman (UK) Limited – Metro II Sp.j. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Budimex SA posiada 50% udziałów w tej spółce.**W dniu 31 lipca 2015 roku** podjęto uchwałę o ostatecznej likwidacji spółki Budimex B Sp. z o.o. Spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 17 listopada 2015 roku.**W dniu 21 grudnia 2015 roku** zostało zarejestrowane przekształcenie spółki Budimex G Sp. z o.o. w spółkę Budimex SA Energetyka 3 Sp.j. Budimex SA posiada 50% udziałów w tej spółce, a Budimex PPP SA pozostałe 50%.**W dniu 25 lutego 2016 roku** spółka Budimex Inwestycje Grunwaldzka SA została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Budimex SA posiada 100% udziałów w tej spółce.

W okresie objętym raportem nie zaniechano istotnej działalności, ani nie istnieją formalne plany zaniechania istotnej działalności.

8. Informacje dotyczące segmentów operacyjnych

Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych Grupa została podzielona na segmenty w oparciu o oferowane produkty i usługi. Grupa prowadzi działalność w ramach następujących segmentów operacyjnych:

- działalność budowlana
- działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami.

Działalność budowlana obejmuje świadczenie szeroko rozumianych usług budowlano-montażowych wykonywanych w kraju i za granicą i jest prowadzona przez następujące spółki Grupy:

- Budimex SA
- Mostostal Kraków SA
- Budimex Bau GmbH
- Budimex Budownictwo Sp. z o.o.
- Budimex Kolejnictwo SA

Segment działalności deweloperskiej i zarządzania nieruchomościami obejmuje przygotowywanie gruntów pod inwestycje, prowadzenie projektów inwestycyjnych w zakresie budownictwa mieszkaniowego, sprzedaż mieszkań oraz wynajem i obsługę nieruchomości na własny rachunek. Do tego segmentu zakwalifikowano poniższe podmioty:

- Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.
- SPV-BN 1 Sp. z o.o.
- Poznańskie Przedsiębiorstwo Inwestycyjne Sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Budownictwa Mieszkaniowego Nadolnik Sp. z o.o. (do momentu połączenia z Budimeksem Nieruchomości Sp. z o.o. w dniu 27 maja 2015 roku)
- Budimex SA w części dotyczącej działalności deweloperskiej, w wyniku połączenia z Budimeksem Inwestycje Sp. z o.o. dnia 13 sierpnia 2009 roku.

Ocena wyników segmentów dokonywana jest na podstawie przychodów ze sprzedaży, zysku (straty) brutto ze sprzedaży, zysku (straty) z działalności operacyjnej oraz zysku (straty) netto.

Inne obszary działalności nie spełniają warunków, aby zostały uznane za segmenty sprawozdawcze. W ramach pozostałej działalności ujęto pozostałe podmioty wchodzące w skład Grupy, które prowadzą między innymi działalność produkcyjną, usługową i handlową oraz w formie partnerstwa publiczno-prywatnego.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wyniki segmentów za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku przedstawiają się następująco:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność developerska	Pozostała działalność	Wyłączenia	Wartość skonsolidowana
Przychody ze sprzedaży na zewnątrz	4 673 666	291 404	168 924	-	5 133 994
Przychody ze sprzedaży innym segmentom	263 226	1 195	17 881	(282 302)	-
Przychody ze sprzedaży ogółem	4 936 892	292 599	186 805	(282 302)	5 133 994
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów na zewnątrz	(4 271 705)	(219 820)	(149 755)	-	(4 641 280)
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów innym segmentom	(238 934)	(7 398)	(17 881)	264 213	-
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów ogółem	(4 510 639)	(227 218)	(167 636)	264 213	(4 641 280)
Zysk brutto ze sprzedaży	426 253	65 381	19 169	(18 089)	492 714
Koszty sprzedaży	(11 129)	(14 027)	(4 631)	45	(29 742)
Koszty ogólnego zarządu	(177 090)	(15 350)	(5 217)	7 576	(190 081)
Pozostałe przychody / (koszty) operacyjne netto	6 659	10 686	(150)	2 132	19 327
Zysk z działalności operacyjnej	244 693	46 690	9 171	(8 336)	292 218
Przychody / (koszty) finansowe netto, w tym:	1 690	5 111	1 209	-	8 010
- przychody z tytułu odsetek	30 212	5 272	464	(318)	35 630
- koszty z tytułu odsetek	(2 346)	(670)	(1 488)	318	(4 186)
Udział w stratach jednostek wycenianych metodą praw własności	(28)	-	(3 399)	-	(3 427)
Podatek dochodowy	(51 624)	(9 981)	(257)	1 581	(60 281)
Zysk/(strata) netto	194 731	41 820	6 724	(6 755)	236 520

W 2015 roku przychody netto ze sprzedaży dla jednego odbiorcy wyniosły 2 027 872 tysiące złotych i w całości dotyczyły segmentu budowlanego.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wyniki segmentów za rok zakończony 31 grudnia 2014 roku przedstawiają się następująco:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Pozostała działalność	Wyłączenia	Wartość skonsolidowana
Przychody ze sprzedaży na zewnątrz	4 566 628	249 920	133 391	-	4 949 939
Przychody ze sprzedaży innym segmentom	150 839	645	26 571	(178 055)	-
Przychody ze sprzedaży ogółem	4 717 467	250 565	159 962	(178 055)	4 949 939
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów na zewnątrz	(4 214 796)	(183 830)	(118 633)	-	(4 517 259)
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów innym segmentom	(139 686)	(13 090)	(26 571)	179 347	-
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów ogółem	(4 354 482)	(196 920)	(145 204)	179 347	(4 517 259)
Zysk brutto ze sprzedaży	362 985	53 645	14 758	1 292	432 680
Koszty sprzedaży	(11 058)	(12 083)	(4 566)	47	(27 660)
Koszty ogólnego zarządu	(165 021)	(13 859)	(5 379)	6 516	(177 743)
Pozostałe przychody / (koszty) operacyjne netto	9 474	11 281	(714)	-	20 041
Zysk z działalności operacyjnej	196 380	38 984	4 099	7 855	247 318
Przychody / (koszty) finansowe netto, w tym:	(6 690)	9 041	(1 198)	-	1 153
- przychody z tytułu odsetek	28 207	7 320	2 676	(231)	37 972
- koszty z tytułu odsetek	(3 617)	(659)	(1 458)	231	(5 503)
Udział w stratach jednostek wycenianych metodą praw własności	(5)	-	(5 847)	-	(5 852)
Podatek dochodowy	(38 834)	(9 300)	944	(1 491)	(48 681)
Zysk/(strata) netto	150 851	38 725	(2 002)	6 364	193 938

W 2014 roku przychody netto ze sprzedaży dla jednego odbiorcy wyniosły 1 174 067 tysięcy złotych i w całości dotyczyły segmentu budowlanego.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)*Pozostałe pozycje dotyczące segmentów ujęte w rachunku zysków i strat oraz nakłady inwestycyjne **za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku** to:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Pozostała działalność	Wartość skonsolidowana
Amortyzacja	(20 356)	(891)	(1 101)	(22 348)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących należności	4 966	(24)	(19)	4 923
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących zapasy	(1 337)	(1 172)	200	(2 309)
Inne przychody / (koszty) niepieniężne*	(226 742)	(2 289)	(785)	(229 816)
Nakłady inwestycyjne	27 944	39 401	570	67 915

Pozostałe pozycje dotyczące segmentów ujęte w rachunku zysków i strat oraz nakłady inwestycyjne **za rok zakończony 31 grudnia 2014 roku** to:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Pozostała działalność	Wartość skonsolidowana
Amortyzacja	(21 138)	(567)	(1 326)	(23 031)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących należności	(1 408)	(29)	350	(1 087)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących zapasy	-	54	13	67
Inne przychody / (koszty) niepieniężne*	(283 528)	(879)	(3)	(284 410)
Nakłady inwestycyjne	19 278	4 232	562	24 072

*) Inne przychody / (koszty) niepieniężne obejmują rozwiązanie / (zawiązanie) rezerw na straty na kontraktach oraz na naprawy gwarancyjne.

Nakłady inwestycyjne obejmują zwiększenia rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych.

Informacje geograficzne

Grupa Budimex prowadzi działalność na rynku krajowym, jak również na rynkach zagranicznych. Do pozostałych rynków zaliczane są Ukraina, Czechy, Włochy, Litwa, Estonia, Austria, Rosja, Szwajcaria.

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów

	2015	2014
Rynek krajowy	4 927 035	4 754 307
Rynek niemiecki	174 854	158 085
Pozostałe rynki	32 105	37 547
Ogółem	5 133 994	4 949 939

Aktywa trwałe

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Rynek krajowy	234 721	188 591
Rynek niemiecki	440	518
Pozostałe rynki	20	-
Ogółem	235 181	189 109

Nakłady inwestycyjne

	2015	2014
Rynek krajowy	67 769	23 806
Rynek niemiecki	146	266
Pozostałe rynki	-	-
Ogółem	67 915	24 072

Podział geograficzny przychodów ze sprzedaży odpowiada lokalizacji klientów i jest zgodny z wewnętrzną strukturą organizacyjną Grupy.

Aktywa trwałe obejmują rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne, wartości niematerialne, wartość firmy jednostek podporządkowanych oraz długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Podział łącznej kwoty aktywów trwałych oraz wydatków inwestycyjnych odpowiada lokalizacji oddziałów oraz podmiotów zagranicznych wchodzących w skład Grupy.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

9. Rzeczowe aktywa trwałe

	Grunty, prawo wieczystego użytkowania gruntu	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2015 roku	3 051	26 865	211 991	22 150	21 435	349	285 841
Zwiększenia:	-	3 289	17 624	533	5 534	885	27 865
- zakup (w tym: przyjęcie w leasing)	-	3 177	17 440	533	5 518	-	26 668
- przyjęcie ze środków trwałych w budowie	-	112	184	-	-	(296)	-
- zwiększenie środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-	1 181	1 181
- inne zwiększenia	-	-	-	-	16	-	16
Zmniejszenia:	(25)	(568)	(25 040)	(470)	(3 295)	(84)	(29 482)
- sprzedaż	(25)	(219)	(22 611)	(379)	(321)	-	(23 555)
- likwidacja, złomowanie	-	(13)	(2 425)	(90)	(2 973)	-	(5 501)
- przeniesienie na zapasy	-	(333)	-	-	-	-	(333)
- przeniesienie na nieruchomości inwestycyjne (nota 10)	-	-	-	-	-	(84)	(84)
- inne zmniejszenia	-	(3)	(4)	(1)	(1)	-	(9)
Wartość brutto na 31 grudnia 2015 roku	3 026	29 586	204 575	22 213	23 674	1 150	284 224
Umorzenie na 1 stycznia 2015 roku	(88)	(9 960)	(160 330)	(16 744)	(17 829)	-	(204 951)
Zmiany za okres:	60	(470)	5 377	(839)	1 224	-	5 352
- amortyzacja bieżąca (nota 32)	(40)	(967)	(15 647)	(1 278)	(2 037)	-	(19 969)
- sprzedaż	25	219	18 623	370	321	-	19 558
- likwidacja, złomowanie	-	8	2 394	68	2 954	-	5 424
- różnice kursowe	-	-	5	-	(1)	-	4
- przeniesienie na zapasy	-	15	-	-	-	-	15
- inne	75	255	2	1	(13)	-	320
Umorzenie na 31 grudnia 2015 roku	(28)	(10 430)	(154 953)	(17 583)	(16 605)	-	(199 599)
Odpisy z tytułu utraty wartości na 1 stycznia 2015 roku	-	(1 377)	-	-	-	-	(1 377)
- (zwiększenia)/zmniejszenia	-	-	-	-	-	-	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na 31 grudnia 2015 roku	-	(1 377)	-	-	-	-	(1 377)
Wartość netto na 1 stycznia 2015 roku	2 963	15 528	51 661	5 406	3 606	349	79 513
Wartość netto na 31 grudnia 2015 roku	2 998	17 779	49 622	4 630	7 069	1 150	83 248

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	Grunty, prawo wieczystego użytkowania gruntów	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2014 roku	3 044	27 613	203 525	19 791	21 066	1 531	276 570
Zwiększenia:	7	1 604	14 175	2 505	1 585	144	20 020
– zakup (w tym: przyjęcie w leasing)	-	1 432	13 888	2 503	1 557	-	19 380
– przyjęcie ze środków trwałych w budowie	-	172	150	-	-	(322)	-
– zwiększenie środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-	466	466
– różnice kursowe	-	-	11	2	28	-	41
– inne zwiększenia	7	-	126	-	-	-	133
Zmniejszenia:	-	(2 352)	(5 709)	(146)	(1 216)	(1 326)	(10 749)
– sprzedaż	-	(2 235)	(4 826)	(138)	(443)	-	(7 642)
– likwidacja, złomowanie	-	(117)	(883)	(8)	(773)	-	(1 781)
– przeniesienie do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	(1 160)	(1 160)
– przeniesienie na nieruchomości inwestycyjne	-	-	-	-	-	(166)	(166)
Wartość brutto na 31 grudnia 2014 roku	3 051	26 865	211 991	22 150	21 435	349	285 841
Umorzenie na 1 stycznia 2014 roku	(43)	(9 457)	(149 841)	(15 383)	(16 412)	-	(191 136)
Zmiany za okres:	(45)	(503)	(10 489)	(1 361)	(1 417)	-	(13 815)
– amortyzacja bieżąca (nota 32)	(45)	(1 154)	(15 964)	(1 460)	(2 307)	-	(20 930)
– sprzedaż	-	604	4 747	94	141	-	5 586
– likwidacja, złomowanie	-	47	864	8	771	-	1 690
– różnice kursowe	-	-	(10)	(3)	(22)	-	(35)
– inne	-	-	(126)	-	-	-	(126)
Umorzenie na 31 grudnia 2014 roku	(88)	(9 960)	(160 330)	(16 744)	(17 829)	-	(204 951)
Odpisy z tytułu utraty wartości na 1 stycznia 2014 roku	-	(1 377)	-	-	(302)	-	(1 679)
– (zwiększenia)/zmniejszenia	-	-	-	-	302	-	302
Odpisy z tytułu utraty wartości na 31 grudnia 2014 roku	-	(1 377)	-	-	-	-	(1 377)
Wartość netto na 1 stycznia 2014 roku	3 001	16 779	53 684	4 408	4 352	1 531	83 755
Wartość netto na 31 grudnia 2014 roku	2 963	15 528	51 661	5 406	3 606	349	79 513

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych została ujęta w następujących pozycjach rachunku zysków i strat:

	2015	2014
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	18 545	19 487
Koszty ogólnego zarządu	1 001	1 182
Inne koszty	423	261
Ogółem	19 969	20 930

Grupa jako leasingobiorca używa na podstawie umów leasingu finansowego następujące rzeczowe aktywa trwałe:

	31 grudnia 2015 roku		31 grudnia 2014 roku	
	Wartość początkowa – aktywowany leasing finansowy	Wartość bilansowa netto	Wartość początkowa – aktywowany leasing finansowy	Wartość bilansowa netto
Urządzenia techniczne i maszyny	55 269	29 373	54 433	30 093
Środki transportu	3 465	1 982	3 522	2 624
Inne środki trwałe	303	73	288	118
Ogółem	59 037	31 428	58 243	32 835

Wartość zabezpieczeń ustanowionych na rzeczowych aktywach trwałych została opisana w nocie 39.

Łączna kwota otrzymanych bądź należnych odszkodowań w odniesieniu do tych środków trwałych, które straciły na wartości lub zostały utracone w 2015 roku wynosi 110 tysięcy złotych (w 2014 roku: 22 tysiące złotych).

10. Nieruchomości inwestycyjne

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Prawo wieczystego użytkowania gruntu	25 649	-
Budynki i budowle	37 651	24 880
Inne nieruchomości	110	114
Nieruchomości inwestycyjne ogółem	63 410	24 994
<i>Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych</i>	<i>68 172</i>	<i>29 461</i>

Zmiany nieruchomości inwestycyjnych w 2015 oraz 2014 roku przedstawiały się następująco:

	2015	2014
Stan na początek okresu		
Wartość brutto	27 229	29 254
Umorzenie (w tym skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości)	(2 235)	(4 725)
Wartość netto na początek okresu	24 994	24 529
Zmiany w ciągu roku		
Nabycie	38 788	-
Ulepszenia	48	2 652
Zbycie	(165)	(1 193)
Przeniesienie z rzeczowych aktywów trwałych	84	166
Amortyzacja (nota 32)	(338)	(139)
Przeniesienie do aktywów przeznaczonych do sprzedaży (nota 13)	-	(1 021)
Inne	(1)	-
Stan na koniec okresu		
Wartość brutto	65 926	27 229
Umorzenie (w tym skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości)	(2 516)	(2 235)
Wartość netto	63 410	24 994

Wartość zabezpieczeń ustanowionych na nieruchomościach inwestycyjnych została opisana w nocie 39.

Amortyzacja nieruchomości inwestycyjnych za rok 2015 i 2014 została ujęta w rachunku zysków i strat w koszcie wytworzenia sprzedanych produktów i usług.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Na dzień 31 grudnia 2015 roku zostały dokonane wyceny części nieruchomości inwestycyjnych na kwotę 22 405 tysięcy złotych. Wyceny te potwierdziły, iż nie nastąpiła utrata wartości tej części nieruchomości inwestycyjnych posiadanych przez Grupę. Pomiar wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych sklasyfikowano na poziomie 2 hierarchii wartości godziwej wg MSSF 13. W 2015 roku nie nastąpiły przesunięcia między poziomami hierarchii wartości godziwej. Nieruchomości wyceniono metodą dochodową, korzystając z obserwowalnych stawek czynszów na lokalnych rynkach nieruchomości podobnych do nieruchomości wycenianych. Ze względu na nieznaczne wahania cen na rynku oraz tym samym mało prawdopodobną utratę wartości nieruchomości, zrezygnowano z wyceny pozostałych nieruchomości inwestycyjnych.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku zostały dokonane wyceny części nieruchomości inwestycyjnych na kwotę 23 165 tysięcy złotych. Wyceny te potwierdziły, iż nie nastąpiła utrata wartości tej części nieruchomości inwestycyjnych posiadanych przez Grupę. Pomiar wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych sklasyfikowano na poziomie 2 hierarchii wartości godziwej wg MSSF 13. W 2014 roku nie nastąpiły przesunięcia między poziomami hierarchii wartości godziwej. Nieruchomości wyceniono metodą dochodową, korzystając z obserwowalnych stawek czynszów na lokalnych rynkach nieruchomości podobnych do nieruchomości wycenianych. Ze względu na nieznaczne wahania cen na rynku oraz tym samym mało prawdopodobną utratę wartości nieruchomości, zrezygnowano z wyceny pozostałych nieruchomości inwestycyjnych.

Spółki Grupy ujęły w rachunku zysków i strat następujące kwoty przychodów i kosztów związanych z nieruchomościami inwestycyjnymi:

	2015	2014
Przychody z opłat czynszowych	6 536	8 993
Bezpośrednie koszty operacyjne (w tym koszty napraw i konserwacji) powstałe z nieruchomości inwestycyjnych, które przyniosły przychody z opłat czynszowych	4 709	5 731
Bezpośrednie koszty operacyjne (w tym koszty napraw i konserwacji) powstałe z nieruchomości inwestycyjnych, które nie przyniosły przychodów z opłat czynszowych	-	-

11. Wartości niematerialne

	Oprogramowanie komputerowe	Nabyte koncesje, patenty, licencje	Pozostałe	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2015 roku	26 976	937	3 300	31 213
Zwiększenia:	1 494	35	36	1 565
– zakup	1 189	5	36	1 230
– rozliczenie zaliczek	288	30	-	318
– inne	17	-	-	17
Zmniejszenia:	(42)	(3)	-	(45)
– likwidacja	(42)	-	-	(42)
– inne	-	(3)	-	(3)
Wartość brutto na 31 grudnia 2015 roku	28 428	969	3 336	32 733
Umorzenie na 1 stycznia 2015 roku	(23 020)	(770)	(2 929)	(26 719)
Zmiany za okres:	(1 543)	(99)	(372)	(2 014)
– amortyzacja bieżąca (nota 32)	(1 567)	(102)	(372)	(2 041)
– likwidacja	42	-	-	42
– inne	(18)	3	-	(15)
Umorzenie na 31 grudnia 2015 roku	(24 563)	(869)	(3 301)	(28 733)
Wartość netto na 1 stycznia 2015 roku	3 956	167	371	4 494
Wartość netto na 31 grudnia 2015 roku	3 865	100	35	4 000

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	Oprogramowanie komputerowe	Nabyte koncesje, patenty, licencje	Pozostałe	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2014 roku	24 679	931	3 300	28 910
Zwiększenia:	2 344	6	-	2 350
– zakup	1 568	6	-	1 574
– rozliczenie zaliczek	772	-	-	772
– różnice kursowe	4	-	-	4
Zmniejszenia:	(47)	-	-	(47)
– sprzedaż	(2)	-	-	(2)
– likwidacja	(45)	-	-	(45)
Wartość brutto na 31 grudnia 2014 roku	26 976	937	3 300	31 213
Umorzenie na 1 stycznia 2014 roku	(21 759)	(648)	(2 397)	(24 804)
Zmiany za okres:	(1 261)	(122)	(532)	(1 915)
– amortyzacja bieżąca (nota 32)	(1 308)	(122)	(532)	(1 962)
– sprzedaż	2	-	-	2
– likwidacja	45	-	-	45
Umorzenie na 31 grudnia 2014 roku	(23 020)	(770)	(2 929)	(26 719)
Wartość netto na 1 stycznia 2014 roku	2 920	283	903	4 106
Wartość netto na 31 grudnia 2014 roku	3 956	167	371	4 494

Amortyzacja wartości niematerialnych została ujęta w następujących pozycjach rachunku zysków i strat:

	2015	2014
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	843	857
Koszty ogólnego zarządu	1 176	1 082
Inne koszty	22	23
Ogółem	2 041	1 962

Grupa nie posiada istotnych wartości niematerialnych wytworzonych we własnym zakresie.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku jednostki wchodzące w skład Grupy nie posiadały istotnych obciążeń wartości niematerialnych o charakterze prawnorzeczowym i obligacyjnym.

W 2015 oraz 2014 roku nie dokonywano odpisów aktualizujących wartości niematerialne.

12. Wartość firmy jednostek podporządkowanych

Wartość firmy wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku w kwocie 73 237 tysięcy złotych składa się z wartości firmy w całości dotyczącej spółki Budimex Dromex SA, która została połączona z Budimeksem SA w dniu 16 listopada 2009 roku.

Test na utratę wartości firmy

Wartość firmy przyporządkowuje się do ośrodków Grupy wypracowujących środki pieniężne. Dla wartości firmy powstałej przy nabyciu akcji Budimeksu Dromeksu SA przez Budimex SA przyjmuje się, że ośrodkiem wypracowującym środki pieniężne jest część segmentu budowlanego dotycząca krajowego budownictwa ogólnego i infrastruktury.

Wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne ustala się na podstawie wyliczeń wartości użytkowej. Wyliczenia te wykorzystują projekcje przepływów pieniężnych w okresie pięcioletnim. Przepływy pieniężne wykraczające poza okres pięcioletni oszacowano na stałym poziomie. Stopa wzrostu nie przewyższa długoterminowej przeciętnej stopy wzrostu dla branży budowlanej, w której funkcjonuje ośrodek wypracowujący środki pieniężne. W wyliczeniach przyjęto marżę brutto na poziomie pomiędzy 8,2% a 8,8%, natomiast wykorzystana stopa dyskontowa wyniosła 10% (po zaokrągleniu i ubruttowieniu). Zarząd ustalił budżetowaną marżę brutto na podstawie wyników historycznych oraz swoich przewidywań co do rozwoju rynku. Średnie ważone przeciętne stopy wzrostu zgodne są z prognozami przedstawionymi w raportach branżowych. Zastosowana stopa dyskonta to stopa przed opodatkowaniem, odzwierciedlająca konkretne zagrożenia dotyczące poszczególnych segmentów.

Na podstawie testu na utratę wartości przez wartość firmy, który został przeprowadzony na dzień 31 grudnia 2015 roku, Zarząd stwierdził, że nie ma potrzeby dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

13. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

	2015	2014
Nieruchomości inwestycyjne	-	1 021
Środki trwałe w budowie	-	1 160
Ogółem	-	2 181

W lutym 2015 Grupa sprzedała działkę wraz ze stojącymi na niej budynkami. Dlatego na 31 grudnia 2014 roku aktywa te zakwalifikowano jako aktywa przeznaczone do sprzedaży. Należały one do segmentu „Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska”.

Na 31 grudnia 2015 roku nie zidentyfikowano aktywów trwałych, które Grupa zamierzałaby zbyć w ciągu najbliższych 12 miesięcy.

14. Inwestycje w jednostkach wycenianych metodą praw własności

	2015	2014
Stan na początek okresu	7 539	3 518
– w tym wartość firmy	-	-
Nabycie udziałów	41 650	9 800
Objęcie konsolidacją jednostki stowarzyszonej/ wspólnego przedsięwzięcia	-	89
Udział w zyskach / (stratach)*	(3 427)	(5 852)
Wypłaty dywidendy przez jednostki stowarzyszone/wspólne przedsięwzięcia	-	(16)
Stan na koniec okresu	45 762	7 539
– w tym wartość firmy	-	-

*) Udział w zyskach/(stratach) za okres obejmuje również część wyniku za rok poprzedni, która nie została skonsolidowana w roku, którego dotyczy. Skonsolidowane sprawozdania Grupy Budimex oparte były na wstępnych danych finansowych spółek stowarzyszonych/wspólnych przedsięwzięć za dany okres sprawozdawczy, a sprawozdania finansowe tych spółek uległy zmianie po opublikowaniu sprawozdania skonsolidowanego przez Grupę. W 2015 roku udział w wyniku jednostek wycenianych metodą praw własności został skorygowany o kwotę 38 tysięcy złotych. W 2014 roku nie dokonano takiej korekty.

Wykaz podmiotów stowarzyszonych/ wspólnych przedsięwzięć na dzień 31 grudnia 2015 oraz 31 grudnia 2014 roku:

Nazwa jednostki	Rodzaj	Siedziba	Udział w kapitale zakładowym oraz liczbie głosów (%)	
			31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
PPHU Promos Sp. z o.o.	jednostka stowarzyszona	Kraków / Polska	26,31%	26,31%
FBSerwis SA	jednostka stowarzyszona	Warszawa / Polska	49,00%	49,00%
Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o.	wspólne przedsięwzięcie	Warszawa/ Polska	30,00%	30,00%

Wybrane dane finansowe jednostki stowarzyszonej FBSerwis SA przedstawiały się w sposób następujący:

FBSerwis SA	2015	2014
Aktywa trwałe	79 937	21 100
Aktywa obrotowe	111 196	43 405
Zobowiązania długoterminowe	(15 449)	-
Zobowiązania krótkoterminowe	(86 361)	(53 087)
Przychody	126 047	42 385
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	(7 094)	(11 938)
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	(7 094)	(11 938)
Otrzymane dywidendy od jednostki stowarzyszonej	-	-

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Uzgodnienie powyższych informacji finansowych do wartości bilansowej udziałów w spółce FBSerwis SA ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

FBSerwis SA	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Aktywa netto	89 323	11 418
Udział Grupy w jednostce stowarzyszonej	49,00%	49,00%
Pozostałe korekty	-	(1)
Wartość bilansowa udziałów Grupy w jednostce stowarzyszonej	43 768	5 594

Wybrane dane finansowe jednostki stowarzyszonej PPHU Promos Sp. z o.o. przedstawiały się w sposób następujący:

PPHU Promos Sp. z o.o.	2015	2014
Aktywa trwałe	9 306	5 665
Aktywa obrotowe	2 474	2 936
Zobowiązania długoterminowe	(3 085)	(195)
Zobowiązania krótkoterminowe	(1 362)	(1 188)
Przychody	9 117	9 023
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	149	10
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	149	10
Otrzymane dywidendy od jednostki stowarzyszonej	-	16

Uzgodnienie powyższych informacji finansowych do wartości bilansowej udziałów w spółce PPHU Promos Sp. z o.o. ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

PPHU Promos Sp. z o.o.	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Aktywa netto	7 333	7 218
Udział Grupy w jednostce stowarzyszonej	26,31%	26,31%
Pozostałe korekty	9	(38)
Wartość bilansowa udziałów Grupy w jednostce stowarzyszonej	1 938	1 861

Wybrane dane finansowe wspólnego przedsięwzięcia Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o. przedstawiały się w sposób następujący:

Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o.	2015	2014
Aktywa trwałe	-	62
Aktywa obrotowe	188	222
Zobowiązania długoterminowe	-	(1)
Zobowiązania krótkoterminowe	(3)	(4)
<i>W skład powyższych aktywów i zobowiązań wchodzi:</i>		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	184	218
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe (z wyłączeniem zobowiązań z tytułu dostaw i usług i innych zobowiązań oraz rezerw)	-	-
Długoterminowe zobowiązania finansowe (z wyłączeniem zobowiązań z tytułu dostaw i usług i innych zobowiązań oraz rezerw)	-	-
Przychody	-	6
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	(94)	(19)
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	(94)	(19)
Otrzymane dywidendy od wspólnego przedsięwzięcia	-	-
<i>W skład powyższych pozycji wchodzi:</i>		
Amortyzacja	-	-
Przychody z tytułu odsetek	1	-
Koszty odsetkowe	-	-
Przychody (koszty) z tytułu podatku dochodowego	(61)	4

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Uzgodnienie powyższych informacji finansowych do wartości bilansowej udziałów w spółce Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o. ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o.	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Aktywa netto	185	279
Udział Grupy we wspólnym przedsięwzięciu	30,00%	30,00%
Pozostałe korekty	-	-
Wartość bilansowa udziałów Grupy we wspólnym przedsięwzięciu	56	84

Udział Grupy w wynikach jednostek stowarzyszonych/wspólnych przedsięwzięć przedstawiał się następująco:

	2015	2014
Udział w zyskach jednostek stowarzyszonych/ wspólnych przedsięwzięć	77	3
Udział w stratach jednostek stowarzyszonych/ wspólnych przedsięwzięć	(3 504)	(5 855)
Ogółem	(3 427)	(5 852)

Udział Grupy w innych całkowitych dochodach jednostek stowarzyszonych wyniósł w 2015 roku zero złotych (w 2014 roku również zero złotych).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku Grupa Budimex nie posiadała udziału w zobowiązaniach warunkowych spółek stowarzyszonych. Na dzień 31 grudnia 2015 roku udział Grupy Budimex w należnościach warunkowych spółek stowarzyszonych wyniósł 5 286 tysięcy złotych, natomiast na dzień 31 grudnia 2014 roku udział ten wynosił 5 456 tysięcy złotych.

Jednostki stowarzyszone prowadzą szeroko rozumianą działalność w zakresie zarządzania infrastrukturą, nieruchomościami użytku publicznego oraz usług komunalnych.

15. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	2015	2014
Stan na początek okresu	8 376	8 381
Zwiększenia:	913	-
– nabycie	913	-
Zmniejszenia	(42)	(5)
– sprzedaż	-	-
– objęcie konsolidacją	(42)	(5)
– zmiana składu Grupy	-	-
Stan na koniec okresu	9 247	8 376
w tym:		
– długoterminowe	9 247	8 376
– krótkoterminowe	-	-

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży obejmują wyłącznie akcje i udziały w spółkach.

Wartość bilansowa długoterminowych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku była równa cenie nabycia tych aktywów. Wartość godziwa tych aktywów nie jest możliwa do ustalenia z uwagi na fakt, iż nie istnieje dla nich aktywny rynek.

W ciągu najbliższych 12 miesięcy Grupa nie zamierza zbyć aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

16. Pozostałe aktywa/ zobowiązania finansowe

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Pozostałe aktywa finansowe – część długoterminowa	396	-
Pochodne instrumenty finansowe	396	-
– od 1 do 2 lat	396	-
– od 2 do 5 lat	-	-
– powyżej 5 lat	-	-
Pozostałe aktywa finansowe – część krótkoterminowa	2 432	19 800
Pochodne instrumenty finansowe	883	812
Pożyczki udzielone	1 549	18 988
Pozostałe aktywa finansowe - ogółem	2 828	19 800
Pozostałe zobowiązania – część długoterminowa	3 076	4 925
Pochodne instrumenty finansowe	3 076	4 925
– od 1 do 2 lat	703	2 066
– od 2 do 5 lat	1 482	1 513
– powyżej 5 lat	891	1 346
Pozostałe zobowiązania – część krótkoterminowa	1 438	2 316
Pochodne instrumenty finansowe	1 438	2 316
Pozostałe zobowiązania – ogółem	4 514	7 241

16.1 Instrumenty pochodne

Reguły obowiązujące przy wykorzystywaniu instrumentów pochodnych zawarte są w polityce zarządzania ryzykiem Grupy zatwierdzonej przez Zarząd.

Instrumenty pochodne wyceniane są na dzień bilansowy w wiarygodnie ustalonej wartości godziwej. Wartość godziwa transakcji forward jest szacowana przy użyciu modelu bazującego na wartości kursów walutowych (średnie kursy NBP) na dzień bilansowy oraz różnicach w poziomach stóp procentowych waluty kwotowej i bazowej. Wartość godziwa swapów stopy procentowej jest szacowana w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne w ramach wymiany odsetek. Do dyskonta stosuje się krzywą stóp procentowych IRS z dnia bilansowego.

Skutki okresowej wyceny i rozliczenia walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward oraz opcji walutowych ujmowane są w ramach działalności operacyjnej, a skutki okresowej wyceny i rozliczenia swapów stopy procentowej ujmowane są w ramach działalności finansowej.

	2015	2014
Zysk / (strata) z wyceny instrumentów pochodnych Fx forward oraz opcji walutowych	1 773	(2 327)
Zysk / (strata) z tytułu realizacji instrumentów pochodnych Fx forward oraz opcji walutowych	881	(300)
Ogółem zysk / (strata) z instrumentów pochodnych ujęta w działalności operacyjnej (nota 34)	2 654	(2 627)
Zysk / (strata) z wyceny instrumentów pochodnych IRS	349	(4 527)
Zysk/ (strata) z tytułu realizacji instrumentów pochodnych IRS	(627)	(121)
Ogółem zysk / (strata) z instrumentów pochodnych ujęta w działalności finansowej (nota 35)	(278)	(4 648)

Wartość godziwa transakcji zawartych przez spółki Grupy, otwartych na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku przedstawia tabela zamieszczona poniżej:

	Aktywa finansowe z tytułu wyceny instrumentów pochodnych		Zobowiązania finansowe z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	
	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Walutowe kontrakty terminowe typu FX Forward oraz opcje walutowe	1 279	812	744	3 122
Swap stopy procentowej	-	-	3 770	4 119

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Łączna nominalna wartość walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 49 739 tysięcy euro, na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 45 715 tysięcy euro oraz 408 tysięcy dolarów amerykańskich. Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa nie posiadała otwartych transakcji typu FX Forward w USD.

Kursy forward sprzedaży/kupna dla transakcji otwartych na dzień 31 grudnia 2015 roku, zawartych w euro, zawierały się w przedziale: 4,0640 - 4,4045 euro/złoty (na dzień 31 grudnia 2014 roku zawierały się w przedziale: 4,1691 - 4,2946 euro/złoty oraz 3,1006 – 3,1389 dolar amerykański/złoty). Termin pozostały do rozliczenia otwartych transakcji terminowych zawartych w euro na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosił od 30 do 673 dni (na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosił od 29 do 638 dni). Termin pozostały do rozliczenia otwartych transakcji terminowych zawartych w dolarze amerykańskim na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosił od 85 do 120 dni.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość kupionych opcji walutowych wynosiła 8 613 tysięcy euro, na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość kupionych opcji walutowych wynosiła 9 032 tysiące euro. Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na 31 grudnia 2014 roku kurs realizacji kupionych opcji walutowych (opcje call on call) wynosił 4,53 euro/złoty.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku i na dzień 31 grudnia 2014 roku Grupa posiadała zawarte transakcje zamiany stóp procentowych IRS, w ramach których Grupa będzie płacić stałą stopę, a otrzymywać zmienną stawkę 3M WIBOR. Wartość nominalna poszczególnych transakcji IRS nie przekraczała 10 000 tysięcy złotych. Umowy na transakcje zostały zawarte na okres 5 i 10 lat.

16.2 Pożyczki udzielone

W latach 2013 - 2015 Grupa udzielała pożyczki spółce stowarzyszonej FBService SA. Efektywne oprocentowanie pożyczek w 2015 roku wyniosło 5,73%, a w 2014 roku 6,3%. Wartość godziwa pożyczek udzielonych odpowiada w przybliżeniu ich wartości bilansowej.

	2015	2014
Stan na początek okresu	18 988	3 164
– udzielenie pożyczki	21 260	24 696
– naliczone odsetki (nota 35)	1 848	802
– spłaty pożyczek	(40 248)	(8 820)
– spłaty odsetek	(299)	(854)
Stan na koniec okresu	1 549	18 988
<i>w tym:</i>		
– długoterminowe	-	-
– krótkoterminowe	1 549	18 988

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

17. Należności z tytułu umowy koncesyjnej

Spółka z Grupy (koncesjonariusz) zawarła z podmiotem sektora publicznego umowę na opracowanie dokumentacji projektowej oraz wybudowanie parkingu podziemnego wraz z częścią naziemną we Wrocławiu. Jako wynagrodzenie przyznano jej prawo do odpłatnego wyłącznego korzystania z parkingu oraz do pobierania pożytków w formie opłat parkingowych od użytkowników parkingu. Umowa koncesyjna została zawarta na 30 lat i 4 miesiące. Umowa nakłada na koncesjonariusza obowiązek utrzymywania poziomu usługi na niezmiennym poziomie, przez okres jej trwania. Umowa określa również gwarantowany poziom przychodów, na jaki koncesjonariusz może liczyć w przypadku, jeśli poziom uzyskanych wpływów z opłat parkingowych różnił się od określonego w umowie przychodu bazowego na dany rok. Cena za świadczenie usług (tj. za postój na parkingu) została określona w umowie. Koncesjonariusz ma prawo do zmiany tej ceny, co najmniej raz w roku, o co najmniej indeksację.

Na dzień zawarcia umowy przeprowadzono test, który wykazał, że gwarantowane wpływy z tytułu umowy koncesyjnej pokrywają wyrażone w wartości godziwej wynagrodzenie z tytułu usługi budowlanej. Tym samym przychody z tytułu usługi budowlanej ujęto w całości jako aktywa finansowe.

Wartość godziwa należności z tytułu umowy koncesyjnej odpowiada w przybliżeniu wartości bilansowej.

Tabela ruchu należności z tytułu umowy koncesyjnej

	2015	2014
Stan na początek okresu	45 214	22 376
Zwiększenia:	2 956	23 809
– przychody z usługi budowlanej	-	21 448
– wycena aktywa finansowego wg zamortyzowanego kosztu (nota 35)	2 956	2 361
Zmniejszenia	(2 482)	(971)
– spłaty	(2 482)	(971)
Stan na koniec okresu	45 688	45 214
<i>w tym:</i>		
– długoterminowe	45 688	45 214
– krótkoterminowe	-	-

Przychody oraz zysk/(strata) z umowy koncesyjnej

	2015	2014
Przychody z usługi budowlanej	-	21 448
Zysk/(strata) z usługi budowlanej	-	765

W 2015 roku przychody z usługi budowlanej nie wystąpiły, ponieważ budowa parkingu podziemnego została zakończona w 2014 roku i parking został oddany do użytkowania.

18. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności		
Rozliczenia międzyokresowe	11 286	6 871
Inne należności	23 623	23 074
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności netto	34 909	29 945
Odpis aktualizujący wartość należności długoterminowych	102	100
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	35 011	30 045
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności		
Należności z tytułu dostaw i usług	352 284	418 369
Zaliczki przekazane	42 720	55 110
Należności z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń	1 647	3 326
Rozliczenia międzyokresowe	15 145	11 593
Inne należności	8 762	6 966
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności netto	420 558	495 364
Odpis aktualizujący wartość należności	130 724	138 879
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	551 282	634 243
Razem należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe netto	455 467	525 309

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z tytułu należności handlowych, uwzględniając fakt, iż głównym klientem Grupy jest urząd administracji rządowej.

Wartość godziwa należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności odpowiada w przybliżeniu ich wartości bilansowej.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku ani na dzień 31 grudnia 2014 roku nie zostały ustanowione żadne zabezpieczenia na tych aktywach.

Odpisy aktualizujące wartość długo- i krótkoterminowych należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności

	2015	2014
Odpisy aktualizujące wartość należności na początek okresu	138 979	139 952
Utworzone w pozostałe koszty operacyjne (nota 34)	4 796	6 827
Odwrócone w pozostałe przychody operacyjne (nota 34)	(9 719)	(5 740)
Wykorzystane	(4 154)	(2 203)
Różnice kursowe	(95)	252
Inne	1 019	(109)
Odpisy aktualizujące wartość należności na koniec okresu	130 826	138 979

Struktura wiekowa przeterminowanych należności z tytułu dostaw i usług

Poniższa tabela prezentuje analizę wiekową należności z tytułu dostaw i usług, które są przeterminowane na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości. Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku nie wystąpiły przeterminowane pozostałe należności, dla których nie dokonano odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Należności z tytułu dostaw i usług przeterminowane, niespłacone w okresie:		
– do 1 miesiąca	39 817	23 429
– powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	11 662	5 900
– powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	1 062	5 003
– powyżej 6 miesięcy do 1 roku	2 012	1 508
– powyżej 1 roku	28 544	28 196
Należności z tytułu dostaw i usług, przeterminowane, razem	83 097	64 036

Należności, które nie zostały objęte odpisem aktualizującym i nie są przeterminowane, nie wykazują wysokiego ryzyka kredytowego.

19. Zapasy

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Materiały	86 539	57 686
Półprodukty i produkty w toku	421 726	293 392
Produkty gotowe	44 224	32 578
Towary	315 092	264 999
Wartość netto zapasów na koniec okresu	867 581	648 655
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	73 856	72 984
Wartość brutto zapasów na koniec okresu	941 437	721 639

Odpisy aktualizujące wartość zapasów

	2015	2014
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na początek okresu	72 984	80 567
Utworzone w pozostałe koszty operacyjne (nota 34)	2 533	637
Odwrócone w pozostałe przychody operacyjne (nota 34)	(224)	(704)
Wykorzystane	(1 437)	(7 516)
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na koniec okresu	73 856	72 984

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Przyczyny odwrócenia odpisów aktualizujących zapasy zostały zaprezentowane poniżej:

	2015	2014
Sprzedaż zapasów	-	671
Wzrost wartości odzyskiwalnej	-	-
Złomowanie zapasów	224	33
Ogółem	224	704

Wartość zabezpieczeń ustanowionych na zapasach została opisana w nocie 39.

Łączna wartość odsetek skapitalizowanych w zapasach Grupy (w spółkach deweloperskich) na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 0 tysięcy złotych, natomiast na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 73 tysiące złotych. W 2015 roku spółki skapitalizowały w zapasach odsetki w wysokości 0 tysięcy złotych, natomiast w 2014 roku spółki skapitalizowały odsetki w zapasach w kwocie 61 tysięcy złotych. Efektywne oprocentowanie kredytów zaciągniętych w celu finansowania zapasów w 2014 roku kształtowało się na poziomie 4,18%. W 2015 roku zapasy nie były finansowane kredytami.

Wartość zapasów, których wykorzystania / sprzedania oczekuje się w okresie przekraczającym 12 miesięcy na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosi 586 558 tysięcy złotych, a na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 166 953 tysiące złotych.

Zapasy o wartości 780 536 tysięcy złotych dotyczą nakładów inwestycyjnych poniesionych w związku z realizowanymi projektami budowy mieszkań w celu ich późniejszej sprzedaży. W związku z ogólną sytuacją na rynku mieszkaniowym Grupa jest narażona na ryzyko zmian cen sprzedaży lokali mieszkalnych i usługowych. W stosunku do mieszkań, które zostały sprzedane na podstawie przedwstępnych umów sprzedaży, ryzyko zmiany ceny sprzedaży zostało ograniczone. W przypadku projektów inwestycyjnych, dla których budowa nie została jeszcze rozpoczęta, Grupa nie podpisała wiążących umów o wykonanie robót budowlanych.

W celu weryfikacji wartości rynkowej posiadanych aktywów Zarząd zlecił wycenę części zapasów firmie zewnętrznej – Ernst & Young Real Estate Sp. z o.o. Wartość rynkowa zapasów na 31 grudnia 2015 roku ustalona na podstawie wycen dokonanych przez rzeczoznawcę oraz na podstawie wycen przygotowanych wewnętrznie przekracza wartość bilansową wycenianych zapasów. Na podstawie powyższych wycen Zarząd stwierdził, iż nie są konieczne korekty z tytułu utraty wartości zapasów inne niż zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym. Jednakże biorąc pod uwagę niestabilność rynku nieruchomości, nie można wykluczyć, że przyszłe ceny sprzedaży mogą się różnić od cen przyjętych przez Grupę i niezależnego rzeczoznawcę do testu na utratę wartości i konieczne mogą się okazać dalsze odpisy bądź ich odwrócenie.

Do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne zdarzenia, które należałoby uwzględnić w formie korekty lub ujawnienia w sprawozdaniu finansowym.

20. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Środki pieniężne w kasie	36	82
Środki pieniężne na rachunkach bankowych	2 410 514	1 830 188
Inne środki pieniężne	2 576	1 382
Środki pieniężne, razem	2 413 126	1 831 652
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty o ograniczonej możliwości dysponowania	(229 049)	(104 962)
Środki pieniężne dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych	2 184 077	1 726 690

Do środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o ograniczonej możliwości dysponowania Grupa zaliczyła:

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Środki pieniężne konsorcjów w części przypadającej na współkonsorcjantów	47 770	42 036
Rachunki powiernicze w spółkach deweloperskich	48 689	38 660
Zablokowane rachunki projektów deweloperskich	128 072	20 652
Środki stanowiące zabezpieczenie gwarancji bankowych (nota 39)	3 408	2 688
Inne	1 110	926
Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania ogółem	229 049	104 962

Krótkoterminowe lokaty bankowe oraz inwestycje o wysokim stopniu płynności zaliczane do środków pieniężnych i ich ekwiwalentów to przede wszystkim: lokaty typu „overnight” oraz krótkoterminowe depozyty o okresie zapadalności od 2 do 365 dni, o średniej efektywnej stopie procentowej wynoszącej na dzień 31 grudnia 2015 roku 1,70% p.a. dla depozytów w PLN (31 grudnia 2014 roku: 2,01% p.a. dla depozytów w PLN). Przeciętny termin zapadalności tych depozytów wynosi 76 dni (31 grudnia 2014 roku: 36 dni).

W 2015 roku Grupa przejęła środki pieniężne w wysokości 2 343 tysiące złotych w wyniku realizacji gwarancji (w 2014: 1 371 tysięcy złotych).

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***21. Kapitały**

Na dzień przejścia na MSSF Grupa skorygowała wartość kapitału podstawowego oraz nadwyżki ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej za okres, w którym gospodarka polska należała do hiperinflacyjnych. Skutki przeliczenia oraz uzgodnienie wartości wykazanych w księgach oraz dokumentach korporacyjnych jednostek grupy na dzień 31 grudnia 2015 roku i 31 grudnia 2014 roku do wartości wykazanych w sprawozdaniu finansowym ujęte zostały w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2015 roku		31 grudnia 2014 roku	
	Akcje zwykłe	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Akcje zwykłe	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej
Kapitał wg ewidencji	127 650	85 083	127 650	85 083
Przeliczenie kapitałów w związku z hiperinflacją	18 198	2 080	18 198	2 080
Wartość wykazana w sprawozdaniu finansowym	145 848	87 163	145 848	87 163

Wartość, o jaką kapitał podstawowy oraz nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej zostały skorygowane w związku z hiperinflacją została ujęta w pozycji „zysk (strata) z lat ubiegłych” w kapitale własnym.

Kapitał akcyjny Jednostki Dominującej składa się z 25 530 098 akcji o łącznej wartości 127 650 tysięcy złotych. Struktura kapitału zakładowego Jednostki Dominującej na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawia się następująco:

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej
A	zwykłe/ imienne	Brak	Brak	2 350	12
A	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 997 650	14 988
B	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 000 000	10 000
C	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 900 285	9 501
D	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 725 072	8 625
E	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 000 000	10 001
F	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	5 312 678	26 563
G	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 217 549	11 088
H	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 448 554	7 243
I	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	186 250	931
K	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 484 693	7 423
L	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	4 255 017	21 275
Ogółem				25 530 098	127 650

Liczba akcji składających się na zatwierdzony kapitał jest równa liczbie akcji wyemitowanych. Wartość nominalna jednej akcji wynosi 5 złotych.

Jednostka Dominująca nie posiada akcji własnych. Jednostki zależne lub stowarzyszone nie posiadają akcji Jednostki Dominującej. Żadne akcje nie zostały zarezerwowane dla potrzeb emisji z tytułu realizacji opcji i umów sprzedaży.

Kwota zysku przeznaczonego do dystrybucji wynika ze sprawozdania finansowego Jednostki Dominującej.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

22. Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli

	2015	2014
Stan na początek okresu	3 244	18 852
– udział w zyskach/(stratach) w ciągu roku	543	2 196
– udział w korektach konsolidacyjnych	131	(231)
– zwiększenie udziału kapitałowego w Grupie Elektromontaż Poznań SA	-	(17 573)
Stan na koniec okresu	3 918	3 244

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku udziały niedające kontroli posiadają 7,69% udziału w kapitale zakładowym, jak i w liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółki Elektromontaż Poznań SA.

18 grudnia 2014 roku Budimex Budownictwo Sp. z o.o., spółka w 100% zależna od Budimex SA, dokupiła 41,65% akcji w spółce Elektromontaż Poznań SA, zwiększając zaangażowanie kapitałowe Grupy Budimex do 92,31%. Koszt dokupionych akcji wyniósł 14 529 tysięcy złotych, a proporcjonalna wartość aktywów netto spółki Elektromontaż Poznań SA przypadająca na udziały niedające kontroli wynosiła 17 573 tysiące złotych. Różnicę w kwocie 3 044 tysiące złotych ujęto w zyskach zatrzymanych.

W 2015 roku Budimex Budownictwo Sp. z o.o. odsprzedał akcje Budimeksowi SA, tak więc na 31 grudnia 2015 roku 92,31% akcji Elektromontaż Poznań SA znajduje się w posiadaniu Budimex SA. Transakcja ta nie miała żadnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Wybrane dane finansowe Grupy Elektromontaż Poznań SA przedstawiały się w sposób następujący:

Grupa Elektromontaż Poznań SA	2015	2014
Sprawozdanie z sytuacji finansowej*		
Aktywa trwałe	35 861	33 202
Aktywa obrotowe	103 934	66 120
Zobowiązania długoterminowe	(6 399)	(4 034)
Zobowiązania krótkoterminowe	(83 329)	(52 278)
Rachunek całkowitych dochodów		
Przychody	185 102	138 589
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	7 057	4 450
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	7 057	4 450
Otrzymane dywidendy od Grupy Elektromontaż Poznań SA	-	-

*część aktywów netto przypadająca na udziały niedające kontroli nie jest arytmetycznym iloczynem procentowego udziału ze względu na korekty konsolidacyjne wprowadzone zarówno w bieżącym, jak i poprzednich latach obrotowych

23. Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
	Wartość bilansowa	
Długoterminowe		
Kredyty bankowe i pożyczki	31 883	32 779
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	12 680	13 519
	44 563	46 298
Krótkoterminowe		
Kredyty bankowe i pożyczki	9 654	9 222
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	10 118	12 172
Naliczone odsetki od kredytów i pożyczek krótkoterminowych	6	8
	19 778	21 402
Razem	64 341	67 700

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Struktura umownych terminów wymagalności niezdyktowanych przepływów pieniężnych z tytułu kredytów i pożyczek przedstawia się w sposób następujący:

	31 grudnia 2015 roku		31 grudnia 2014 roku	
	Wartość bilansowa	Niezdyktowane umowne przepływy pieniężne*	Wartość bilansowa	Niezdyktowane umowne przepływy pieniężne*
– do 1 roku	9 660	10 829	9 230	10 627
– powyżej 1 roku do 3 lat	1 994	4 052	1 921	4 451
– powyżej 3 do 5 lat	2 341	4 259	2 059	4 427
– powyżej 5 lat	27 548	33 579	28 799	37 211
	41 543	52 719	42 009	56 716

*) obejmują zarówno płatności kapitału jak i odsetek; na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku kwoty w walucie zostały przeliczone na złote wg kursu NBP na koniec okresu, a płatności odsetek zostały skalkulowane w oparciu o stopę procentową obowiązującą w ostatnim okresie odsetkowym przed 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku.

Spółki Grupy mają możliwość dokonania wcześniejszej spłaty zaciągniętych pożyczek i kredytów. W umowach kredytowych, których stroną są spółki Grupy, nie zostały zawarte klauzule przewidujące kary za wcześniejszą spłatę kredytów.

W okresie objętym sprawozdaniem nie wystąpiło niewywiązanie się ze spłaty kapitału, odsetek, postanowień powierniczego rachunku rozliczenia zobowiązania lub warunków wykupu tych zobowiązań z tytułu pożyczek.

Spółki Grupy nie naruszyły warunków umów ani nie renegeowały warunków dotyczących zobowiązań z tytułu pożyczek przed dniem zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Wartość bilansowa długoterminowych kredytów i pożyczek zbliżona jest do ich wartości godziwej, ponieważ warunki oprocentowania kredytów w umowach oparte są o zmienną stopę procentową.

Kredyty i pożyczki w podziale na waluty (w przeliczeniu na PLN):

	31 grudnia 2015 roku		31 grudnia 2014 roku	
	Kwota pozostała do spłaty	Kwota wg umowy	Kwota pozostała do spłaty	Kwota wg umowy
Część długoterminowa	31 883	32 667	32 779	33 007
PLN	31 883	32 667	32 779	33 007
Część krótkoterminowa	9 660	9 654	9 230	9 222
PLN	900	900	560	560
EUR	8 760	8 754	8 670	8 662
	41 543	42 321	42 009	42 229

Kredyty i pożyczki w podziale według stopy procentowej:

	31 grudnia 2015 roku		31 grudnia 2014 roku	
	Kwota pozostała do spłaty	Kwota wg umowy	Kwota pozostała do spłaty	Kwota wg umowy
Część długoterminowa	31 883	32 667	32 779	33 007
WIBOR	31 883	32 667	32 779	33 007
Część krótkoterminowa	9 660	9 654	9 230	9 222
WIBOR	900	900	560	560
EURIBOR	8 760	8 754	8 670	8 662
	41 543	42 321	42 009	42 229

Ryzyko zmiany stopy procentowej

Efektywne stopy procentowe na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku były następujące:

	31 grudnia 2015 roku		31 grudnia 2014 roku	
	PLN	EUR	PLN	EUR
Kredyty bankowe i pożyczki	3,38%	1,08%	3,63%	1,08%
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	3,03%	-	3,52%	-

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

Spółki Grupy umowy leasingu finansowego dotyczące finansowania głównie maszyn i urządzeń technicznych, a także środków transportu. Przedmioty leasingu zostały udostępnione na okresy 36 - 60 miesięcy. Po upływie tych terminów oraz wywiązaniu się ze zobowiązań spółki Grupy mają prawo nabyć niektóre przedmioty leasingu za cenę równą wartości końcowej przedmiotu leasingu. Zabezpieczeniem wykonania części zobowiązań wynikających z umowy jest weksel in blanco wystawiony przez Korzystającego wraz z pisemnym upoważnieniem do jego wypełnienia. Przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu powyższych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto na dzień 31 grudnia 2015 roku wynoszą:

	Minimalne opłaty leasingowe	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych
– poniżej 1 roku	10 854	10 118
– od 1 do 5 lat	13 473	12 680
– powyżej 5 lat	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego, razem	24 327	22 798
w tym przyszłe koszty finansowe z tytułu leasingu finansowego	(1 529)	-
Wartość bieżąca	22 798	22 798

W przypadku części umów spółki Grupy mają możliwość dokonania wcześniejszej spłaty pozostałych zobowiązań z tytułu leasingu finansowego. W umowach leasingowych nie zostały zawarte klauzule przewidujące kary za wcześniejszą spłatę tych zobowiązań.

24. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania		
Zobowiązania finansowe		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	297 653	302 065
Koszty niezafakturowane	502 188	465 107
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	7 249	6 848
Międzyokresowe rozliczenia kosztów	197 877	190 625
- z tytułu niewykorzystanych urlopów	36 700	34 795
- z tytułu premii pracowniczych	161 177	155 830
Zobowiązania z tytułu rozliczenia konsorcjów	41 490	35 149
Zobowiązania niefinansowe		
Zobowiązania z tytułu podatków i ubezpieczeń społecznych	71 439	104 211
Międzyokresowe rozliczenia kosztów	13 250	10 446
- z tytułu kosztów zakończenia kontraktów	12 976	10 090
- pozostałe	274	356
Inne zobowiązania	4 748	3 292
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania ogółem	1 135 894	1 117 743
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania ogółem	1 135 894	1 117 743

Wszystkie zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku ujęte zostały w ramach zobowiązań krótkoterminowych, gdyż zostaną rozliczone w trakcie normalnego cyklu operacyjnego Grupy.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***25. Podatek dochodowy**

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
– przypadające do realizacji po upływie 12 miesięcy	240 775	262 435
– przypadające do realizacji w ciągu 12 miesięcy	251 174	168 320
Ogółem	491 949	430 755
Kompensata	(51 027)	(54 494)
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego po kompensacie	440 922	376 261
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
– przypadająca do uregulowania po upływie 12 miesięcy	14 566	35 752
– przypadająca do uregulowania w ciągu 12 miesięcy	36 461	18 742
Ogółem	51 027	54 494
Kompensata	(51 027)	(54 494)
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego po kompensacie	-	-

Zmiany stanu netto odroczonego podatku dochodowego przedstawiają się w sposób następujący:

	2015	2014
Stan na początek roku	376 261	351 336
Uznanie / (obciążenie) wyniku finansowego	64 323	24 690
Uznanie / (obciążenie) pozostałych całkowitych dochodów	152	261
Inne (w tym zmiana składu Grupy)	186	(26)
Stan na koniec roku	440 922	376 261

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w oparciu o stawkę 19% dla dodatnich i ujemnych różnic przejściowych dotyczących krajowych składników aktywów i zobowiązań, natomiast dla różnic przejściowych w przypadku pozycji bilansowych dotyczących jednostek działających za granicą – w oparciu o stawki podatkowe kraju będącego podstawowym środowiskiem gospodarczym, w którym działa jednostka oraz reguluje zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku ujemne różnice przejściowe oraz nierozliczone straty podatkowe, w związku z którymi nie ujęto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynoszą 1 199 tysięcy złotych (31 grudnia 2014 roku: wynosiły 6 639 tysięcy złotych) i wygasają: 1 195 tysięcy złotych w 2016 roku oraz 4 tysiące złotych w 2020 roku. Przyczyną nieujęcia składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest małe prawdopodobieństwo wypracowania przez niektóre podmioty w Grupie takiego dochodu do opodatkowania, który pozwoli na zrealizowanie ujemnych różnic przejściowych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Zmiana stanu aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego według tytułów (przed uwzględnieniem ich kompensaty), przedstawia się w sposób następujący:

	Stan aktywów na 1 stycznia 2014 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Inne zmiany	Stan aktywów na 31 grudnia 2014 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Inne zmiany	Stan aktywów na 31 grudnia 2015 roku
Kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę	135 416	44 102	-	-	-	179 518	56 071	-	-	-	235 589
Koszty kontraktów związane z rozliczeniami międzyokresowymi przychodów	39 562	(1 004)	-	-	-	38 558	(12 848)	-	-	-	25 710
Zobowiązania – koszty niezafakturowane	47 734	(13)	-	-	-	47 721	47 695	-	-	-	95 416
Strata podatkowa	29 573	(28 565)	-	(17)	-	991	(986)	-	-	-	5
Rezerwy na naprawy gwarancyjne	31 853	5 852	-	-	-	37 705	4 033	-	-	-	41 738
Pozostałe rezerwy na zobowiązania	39 657	9 910	-	-	-	49 567	(32 210)	-	-	-	17 357
Należności – odpisy aktualizujące	28 265	(1 502)	-	-	-	26 763	(867)	-	-	-	25 896
Rozliczenia z tytułu premii pracowniczych	22 110	7 057	-	-	-	29 167	893	-	-	-	30 060
Zobowiązania – niewykorzystane urlopy	5 237	1 109	-	-	-	6 346	120	-	-	-	6 466
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę	416	(234)	-	-	-	182	(9)	-	-	-	173
Wycena transakcji terminowych	138	1 238	-	-	-	1 376	(518)	-	-	-	858
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	1 045	62	261	-	-	1 368	191	152	-	-	1 711
Odpis aktualizujący długoterminowe aktywa finansowe	2 431	(15)	-	-	-	2 416	184	-	-	-	2 600
Pozostałe	17 737	(8 651)	-	-	(9)	9 077	(893)	-	-	186	8 370
Ogółem	401 174	29 346	261	(17)	(9)	430 755	60 856	152	-	186	491 949
Kompensata	(49 838)					(54 494)					(51 027)
Po kompensacie (wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	351 336					376 261					440 922

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Zmiana rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego według tytułów (przed uwzględnieniem ich kompensaty), przedstawia się w sposób następujący:

	Stan rezerw na 1 stycznia 2014 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Stan rezerw na 31 grudnia 2014 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Stan rezerw na 31 grudnia 2015 roku
Kwoty należne od odbiorców z tytułu umów o budowę	33 714	1 116	-	-	34 830	(2 195)	-	-	32 635
Wycena transakcji terminowych	156	(2)	-	-	154	89	-	-	243
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę	3 915	(1 487)	-	-	2 428	776	-	-	3 204
Należności – naliczone odsetki	1 018	705	-	-	1 723	(898)	-	-	825
Rezerwa na podatek na rynku niemieckim	632	29	-	-	661	(214)	-	-	447
Leasing	7 822	(487)	-	-	7 335	(766)	-	-	6 569
Inne	2 581	4 782	-	-	7 363	(259)	-	-	7 104
Ogółem	49 838	4 656	-	-	54 494	(3 467)	-	-	51 027
Kompensata	(49 838)				(54 494)				(51 027)
Po kompensacie (wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	-				-				-

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	2015	2014
Podatek bieżący	124 522	72 426
Podatek odroczony	(64 323)	(24 690)
Korekty bieżącego podatku dochodowego za poprzednie okresy	82	945
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego	60 281	48 681

Podatek dochodowy od zysku przed opodatkowaniem brutto Grupy różni się w następujący sposób od teoretycznej kwoty, którą by uzyskano stosując średnią ważoną stawkę podatku mającą zastosowanie do zysków konsolidowanych spółek:

	2015	2014
Zysk / (strata) brutto	296 801	242 619
Udział w (zyskach) / stratach jednostek wycenianych metodą praw własności	3 427	5 852
Zysk / (strata) przed opodatkowaniem	300 228	248 471
Podatek wyliczony według stawek krajowych	57 043	47 209
Różnice w opodatkowaniu dochodów zagranicznych	(503)	(408)
Korekty bieżącego podatku dochodowego za poprzednie okresy	82	945
Podatkowe skutki trwałych różnic pomiędzy zyskiem brutto a dochodem do opodatkowania	3 081	1 326
Wykorzystanie uprzednio nierozpoznanych strat podatkowych lub ujemnej różnicy przejściowej poprzedniego okresu	(1 761)	(2 615)
Ujemne różnice przejściowe, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe, w związku z którymi nie rozpoznano w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	181	431
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego z tytułu podatku od działalności przemysłowej i handlowej w Niemczech	2 158	1 793
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego z tytułu podatku dochodowego	60 281	48 681
<i>Efektywna stawka podatkowa</i>	<i>20,08%</i>	<i>19,59%</i>

26. Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych

Wszyscy pracownicy spółek Grupy Budimex na dzień 31 grudnia 2015 roku korzystają z 2 typów świadczeń pracowniczych:

- z odpraw emerytalno-rentowych
- z odpraw pośmiertnych (dotyczy tylko pracowników spółki Elektromontaż Poznań SA).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku w spółce Elektromontaż Poznań SA po raz pierwszy rozpoznano zobowiązanie z tytułu odpraw pośmiertnych. W pozostałych spółkach Grupy Budimex zobowiązanie to nie jest ujmowane ze względu na objęcie pracowników ubezpieczeniem na życie.

Odprawy emerytalno – rentowe wypłacane są pracownikom w przypadku odejścia na rentę lub emeryturę. Należna kwota odprawy jest iloczynem podstawy wymiaru nagrody z dnia nabycia uprawnienia do wypłaty i odpowiedniego, rosnącego wraz ze stażem pracy danego pracownika, współczynnika.

Odprawy pośmiertne wypłacane są członkom rodziny pracownika w przypadku jego śmierci. Należna kwota świadczenia jest iloczynem podstawy wymiaru odprawy z dnia nabycia uprawnienia do wypłaty i odpowiedniego współczynnika, rosnącego wraz ze stażem pracy danego pracownika.

Obowiązek wypłaty odpraw emerytalno-rentowych oraz odpraw pośmiertnych zwykle naraża Grupę na ryzyko aktuarialne obejmujące:

Ryzyko stopy procentowej – bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przy pomocy stopy dyskonta określonej przez odniesienie do poziomu rentowności dostępnych na rynku obligacji skarbowych, jako że w Polsce nie występują wysoce płynne obligacje komercyjne o niskim stopniu ryzyka. Spadek oprocentowania obligacji powoduje zwiększenie zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych.

Ryzyko wynagrodzeń - bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przez odniesienie do przyszłego poziomu wynagrodzeń pracowników spółek Grupy Budimex. Wobec tego wzrost wynagrodzeń pracowników spowoduje zwiększenie wartości zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych.

Ryzyko długowieczności - bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przez odniesienie do najlepszych szacunków śmiertelności pracowników w okresie zatrudnienia. Zwiększenie oczekiwanej długości trwania życia pracowników spowoduje wzrost wartości zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych, ale jednocześnie obniży wartość zobowiązań z tytułu odpraw pośmiertnych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Ryzyko zmiany wieku emerytalnego – bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się w oparciu o obowiązujący w Polsce wiek emerytalny. W przypadku dalszego podniesienia wieku emerytalnego bieżąca wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych spadnie.

Ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych:

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Odprawy emerytalno – rentowe, w tym:	8 323	7 201
– wartość bieżąca zobowiązania na dzień bilansowy	8 323	7 201
– zyski / (straty) aktuarialne nieujęte na dzień bilansowy	-	-
– koszty przeszłego zatrudnienia nieujęte na dzień bilansowy	-	-
Odprawy pośmiertne, w tym:	684	-
– wartość bieżąca zobowiązania na dzień bilansowy	684	-
– zyski / (straty) aktuarialne nieujęte na dzień bilansowy	-	-
– koszty przeszłego zatrudnienia nieujęte na dzień bilansowy	-	-
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych ogółem	9 007	7 201
<i>w tym:</i>		
– część długoterminowa	7 657	6 121
– część krótkoterminowa	1 350	1 080

Główne przyjęte założenia aktuarialne (w tabeli poniżej podano zakresy stóp przyjętych przez aktuarium; założenia różnią się pomiędzy spółkami Grupy oraz dla poszczególnych lat):

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Stopa dyskonta	1,51% – 2,33%	1,61% – 2,38%
Przewidywana inflacja	-0,8% – 1,5%	1,1% – 1,6%
Przewidywany przyszły wzrost wynagrodzeń	4,5% – 5,6%	0,0% – 4,6%

Założenia odnośnie śmiertelności zostały oparte o tablice trwania życia dla Polski za rok 2013 opublikowane przez Główny Urząd Statystyczny (dla wyceny przeprowadzonej na 31 grudnia 2015 roku oraz na 31 grudnia 2014 roku).

Ostatnia wycena została wykonana przez niezależnego aktuarium na dzień 31 grudnia 2015 roku.

Odprawy emerytalno – rentowe

Zmiany stanu zobowiązania z tytułu odpraw emerytalno–rentowych ujęte zostały w poniższej tabeli.

	2015	2014
Wartość bieżąca zobowiązania na początek okresu	7 201	5 498
Koszty odsetek	140	175
Koszty zatrudnienia	658	510
Wyplacone świadczenia	(480)	(353)
(Zyski) / straty aktuarialne, w tym wynikające z:	804	1 371
- zmiany założeń	908	1 340
- doświadczenia w przypadku zobowiązań programu	(104)	31
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec okresu	8 323	7 201

Obciążenia rachunku wyników z tytułu odpraw emerytalno–rentowych przedstawiają się następująco:

	2015	2014
Koszty zatrudnienia	658	510
Koszty odsetek	140	175
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat (nota 33)	798	685
Straty aktuarialne do ujęcia w okresie	804	1 371
Koszty ujęte w innych całkowitych dochodach	804	1 371
<i>w tym koszty świadczeń pracowniczych ujęte w rachunku zysków i strat w ramach:</i>		
– kosztów sprzedanych produktów, towarów i materiałów	120	106
– kosztów sprzedaży	17	13
– kosztów ogólnego zarządu	661	566

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***Odprawy pośmiertne**

Zmiany stanu zobowiązania z tytułu odpraw pośmiertnych ujęte zostały w poniższej tabeli.

	2015	2014
Wartość bieżąca zobowiązania na początek okresu	-	-
Koszty przeszłego zatrudnienia	684	-
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec okresu	684	-

Obciążenia rachunku wyników z tytułu odpraw pośmiertnych przedstawiają się następująco:

	2015	2014
Koszty przeszłego zatrudnienia	684	-
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat (nota 33)	684	-
Straty aktuarialne do ujęcia w okresie	-	-
Koszty ujęte w innych całkowitych dochodach	-	-
w tym koszty świadczeń pracowniczych ujęte w rachunku zysków i strat w ramach:		
– kosztów sprzedanych produktów, towarów i materiałów	549	-
– kosztów sprzedaży	70	-
– kosztów ogólnego zarządu	65	-

Analiza wrażliwości

Znaczące założenia aktuarialne przyjęte przy obliczaniu zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych obejmują stopę dyskonta, prognozowany wzrost wynagrodzeń oraz rotację pracowników.

Analiza wrażliwości na zmiany stóp procentowych

Wzrost założonej stopy dyskonta o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 959 tysięcy złotych, natomiast spadek założonej stopy dyskonta o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 186 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na zmiany stopy wzrostu wynagrodzeń

Wzrost założonej stopy wzrostu wynagrodzeń o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 132 tysiące złotych, natomiast spadek założonej stopy wzrostu wynagrodzeń o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 939 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na zmiany rotacji pracowników

Wzrost założonej rotacji pracowników o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 044 tysiące złotych, natomiast spadek założonej rotacji pracowników o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 289 tysięcy złotych.

Powyższa analiza wrażliwości nie musi być reprezentatywnym przedstawieniem faktycznych zmian wysokości zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych. Jest mało prawdopodobne, by zmiany poszczególnych założeń występowały w izolacji od innych, ponieważ niektóre założenia mogą być skorelowane.

Metody ani założenia wykorzystywane do przygotowania analizy wrażliwości nie zmieniły się istotnie w porównaniu do roku ubiegłego.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

27. Rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia

	Sprawy sądowe	Kary i inne sankcje	Naprawy gwarancyjne	Restrukturyzacja	Pozostałe	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2014 roku	37 867	53 843	172 850	3 242	-	267 802
Utworzenie dodatkowych rezerw (nota 34)	3 691	13 430 ¹	65 581	-	2 374 ²	85 076
Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw (nota 34)	(12 536) ³	(9 736) ⁴	(16 962)	-	-	(39 234)
Wykorzystanie rezerw	(1 733)	(3 013)	(18 167)	-	-	(22 913)
Inne zmiany	-	-	36	-	-	36
Stan na 31 grudnia 2014 roku	27 289	54 524	203 338	3 242	2 374	290 767
Stan na 1 stycznia 2015 roku	27 289	54 524	203 338	3 242	2 374	290 767
Utworzenie dodatkowych rezerw (nota 34)	855	11 872 ⁵	53 360	-	32 ⁶	66 119
Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw (nota 34)	(318)	(4 363) ⁷	(8 075)	(2 769)	-	(15 525)
Wykorzystanie rezerw	-	(1 281)	(22 722)	(104)	-	(24 107)
Inne zmiany	-	-	2	-	-	2
Stan na 31 grudnia 2015 roku	27 826	60 752	225 903	369	2 406	317 256

¹⁾ w tym 1 106 tysięcy złotych ujęto w kosztach finansowych²⁾ w tym 71 tysięcy złotych ujęto w kosztach wytworzenia, a 1 tysiąc złotych w kosztach finansowych³⁾ w tym 420 tysięcy złotych ujęto jako pomniejszenie kosztów finansowych⁴⁾ w tym 37 tysięcy złotych ujęto jako pomniejszenie kosztów finansowych⁵⁾ w tym 660 tysięcy złotych ujęto w kosztach finansowych⁶⁾ w tym 30 tysięcy złotych ujęto w kosztach wytworzenia, a 2 tysiące złotych w kosztach finansowych⁷⁾ w tym 17 tysięcy złotych ujęto jako pomniejszenie kosztów finansowych

Utworzenie / (odwrócenie) rezerw na sprawy sądowe, kary i inne sankcje oraz rezerw na restrukturyzację zostało ujęte w pozostałych kosztach operacyjnych (nota 34), natomiast utworzenie / (odwrócenie) rezerw na naprawy gwarancyjne – w kosztach operacyjnych.

Struktura łącznej kwoty rezerw:

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Długoterminowe	181 691	179 169
Krótkoterminowe	135 565	111 598
	317 256	290 767

28. Długoterminowe kontrakty budowlane

Poniższe dane dotyczą kontraktów wycenianych przez spółki Grupy zgodnie z metodą zaawansowania realizacji umowy o usługę budowlaną.

Wybrane skonsolidowane dane – sprawozdanie z sytuacji finansowej

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Aktywa		
Kwoty należne od odbiorców z tytułu umów o budowę, w tym:	171 763	172 548
– wycena kontraktów	171 763	172 548
Zobowiązania		
Kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę, w tym:	1 239 940	920 668
– wycena kontraktów	610 251	475 510
– rezerwa na straty na kontraktach	629 689	445 158
Otrzymane zaliczki na realizowane kontrakty (nota 29)	477 360	255 894

Wartość godziwa kwot należnych od odbiorców, jak i kwot należnym odbiorcom z tytułu umów o budowę jest zbliżona do ich wartości bilansowej.

Wybrane skonsolidowane dane – rachunek zysków i strat

	2015	2014
Przychody z tytułu umów o budowę	4 608 160	4 410 649
Koszty z tytułu umów o budowę	4 208 393	4 047 514
Zysk brutto ze sprzedaży	399 767	363 135

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

29. Przychody przyszłych okresów

Przychody przyszłych okresów obejmują:

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Zaliczki na realizowane kontrakty (nota 28)	477 360	255 894
Wpłaty na lokale w spółkach deweloperskich	414 021	262 038
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe przychodów	5 067	2 834
Ogółem	896 448	520 766

Wszystkie zaliczki otrzymane i rozliczenia międzyokresowe przychodów na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku ujęte zostały w ramach zobowiązań krótkoterminowych, gdyż zostaną rozliczone w trakcie normalnego cyklu operacyjnego Grupy.

30. Kaucje z tytułu umów o budowę

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Zatrzymane przez odbiorców – do zwrotu po upływie 12 miesięcy	20 388	27 923
Zatrzymane przez odbiorców – do zwrotu w ciągu 12 miesięcy	16 276	10 248
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę zatrzymane przez odbiorców	36 664	38 171
Zatrzymane dostawcom – do zwrotu po upływie 12 miesięcy	207 239	176 116
Zatrzymane dostawcom – do zwrotu w ciągu 12 miesięcy	168 033	201 207
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę zatrzymane dostawcom	375 272	377 323

Kaucje z tytułu umów o budowę o okresie zapłaty powyżej jednego roku podlegają dyskontowaniu i są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości bieżącej. Poniższe zestawienie wskazuje skutki dyskontowania ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz rachunkach zysków i strat Grupy za poszczególne okresy. Podane kwoty dyskonta obniżają odpowiednio wartość nominalną należności i zobowiązań z tytułu kaucji. Ponadto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej rozpoznany jest podatek odroczone od podanych kwot wyliczony według obowiązującej w Polsce stawki podatkowej 19% oraz od efektu zmiany wartości dyskonta w rachunku zysków i strat.

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Dyskonto kaucji długoterminowych z tytułu umów o budowę zatrzymanych przez odbiorców	911	955
Dyskonto kaucji długoterminowych z tytułu umów o budowę zatrzymanych dostawcom	16 868	12 780

Dyskonto ujęte w rachunku zysków i strat:

	2015	2014
Pomniejszenie przychodów ze sprzedaży	(768)	(467)
Pomniejszenie kosztu sprzedanych usług	10 246	10 809
Ogółem korekta marży brutto	9 478	10 342
Korekta przychodów / (kosztów) finansowych (nota 35)	(5 346)	(16 932)
Podatek odroczone rozpoznany od powyższych korekt	(785)	1 252
Wpływ netto na rachunek zysków i strat	3 347	(5 338)

Wartość godziwa kaucji zatrzymanych zarówno przez odbiorców, jak i przez dostawców jest zbliżona do ich wartości bilansowej.

Struktura wiekowa przeterminowanych kaucji z tytułu umów o budowę (wartości nominalne przed dyskontowaniem)

Poniższa tabela prezentuje analizę wiekową kaucji z tytułu umów o budowę, należnych spółkom z Grupy, które są przeterminowane na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości:

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Kaucje z tytułu umów o budowę przeterminowane, niespłacone w okresie:		
– do 1 miesiąca	435	910
– powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	691	-
– powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	1 472	-
– powyżej 6 miesięcy do 1 roku	501	1 104
– powyżej 1 roku	515	700
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę przeterminowane	3 614	2 714

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

31. Przychody ze sprzedaży

	2015	2014
Przychody ze sprzedaży robót budowlano – montażowych	4 773 467	4 626 474
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	25 014	29 762
Przychody ze sprzedaży wyrobów gotowych	330 646	286 923
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	4 867	6 780
	5 133 994	4 949 939

32. Koszty według rodzaju

	2015	2014
Amortyzacja, w tym:	22 348	23 031
– rzeczowych aktywów trwałych (nota 9)	19 969	20 930
– nieruchomości inwestycyjnych (nota 10)	338	139
– wartości niematerialnych (nota 11)	2 041	1 962
Koszty świadczeń pracowniczych (nota 33)	682 740	637 926
Zużycie materiałów i energii	1 355 383	1 392 219
Usługi obce	2 427 749	2 260 368
Podatki i opłaty	8 874	7 083
Koszty reklamy i wydatki reprezentacyjne	7 868	7 354
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	10 052	11 607
Zmiana stanu rezerwy na straty na kontraktach budowlanych (nota 28)	184 531	235 791
Inne koszty rodzajowe	341 655	196 816
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	(29 742)	(27 660)
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	(190 081)	(177 743)
Zmiana stanu produktów i produkcji w toku	(182 313)	(50 857)
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	(85)	(124)
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	4 638 979	4 515 811
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	2 301	1 448
Koszty sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów	4 641 280	4 517 259

33. Koszty świadczeń pracowniczych

	2015	2014
Koszty wynagrodzeń, w tym m.in.:	574 826	541 312
– koszty świadczeń emerytalno – rentowych (nota 26)	1 482	685
– koszty płatności w formie akcji (nota 40)	2 897	2 194
– koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy	2 296	1 706
Koszty ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń, w tym m.in.:	107 914	96 614
– koszty ubezpieczeń społecznych	82 696	71 000
– koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy	-	202
Razem koszty świadczeń pracowniczych ujęte w kosztach rodzajowych (nota 32)	682 740	637 926

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

34. Pozostałe przychody i koszty operacyjne**Pozostałe przychody operacyjne**

	2015	2014
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych i nieruchomości inwestycyjnych	16 829	694
Odwrocenie odpisów aktualizujących, w tym:	9 943	6 444
– należności (w wyniku spłaty należności przez dłużników) (nota 18)	9 719	5 740
– zapasy (w wyniku złomowania zapasów i sprzedaży) (nota 19)	224	704
Rozwiązanie rezerw, w tym:	7 433	21 815
– na sprawy sądowe i odszkodowania (nota 27)	318	12 116
– na kary i sankcje (nota 27)	4 346	9 699
– na restrukturyzację (nota 27)	2 769	-
Otrzymane kary / odszkodowania	14 929	26 743
Odpis przedawnionych zobowiązań	3 698	1 753
Zysk ze sprzedaży jednostki zależnej	-	1 759
Zysk z pochodnych instrumentów finansowych (nota 16)	2 654	-
Pozostałe	719	983
Ogółem	56 205	60 191

Pozostałe koszty operacyjne

	2015	2014
Utworzenie odpisów aktualizujących, w tym:	7 329	7 464
– należności (nota 18)	4 796	6 827
– zapasy (nota 19)	2 533	637
Utworzenie rezerw, w tym:	12 067	18 317
– na sprawy sądowe (nota 27)	855	3 691
– na kary i odszkodowania (nota 27)	11 212	12 324
– pozostałe (nota 27)	-	2 302
Wyplacone odszkodowania i kary umowne	14 900	9 298
Oplaty sądowe i egzekucje, koszty postępowania sądowego	990	1 471
Strata z pochodnych instrumentów finansowych (nota 16)	-	2 627
Pozostałe	1 592	973
Ogółem	36 878	40 150

35. Przychody i koszty finansowe**Przychody finansowe**

	2015	2014
Przychody odsetkowe od instrumentów finansowych, w tym:	29 818	28 901
– od lokat bankowych oraz środków na rachunkach bankowych	27 970	28 099
– od udzielonych pożyczek (nota 16)	1 848	802
Pozostałe przychody odsetkowe, w tym:	5 812	9 071
– przychody odsetkowe z tytułu otrzymanych skont i za zwłokę	5 812	9 063
– odsetki z pozostałych tytułów	-	8
Dywidendy i udziały w zyskach	35	25
Wycena należności z tytułu umowy koncesyjnej (nota 17)	2 956	2 361
Odwrocenie dyskonta należności długoterminowych	510	2 380
Zysk z pochodnych instrumentów finansowych (nota 16)	349	-
Pozostałe	65	103
Ogółem	39 545	42 841

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Koszty finansowe

	2015	2014
Koszty odsetkowe od instrumentów finansowych, w tym:	1 957	2 169
– z tytułu otrzymanych pożyczek, kredytów i innych zewnętrznych źródeł finansowania	1 233	1 160
– z tytułu umów leasingowych	724	1 009
Pozostałe koszty odsetkowe, w tym:	2 229	3 334
– odsetki zapłacone dostawcom za zwłokę oraz z tytułu skont	1 252	2 565
– inne odsetki	977	769
Ujemne różnice kursowe	216	189
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę (nota 30)	5 346	16 932
Koszty prowizji i gwarancji bankowych	20 766	14 409
Strata z pochodnych instrumentów finansowych (nota 16)	627	4 648
Pozostałe	394	7
Ogółem	31 535	41 688

36. Zysk / (strata) na akcję**Podstawowy**

Podstawowy zysk / (strata) na akcję wyliczany jest jako iloraz zysku / (straty) przypadającego na akcjonariuszy Jednostki Dominującej oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku (nota 21).

	2015	2014
Zysk / (strata) przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	235 846	191 973
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	25 530 098	25 530 098
Podstawowy zysk / (strata) na akcję (w zł na jedną akcję)	9,24	7,52

Rozwodniony

Rozwodniony zysk / (strata) na akcję w obydwu okresach był równy podstawowemu zyskowi na akcję.

37. Dywidenda na akcję

W dniu 25 maja 2015 roku Budimex SA dokonał wypłaty dywidendy w kwocie 155 989 tysięcy złotych, na którą przeznaczono jednostkowy zysk netto za okres od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku, tj. 6,11 złotych brutto na jedną akcję.

Do dnia sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2015 roku Zarząd Budimex SA nie podjął uchwały w sprawie rekomendacji podziału zysku za 2015 rok.

38. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Pozostałe korekty w działalności operacyjnej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmują następujące pozycje:

	2015	2014
Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów zagranicznych	99	225
Płatności w formie akcji – część ujęta w kapitale własnym (nota 40)	637	1 342
Pozostałe	(72)	(1 355)
Ogółem	664	212

Transakcje niepieniężne

W 2015 roku transakcje niepieniężne dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmowały wyłącznie nabycie rzeczowych aktywów trwałych o wartości 9 194 tysiące złotych w formie leasingu finansowego.

W 2014 roku transakcje niepieniężne dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmowały wyłącznie nabycie rzeczowych aktywów trwałych o wartości 8 992 tysiące złotych w formie leasingu finansowego.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

39. Aktywa Grupy zabezpieczające zobowiązania

Ustanowione zabezpieczenia kredytów oraz gwarancje bankowych obejmują:

	31 grudnia 2015 roku		31 grudnia 2014 roku	
	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	Wartość zabezpieczenia według umowy	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	Wartość zabezpieczenia według umowy
Rzeczowe aktywa trwałe	6 704*	6 000*	6 922*	6 000*
Nieruchomości inwestycyjne	19 386*	39 750*	19 320*	26 860*
Zapasy	30 480	5 100	19 641	42 510
Środki pieniężne (nota 20)	3 408	13 413	2 688	7 898
Razem	59 978	64 263	48 571	83 268

*zabezpieczenie zostało ustanowione łącznie na rzeczowych aktywach trwałych oraz na nieruchomościach inwestycyjnych

Zabezpieczenia ustanowione na środkach pieniężnych dotyczą zablokowanych kaucji pod otrzymane gwarancje zwrotu zaliczki, dobrego wykonania oraz rękojmi. Zabezpieczenia zostaną zwolnione po upływie terminu gwarancji.

40. Płatności w formie akcji

W 2010 roku Ferrovial SA ustanowił program przyznania bezpłatnych akcji, który jest klasyfikowany jako transakcja płatności w formie akcji rozliczana w instrumentach kapitałowych.

W ramach programu członkom Zarządu Budimex SA i wyższej kadry kierowniczej corocznie przyznawane są akcje Ferrovial SA, których ostateczne rozliczenie następuje po 3 latach od dnia przyznania i jest ograniczone poniższymi warunkami:

- pozostanie w spółce przez okres trzech lat począwszy od daty sformalizowania programu, z wyjątkiem określonych sytuacji nadzwyczajnych,
- osiągnięcie we wspomnianym okresie określonych wskaźników dotyczących przepływów z działalności oraz relacji między wynikiem operacyjnym brutto i aktywami produkcyjnymi netto,
- poziom wskaźników wymagany do otrzymania całkowitej lub proporcjonalnej liczby akcji ustalany jest corocznie.

Łączna wartość godziwa usług ujęta w pozostałych kapitałach rezerwowych na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 7 349 tysięcy złotych, a na dzień 31 grudnia 2014 roku 6 712 tysięcy złotych. Łączna wartość godziwa ujęta w zobowiązaniach na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 3 112 tysięcy złotych, natomiast na dzień 31 grudnia 2014 roku wyniosła 852 tysiące złotych.

Na podstawie umowy zawartej z Grupą Ferrovial w 2014 roku, Budimex SA zobowiązał się pokrywać koszty programu w odniesieniu do transzy instrumentów przyznanych w roku 2014 i latach kolejnych. Tym samym wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników, związana z instrumentami przyznanymi w roku 2015 i 2014 została zaklasyfikowana jako zobowiązania (drugostronnie jako koszt).

Szczegóły dotyczące przyznania akcji od początku istnienia programu przedstawia poniższa tabela:

	Ilość początkowo przyznanych akcji	Dzień przyznania	Wartość godziwa 1 akcji na dzień przyznania	Osiągnięcie określonych wyników finansowych	Stopa przyjęta do dyskonta	Koszt przyznanych akcji*
2015	47 843	15-02-2015	76,93	100%	5%	2 897
2014	50 200	11-02-2014	59,94	100%	5%	2 194
2013	48 464	15-02-2013	51,84	100%	5%	2 665
2012	55 650****	12-02-2012	38,84	100%	5%	1 422
2011	50 900***	28-02-2011	33,98	100%	5%	1 027
2010	41 800**	31-03-2010	24,47	100%	5%	256
Razem	294 857	-	-	-	-	10 461

* koszt za poszczególne lata obrotowe został obliczony w następujący sposób:

- rok 2010 - 9/36 kosztu akcji przyznanych w 2010 roku,
- rok 2011 - 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2010 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2011 roku,
- rok 2012 - 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2010 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2011 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku,
- rok 2013 - 3/36 kosztu akcji przyznanych w 2010 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2011 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku,
- rok 2014 - 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2011 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku,
- rok 2015 - 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

**W marcu 2013 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2010 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 59 800 akcji Ferrovia SA uprawnionym pracownikom z tej transzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

*** W marcu 2014 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2011 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 59 800 akcji Ferrovia SA uprawnionym pracownikom z tej transzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

**** W marcu 2015 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2012 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 49 650 akcji Ferrovia SA uprawnionym pracownikom z tej transzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

41. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Transakcje z podmiotami powiązаныmi zawarte w 2015 i 2014 roku oraz wysokość nierozliczonych sald należności i zobowiązań z tymi podmiotami na dzień 31 grudnia 2015 roku i 31 grudnia 2014 roku zostały zaprezentowane poniżej.

	Należności		Zobowiązania	
	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovia)	22 111	23 989	100 925	99 770
Podmioty wspólnokontrolowane	1 321	959	882	727
Spółki stowarzyszone	212	738	1 236	1 525
Inne spółki powiązane – zależne niekonsolidowane*	20	55	746	8 128
Inne spółki powiązane – pozostałe*	3	9	-	-
Inne spółki powiązane – poprzez kluczowy personel*	-	-	-	-
Ogółem rozrachunki z podmiotami powiązаныmi	23 667	25 750	103 789	110 150

	Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz pozostałe przychody operacyjne		Zakup produktów i usług	
	2015	2014	2015	2014
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovia)	71 554	20 917	103 674	32 337
Podmioty wspólnokontrolowane	294	1 247	106	-
Spółki stowarzyszone	653	860	7 397	7 016
Inne spółki powiązane – zależne niekonsolidowane*	335	418	(1 911)	609
Inne spółki powiązane – pozostałe*	4	-	-	-
Inne spółki powiązane – poprzez kluczowy personel*	-	-	40	146
Ogółem rozrachunki z podmiotami powiązаныmi	72 840	23 442	109 306	40 108

	Pożyczki udzielone / (otrzymane); nabyte / (wyemitowane) dłużne papiery wartościowe		Przychody / (koszty) finansowe	
	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku	2015	2014
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovia)	(8 760)	(8 670)	(90)	(424)
Podmioty wspólnokontrolowane	-	-	-	-
Spółki stowarzyszone	1 549	18 988	1 848	802
Inne spółki powiązane – zależne niekonsolidowane*	-	-	-	-
Inne spółki powiązane – pozostałe*	-	-	-	-
Inne spółki powiązane – poprzez kluczowy personel*	-	-	-	-
Ogółem rozrachunki z podmiotami powiązаныmi	(7 211)	10 318	1 758	378

*) Inne spółki powiązane to podmioty kontrolowane niekonsolidowane, wspólnokontrolowane lub podmioty, na które znacząco wpływa lub posiada w nich znaczącą ilość głosów członek kluczowego personelu kierowniczego Jednostki Dominującej lub spółki zależnej Grupy Budimex albo jego bliski członek rodziny.

W powyższej tabeli w pozycji „Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovia)” zostały zaprezentowane dane liczbowe dotyczące transakcji ze spółkami z Grupy Ferrovia: Ferrovia Agroman SA, w tym również z Ferrovia Agroman SA Oddział w Polsce oraz innymi: Cintra Infraestructuras SA, Ferrovia Agroman (UK) Limited, Ferrovia Servicios SA, Cadagua SA oraz Cadagua SA Oddział w Polsce.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)*Przychody ze sprzedaży / zakup produktów i usług

Przychody ze sprzedaży produktów i usług obejmują dotyczą głównie przychodów z tytułu kontraktów budowlanych realizowanych w konsorcjach ze spółkami z Grupy Ferrovial.

W roku 2010 Budimex SA zawarł z Ferrovial Agroman SA dwie umowy, na mocy których Ferrovial świadczy usługi na rzecz Spółki w zakresie utrzymania i rozwoju systemów informatycznych oraz oddelegowania personelu. W związku z realizacją tych umów Budimex SA w 2015 roku poniósł koszty w wysokości odpowiednio 2 236 tysięcy złotych oraz 5 416 tysięcy złotych, natomiast w roku 2014 odpowiednio w wysokości 4 089 tysięcy złotych i 6 719 tysięcy złotych.

W dniu 29 października 2012 roku Budimex SA zawarł z Ferrovial Agroman SA umowę warunkową na wsparcie w zakresie know – how operacyjnego, racjonalizacji procesów i procedur w kluczowych obszarach działalności budowlanej, inwestycyjnej i zarządczej. Wynagrodzenie z tytułu umowy zostało ustalone jako 0,5% wartości rocznych przychodów ze sprzedaży Grupy Budimex pomniejszonej o przychody ze sprzedaży spółki Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., przy czym do czasu potwierdzenia prawidłowości wyceny ceny transakcyjnej przez władze fiskalne Polski i Hiszpanii, Budimex SA będzie uiszczał na rzecz Ferrovial Agroman SA opłatę pomniejszoną o 25%. Umowa obejmuje okres od dnia 1 stycznia 2012 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku. Jednocześnie, w dniu 3 grudnia 2012 roku Budimex SA przedłużył na rok 2011 dotychczasową umowę w powyższym zakresie, która wygasła w dniu 31 grudnia 2010 roku. W związku z realizacją tych umów Budimex SA poniósł w roku 2015 koszty w łącznej wysokości 24 140 tysięcy złotych, natomiast w 2014 roku koszty te wynosiły 23 514 tysięcy złotych.

Pożyczki

Na podstawie umowy zawartej w dniu 1 grudnia 2004 roku Budimex SA otrzymał od spółki Ferrovial Infraestructuras SA (obecnie Cintra Infraestructuras SA) pożyczkę w wysokości 1 500 tysięcy euro. Zgodnie z warunkami umowy, pożyczka została udzielona na okres 12 miesięcy od dnia ich zawarcia z możliwością przedłużenia tego terminu. W przypadku sprzedaży udziałów w spółce Inversora de Autopistas del Levante S.L. pożyczka stanie się natychmiast wymagalna. Po upływie terminu wymagalności, pożyczka zostanie zwrócona wraz z odsetkami, ustalonymi w oparciu o roczną stopę EURIBOR+0,75%. W dniu 1 grudnia 2015 roku termin spłaty pożyczki został przedłużony o kolejny rok, a wartość pożyczki została zwiększona o kwotę naliczonych na ten dzień odsetek.

Transakcje z podmiotami powiązanymi dokonywane są na warunkach rynkowych.

41.1 Wynagrodzenie kluczowych członków kadry kierowniczej**Zarząd**

Łączna wartość wynagrodzeń, premii i nagród członków Zarządu Budimeksu SA w 2015 roku wyniosła 8 641 tysięcy złotych (w tym 2 888 tysięcy złotych stanowiły premie za zrealizowane zadania z roku 2014), z czego kwota 7 345 tysięcy złotych obciążała koszty Budimeksu SA. Pozostała kwota wynagrodzeń obciążała koszty spółek zależnych.

W 2014 roku łączna wartość wynagrodzeń, premii i nagród członków Zarządu Budimeksu SA wyniosła 8 014 tysięcy złotych (w tym 2 443 tysiące złotych stanowiły premie za zrealizowane zadania z roku 2013), z czego kwota 6 829 tysięcy złotych obciążała koszty Budimeksu SA. Pozostała kwota wynagrodzeń obciążała koszty spółek zależnych.

Wynagrodzenia Członków Zarządu w roku 2015 kształtowały się następująco:

Dariusz Blocher	2 122 tysiące złotych
Henryk Urbański	1 296 tysięcy złotych
Marcin Węglowski	1 152 tysiące złotych
Jacek Daniewski	1 151 tysięcy złotych
Andrzej Artur Czynczyk	1 020 tysięcy złotych*
Fernando Pascual Larragoiti	1 872 tysiące złotych
Cezary Mączka	28 tysięcy złotych (od dnia 16 grudnia do dnia 31 grudnia 2015 roku)

*w tym 82 tysiące złotych jako wynagrodzenie związane z zakazem konkurencji do końca 2015 roku oraz wypłaty ekwiwalentów urlupowych

Dodatkowo, oprócz kwot zaprezentowanych powyżej, w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku oszacowane koszty płatności w formie akcji w związku z programami motywacyjnymi Ferrovial SA dotyczące Zarządu Spółki wyniosły 1 368 tysięcy złotych (z czego kwota 1 118 tysięcy złotych obciążała koszty Budimeksu SA; pozostała kwota wynagrodzeń obciążała koszty spółek zależnych) i kształtowały się następująco:

Dariusz Blocher	613 tysięcy złotych
Henryk Urbański	250 tysięcy złotych
Marcin Węglowski	178 tysięcy złotych
Jacek Daniewski	178 tysięcy złotych
Andrzej Artur Czynczyk	8 tysięcy złotych (od dnia 1 stycznia do dnia 17 września 2015 roku)
Fernando Pascual Larragoiti	138 tysięcy złotych
Cezary Mączka	3 tysiące złotych (od dnia 16 grudnia do dnia 31 grudnia 2015 roku)

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Powyższe koszty składają się z: 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku.

W marcu 2015 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2012 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie akcji Ferrovia SA. Ilość akcji faktycznie przyznanych członkom Zarządu Spółki kształtowała się następująco:

Dariusz Blocher	11 450 akcji
Henryk Urbański	5 750 akcji
Marcin Węglowski	3 750 akcji
Jacek Daniewski	3 750 akcji
Andrzej Artur Czynczyk	3 750 akcji

Wartość rynkowa akcji Ferrovia SA w dniu faktycznego przekazania wynosiła 79,02 złotych.

Prokurenci

Łączna wartość wynagrodzeń wypłaconych prokurentom Budimeksu SA w 2015 roku wyniosła 3 858 tysięcy złotych, natomiast w 2014 roku 1 243 tysiące złotych.

Indywidualne wynagrodzenia prokurentów w roku 2015 kształtują się następująco:

Artur Popko	1 733 tysiące złotych
Radosław Górski	1 135 tysięcy złotych
Andrzej Goławski	990 tysięcy złotych (od dnia 1 stycznia do 31 października 2015 roku)

Dodatkowo, oprócz kwot zaprezentowanych powyżej, w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku oszacowane koszty płatności w formie akcji w związku z programami motywacyjnymi Ferrovia SA dotyczące prokurentów Spółki wynosiły 334 tysiące złotych i kształtowały się następująco:

Artur Popko	171 tysiące złotych
Radosław Górski	157 tysięcy złotych
Andrzej Goławski	6 tysięcy złotych (od dnia 1 stycznia do 31 października 2015 roku)

W marcu 2015 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2012 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie akcji Ferrovia SA. Ilość akcji faktycznie przyznanych prokurentom Spółki kształtowała się następująco:

Artur Popko	3 500 akcji
Radosław Górski	2 900 akcji
Andrzej Goławski	2 900 akcji

Wartość rynkowa akcji Ferrovia SA w dniu faktycznego przekazania wynosiła 79,02 złotych.

Rada Nadzorcza

Łączna wartość wynagrodzeń wypłaconych w 2015 roku członkom Rady Nadzorczej wyniosła 1 122 tysiące złotych (967 tysięcy złotych w 2014 roku).

Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej Budimeksu SA w roku 2015 wynosiły:

Marek Michałowski	180 tysięcy złotych
Igor Chalupec	121 tysięcy złotych
Javier Galindo Hernandez	118 tysięcy złotych
Jose Carlos Garrido-Lestache Rodriguez	111 tysięcy złotych
Marzenna Anna Weresa	144 tysiące złotych
Piotr Kamiński	118 tysięcy złotych
Alejandro de la Joya Ruiz de Velasco	122 tysiące złotych
Janusz Dedo	104 tysiące złotych
Ignacio Clopes Estela	104 tysiące złotych

41.2 Zaliczki, kredyty, pożyczki, gwarancje, poręczenia i inne umowy zawarte z osobami zarządzającymi i nadzorującymi

Członkowie Zarządu oraz członkowie Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej oraz ich współmałżonkowie, krewni i powinowaci do drugiego stopnia, przysposobieni lub przysposabiający oraz inne osoby, z którymi są one powiązane osobiście, zarówno na dzień 31 grudnia 2015, jak i na dzień 31 grudnia 2014 roku nie posiadali niespłaconych pożyczek, kredytów ani gwarancji udzielonych przez Budimex SA oraz jednostki od niego zależne, przez niego współkontrolowane i z nim stowarzyszone.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Członkowie zarządów spółek zależnych Grupy oraz członkowie rad nadzorczych na dzień 31 grudnia 2015 roku i 31 grudnia 2014 roku nie posiadali niespłaconych pożyczek, kredytów, gwarancji udzielonych przez te spółki, ani nie byli stroną innych umów zobowiązujących do świadczeń na rzecz spółek Grupy.

42. Poniesione i planowane nakłady inwestycyjne

Nakłady inwestycyjne na niefinansowe aktywa trwale poniesione w 2015 roku wyniosły 67 915 tysięcy złotych. W 2014 roku nakłady inwestycyjne na niefinansowe aktywa trwale wyniosły 24 072 tysiące złotych.

W 2016 roku Grupa przewiduje poniesienie nakładów inwestycyjnych na niefinansowe aktywa trwale w wysokości około 69 459 tysięcy złotych.

Spółki Grupy nie poniosły nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska naturalnego w 2015 roku i w 2014 roku, ani nie przewidują poniesienia nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska w kolejnych 12 miesiącach po dniu bilansowym.

43. Zobowiązania inwestycyjne (pozabilansowe)

Na dzień 31 grudnia 2015 umowne zobowiązania inwestycyjne wynosiły 0 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2014 roku umowne zobowiązania inwestycyjne wynosiły 453 tysiące złotych.

44. Przyszłe zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego

Zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego dotyczą głównie umów, których przedmiotem jest dzierżawa samochodów oraz wynajem pomieszczeń biurowych.

Łączne kwoty przyszłych minimalnych opłat leasingowych z tytułu niepodlegających rozwiązaniu (nieodwołalnych) umów leasingu operacyjnego wynoszą:

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
– do 1 roku	31 335	19 195
– od 1 do 5 lat	44 937	37 457
– powyżej 5 lat	196	423
Ogółem	76 468	57 075

	2015	2014
Kwoty ujęte w kosztach opłat leasingowych	36 244	29 652

Ponadto Grupa wykorzystuje grunty, które otrzymała na podstawie decyzji administracyjnej do wieczystego użytkowania. Szacowane przyszłe opłaty z tytułu wieczystego użytkowania gruntów będą wynosiły:

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
– do 1 roku	1 035	834
– od 1 do 5 lat	2 419	2 895
– powyżej 5 lat	38 976	45 751
Ogółem	42 430	49 480

	2015	2014
Kwoty opłat za wieczyste użytkowanie ujęte w kosztach	1 221	989

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

45. Instrumenty finansowe**45.1 Wartość w sprawozdaniu z sytuacji finansowej**

Poniższe tabele przedstawiają wartości w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wszystkich instrumentów finansowych Grupy, w podziale na poszczególne klasy i kategorie aktywów i zobowiązań.

Stan na 31 grudnia 2015 roku

Klasy instrumentów finansowych	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	9 247	-	-	-	-	9 247
Kaucje z tytułu umów o budowę	-	-	36 664	-	(375 272)	(338 608)
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności*	-	-	384 669	-	-	384 669
Należności z tytułu umowy koncesyjnej	-	-	45 688	-	-	45 688
Kwoty należne od odbiorców z tytułu umów o budowę	-	-	171 763	-	-	171 763
Pozostałe aktywa/ (zobowiązania) finansowe	-	1 279	1 549	(4 514)	-	(1 686)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	2 413 126	-	-	-	2 413 126
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	-	-	-	-	(64 341)	(64 341)
Kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę	-	-	-	-	(1 239 940)	(1 239 940)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe (nota 24)	-	-	-	-	(1 046 457)	(1 046 457)
Ogółem	9 247	2 414 405	640 333	(4 514)	(2 726 010)	333 461

Stan na 31 grudnia 2014 roku

Klasy instrumentów finansowych	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	8 376	-	-	-	-	8 376
Kaucje z tytułu umów o budowę	-	-	38 171	-	(377 323)	(339 152)
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności*	-	-	448 409	-	-	448 409
Należności z tytułu umowy koncesyjnej	-	-	45 214	-	-	45 214
Kwoty należne od odbiorców z tytułu umów o budowę	-	-	172 548	-	-	172 548
Pozostałe aktywa/ (zobowiązania) finansowe	-	812	18 988	(7 241)	-	12 559
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	1 831 652	-	-	-	1 831 652
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	-	-	-	-	(67 700)	(67 700)
Kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę	-	-	-	-	(920 668)	(920 668)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe (nota 24)	-	-	-	-	(999 794)	(999 794)
Ogółem	8 376	1 832 464	723 330	(7 241)	(2 365 485)	191 444

*) z wyłączeniem należności z tytułu rozliczeń międzyokresowych, należności z tytułu podatków, dotacji, cel i ubezpieczeń oraz z wyłączeniem zaliczek

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

45.2 Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Za okres od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku

	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godzimej przez RZiS	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godzinowej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Przychody /(koszty) z tytułu odsetek	-	27 968	3 130	-	1 323	32 421
Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych	-	700	(1 194)	-	278	(216)
Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	-	-	4 923	-	3 698	8 621
Dywidendy otrzymane	35	-	-	-	-	35
Zyski /(straty) z tytułu wyceny	-	(217)	3 511	2 339	4 088	9 721
Zyski /(straty) ze zbycia /realizacji instrumentów finansowych	-	(527)	-	781	-	254
Ogółem	35	27 924	10 370	3 120	9 387	50 836

Za okres od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku

	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godzimej przez RZiS	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godzinowej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Przychody /(koszty) z tytułu odsetek	-	28 099	4 591	-	540	33 230
Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych	-	366	(142)	-	(413)	(189)
Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	-	-	(1 087)	-	1 753	666
Dywidendy otrzymane	25	-	-	-	-	25
Zyski /(straty) z tytułu wyceny	-	808	5 977	(7 662)	(7 826)	(8 703)
Zyski /(straty) ze zbycia /realizacji instrumentów finansowych	-	4 180	-	(4 601)	-	(421)
Ogółem	25	33 453	9 339	(12 263)	(5 946)	24 608

45.3 Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej

Poniższe tabele przedstawiają analizę aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy, które po początkowym ujęciu wyceniane są w wartości godziwej, pogrupowanych w Poziomy 1-3 w zależności od stopnia obserwowalności danych źródłowych wykorzystywanych do wyceny wartości godziwej (patrz nota 2.1).

	31 grudnia 2015 roku			
	Pomiar wartości godziwej			
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Pozostałe aktywa finansowe	-	1 279	-	1 279
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	2 413 126	-	2 413 126
Razem aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	2 414 405	-	2 414 405
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	4 514	-	4 514
Razem zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	4 514	-	4 514

	31 grudnia 2014 roku			
	Pomiar wartości godziwej			
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Pozostałe aktywa finansowe	-	812	-	812
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	1 831 652	-	1 831 652
Razem aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	1 832 464	-	1 832 464
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	7 241	-	7 241
Razem zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	7 241	-	7 241

W okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2015 roku i 31 grudnia 2014 roku nie wystąpiły przesunięcia pomiędzy Poziomem 1 i Poziomem 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej oraz nie nastąpiły przesunięcia z/do Poziomu 3.

46. Postępowania sądowe niezakończone na dzień 31 grudnia 2015 roku

W oparciu o posiadane informacje łączna wartość toczących się postępowań dotyczących zobowiązań Budimeksu SA i spółek zależnych według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 296 833 tysiące złotych. Toczące się postępowania dotyczące Budimeksu SA i spółek zależnych związane są z działalnością operacyjną spółek Grupy.

Największa sprawa sądowa pod względem wartości przedmiotu sporu toczy się przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, w której stronami są Konsorcjanci Ferrovial Agroman SA – Budimex SA – Estudio Lamela LS (Konsorcjum FBL) oraz Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze” (PPL). Spór jest następstwem złożenia przez PPL oświadczenia o odstąpieniu od Kontraktu na Rozbudowę Międzynarodowego Portu Lotniczego Warszawa - Okęcie – Budowa Terminala 2.

Początkowo postępowanie sądowe dotyczyło wyłącznie powództwa wniesionego w dniu 24 stycznia 2008 roku przez Konsorcjum FBL, w związku z bezpodstawnie zrealizowanymi przez PPL gwarancjami bankowymi udzielonymi jako zabezpieczenie dobrego wykonania umowy, na łączną kwotę 54 382 tysiące złotych. Sprawa ta została ostatecznie rozstrzygnięta wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 sierpnia 2012 roku. Łączna wartość zasądzonego roszczenia oraz wartość odsetek ustawowych od nieterminowych płatności wyniosła 87 920 tysięcy złotych (przypadająca na Budimex SA kwota to 35 168 tysięcy złotych, z czego kwota 21 612 tysięcy złotych stanowiła zwrot gwarancji dobrego wykonania). Kwota ta została przekazana przez komornika sądowego na wskazany rachunek bankowy Budimex SA w dniu 28 września 2012 roku. Po oddaleniu przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej wniesionej przez PPL, przeprowadzona egzekucja stała się ostateczna i PPL nie może już domagać się od Konsorcjum FBL zwrotu kwot zasądzonych wyrokiem częściowym.

W toku sprawy przed Sądem Arbitrażowym PPL wniósł powództwo wzajemne na kwotę 135 719 tysięcy złotych, obejmującą naprawienie szkody, w tym utracone korzyści, zwrot bezpodstawnego wzbogacenia oraz karę umowną. W dniach 31 lipca i 26 października 2009 roku PPL wniósł do Sądu Arbitrażowego kolejne pisma procesowe zawierające rozszerzenie powództwa wzajemnego, zmieniające kwotę pierwotnego powództwa wzajemnego ze 135 719 tysięcy złotych do kwoty 280 894 tysiące złotych. W toku dalszych działań procesowych w sierpniu 2012 roku roszczenie PPL zostało zwiększone do kwoty 298 892 tysiące złotych. Zgodnie z wysokością udziałów określonych w umowie konsorcjalnej ryzyko przypadające na Budimex SA nie przekracza łącznej kwoty 119 556 tysięcy złotych.

W ocenie Budimex SA wszystkie zawarte w pozwie wzajemnym roszczenia PPL są bezpodstawne, w związku z czym w dniu 21 października 2008 roku Konsorcjum FBL złożyło odpowiedź na pozew wzajemny, która zawierała wniosek o oddalenie powództwa w całości, a tym samym twierdzenia o bezpodstawności roszczeń PPL. Do chwili obecnej odbyło się kilkanaście rozpraw, w trakcie których byli słuchani świadkowie powoda i powoda wzajemnego na okoliczności zawarte w pozwie wzajemnym PPL. Ostatnim pozostałym do rozpoznania wnioskiem dowodowym w odniesieniu do tej części sporu jest dowód z opinii biegłego. Jednak dowód ten będzie można przeprowadzić dopiero wówczas, kiedy Sąd zakończy postępowanie dowodowe w sprawie roszczeń powoda. Ustalenia opinii biegłego dotyczącej roszczeń Konsorcjum FBL będą bowiem rzutować na zakres roszczeń PPL, a w konsekwencji na zakres przeprowadzenia dowodu na ich poparcie.

Niezależnie od powództwa wzajemnego PPL i zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami w dniu 27 lutego 2009 roku Konsorcjum FBL złożyło pismo procesowe zawierające rozszerzenie powództwa głównego o kwotę 216 458 tysięcy złotych, obejmującą: zapłatę za roboty wykonane, a niezapłacone przez inwestora, zapłatę za roboty dodatkowe, zwrot kwot zatrzymanych oraz odsetki za zwłokę. Zgodnie z umową konsorcjalną udział Budimex SA w tym roszczeniu wynosi 86 583 tysiące złotych.

W dniu 27 maja 2010 roku Sąd Arbitrażowy wydał postanowienie, którym dopuścił dowód z opinii biegłego odnośnie oceny zasadności roszczeń PPL (z pominięciem na tym etapie wysokości dochodzonych kwot). Biegły wybrany przez Sąd Arbitrażowy - Grupa BS Consulting rozpoczął prace pod koniec 2010 roku. W trakcie prowadzenia przez biegłego prac odbyło się kilka spotkań pełnomocników stron z biegłym, a także przeprowadzona została w marcu 2011 roku z udziałem ww. eksperta wizja lokalna na obiektach lotniska. Efektem pracy biegłego była sporządzona przez niego opinia techniczna, którą pełnomocnicy stron otrzymali w dniu 29 lipca 2011 roku. Do sporządzonej opinii strony zgłosiły swoje komentarze, uwagi oraz pytania szczegółowe, po uwzględnieniu których biegły sporządził na koniec marca 2012 roku końcową opinię uzupełniającą. Wynikająca z opinii ocena była dla Konsorcjum FBL korzystna, gdyż potwierdzała m.in. to, że Konsorcjum FBL przysługiwało prawo przedłużenia czasu na ukończenie robót.

W związku z zakończeniem przez biegłego prac nad ekspertyzą oceniającą zasadność roszczeń PPL, sąd zobowiązał obie strony do ostatecznego obliczenia i wskazania wysokości swoich roszczeń, przy uwzględnieniu stanowiska biegłego wyrażonego w opinii. W efekcie PPL dokonało wspomnianego rozszerzenia powództwa do kwoty 298 892 tysiące złotych, natomiast wartość roszczenia Konsorcjum FBL pozostała bez zmian.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

W oparciu o postanowienie Sądu Arbitrażowego z dnia 28 stycznia 2013 roku i przeprowadzoną w lipcu 2013 roku wizję lokalną biegły - Grupa BS Consulting miał do końca października 2013 roku opracować opinię na temat oceny wysokości roszczeń przedstawionych przez Konsorcjum FBL w rozszerzeniu powództwa. Z uwagi na fakt, iż biegły nie przygotował opinii w ustalonym terminie, Sąd Arbitrażowy na rozprawie w dniu 20 grudnia 2013 roku podjął decyzję o wyznaczeniu nowego biegłego. W 2015 roku ustalono ostateczny zakres opinii oraz skład nowego zespołu biegłych, który od początku września 2015 roku ma 5 miesięcy na przygotowanie opinii. Biorąc jednak pod uwagę zagadnienia dodatkowe, które wymagają wyjaśnienia, opinii tej należy się spodziewać na przełomie pierwszego i drugiego kwartału 2016 roku.

Zdaniem Zarządu ostateczny wyrok Sądu Arbitrażowego w zakresie roszczeń będzie dla Konsorcjum FBL korzystny.

W dniu 16 grudnia 2010 roku Tomasz Ryskalok i Rafał Ryskalok prowadzący działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej Cerys s.c. z siedzibą w Wykrotach wnieśli pozew przeciwko Budimeksowi SA o zapłatę kary umownej za zwłokę w usuwaniu wad ujawnionych w okresie gwarancji. Sprawa dotyczy Budowy Zakładu Betonów na podstawie umowy zawartej dnia 19 maja 2003 roku o wartości 4 189 tysięcy złotych. Wartość przedmiotu sporu wynosi 90 000 tysięcy złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 października 2006 roku do dnia zapłaty. W ocenie Budimeksu SA roszczenie objęte przedmiotowym sporem jest oczywiście bezzasadne i brak jest podstaw do jego uwzględnienia zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym (upływ terminu na dochodzenie przedmiotowych roszczeń, brak uwzględnienia limitu kar w wysokości 15% wartości kontraktu, nieistotny charakter usterek). Do chwili obecnej odbyło się kilkanaście rozpraw, w trakcie których słuchani byli świadkowie powoda i pozwanego. Sąd przesłuchał strony, a następnie - postanowieniem z dnia 19 grudnia 2013 roku - dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego, który ma ustalić zasadność i wysokość roszczenia. W czerwcu 2014 roku przeprowadzono wizję lokalną obiektu. W październiku 2014 roku sąd doręczył opinię biegłego z zakresu budownictwa. Sąd na wniosek Budimeksu zlecił sporządzenie opinii uzupełniającej, do której następnie strony zgłosiły zastrzeżenia. Mimo udzielenia przez biegłego ustnych wyjaśnień podczas rozprawy w listopadzie 2015 roku, złożono wniosek o kolejną już opinię uzupełniającą. Sąd zajmie w tej sprawie stanowisko podczas rozprawy w kwietniu 2016 roku.

Kolejna co do wartości sprawa dotyczy pozwu złożonego w dniu 5 marca 2008 roku przez Miejskie Wodociągi i Kanalizację w Bydgoszczy Sp. z o.o. o zasądzenie solidarne od konsorcjum, w skład którego wchodziły spółki Budimex SA i Budimex Dromex SA, łącznej kwoty 25 252 tysiące złotych. Roszczenie dotyczy kosztów wykonawstwa zastępczego poniesionych przez zamawiającego w związku z odstąpieniem przez konsorcjum od umowy. Udział spółek w konsorcjum wynosił 90%, w związku z czym wartość roszczenia przypadająca na obecnie na Budimex SA wynosi 22 727 tysięcy złotych. Sąd zakończył przesłuchiwanie świadków obu stron, następnie przesłuchał obie strony, zaś w dniu 6 lutego 2014 roku dopuścił dowód z opinii biegłego (ds. budownictwa) na okoliczność m.in.: oceny jakości i wartości prac wykonanych przez stronę pozwaną, zakresu i kompletności prac pozostałych do wykonania oraz wartości prac poprawkowych. Została sporządzona opinia biegłego i w ocenie pozwanego jest dla niego korzystna. Ocenę tą potwierdzają działania powoda, który w świetle treści opinii wniósł o powołanie nowego biegłego. Sąd nie uwzględnił wniosku powoda w tym zakresie, zezwalając jedynie na przekazanie do protokołu ustnej uzupełniającej opinii biegłego, która to została złożona na rozprawie w dniu 21 kwietnia 2015 roku. Powód ponownie zawnioskował o wyznaczenie nowego biegłego, wniosek ten został odrzucony przez sąd na rozprawie w grudniu 2015 roku. Jednocześnie sąd dopuścił sporządzenie opinii uzupełniającej, która powinna zostać wykonana do końca pierwszego kwartału 2016 roku.

Na dzień sporządzenia sprawozdania nie są znane wyniki końcowe pozostałych postępowań.

Łączna wartość toczących się postępowań dotyczących roszczeń Budimeksu SA i spółek zależnych według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosi 215 040 tysięcy złotych. Postępowania dotyczą głównie odzyskania przeterminowanych należności od kontrahentów oraz dodatkowych roszczeń z tytułu wykonanych prac budowlanych. Oprócz opisanej powyżej sprawy z powództwa Konsorcjum FBL przeciwko PPL, wartość żadnej z pozostałych spraw dotyczących roszczeń nie przekracza 10% kapitału własnego Budimeksu SA. Na dzień sporządzenia sprawozdania nie są znane ich wyniki końcowe.

47. Zdarzenia po dniu bilansowym

W dniu 25 lutego 2016 roku spółka Budimex Inwestycje Grunwaldzka SA została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Budimex SA posiada 100% udziałów w tej spółce.

Poza tym do dnia publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne inne istotne zdarzenia, które powinny być ujawnione.

48. Zobowiązania i należności warunkowe

	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2014 roku
<u>Należności warunkowe</u>		
Od jednostek powiązanych		
– otrzymanych gwarancji i poręczeń	-	-
– otrzymanych weksli jako zabezpieczenie	-	-
Od jednostek powiązanych ogółem	-	-
Od pozostałych jednostek		
– otrzymanych gwarancji i poręczeń	348 558	316 777
– otrzymanych weksli jako zabezpieczenie	5 478	8 519
Od pozostałych jednostek ogółem	354 036	325 296
Pozostałe należności warunkowe	1 350	86
Należności warunkowe ogółem	355 386	325 382
<u>Zobowiązania warunkowe</u>		
Na rzecz jednostek powiązanych		
– udzielonych gwarancji i poręczeń	5 286	5 456
– wystawionych weksli jako zabezpieczenie	-	-
Na rzecz jednostek powiązanych ogółem	5 286	5 456
Na rzecz pozostałych jednostek		
– udzielonych gwarancji i poręczeń	2 722 682	2 035 036
– wystawionych weksli jako zabezpieczenie	2 610	6 746
Na rzecz pozostałych jednostek ogółem	2 725 292	2 041 782
Pozostałe zobowiązania warunkowe	133 554	135 480
Zobowiązania warunkowe ogółem	2 864 132	2 182 718
Pozycje pozabilansowe razem	(2 508 746)	(1 857 336)

Należności warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń obejmują wystawione przez banki lub inne podmioty na rzecz spółek Grupy Budimex gwarancje stanowiące zabezpieczenie roszczeń Grupy w stosunku do kontrahentów z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych.

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń to przede wszystkim gwarancje wystawione przez banki na rzecz kontrahentów spółek Grupy na zabezpieczenie ich roszczeń w stosunku do spółek Grupy z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych. Bankom przysługuje roszczenie zwrotne z tego tytułu wobec spółek Grupy. Gwarancje udzielane zleceniodawcom Grupy stanowią alternatywny, w odniesieniu do zatrzymywanych kaucji gwarancyjnych, sposób zabezpieczenia ewentualnych roszczeń zleceniodawców z tytułu realizacji kontraktów budowlanych. Jednocześnie ryzyko dotyczące napraw gwarancyjnych oszacowane przez Zarząd Grupy jako prawdopodobne zostało odpowiednio odzwierciedlone w rezerwie na naprawy gwarancyjne, co zostało opisane w nocie 27 sprawozdania.

Wystawione weksle własne stanowią zabezpieczenie spłaty zobowiązań wobec strategicznych dostawców spółek Grupy, natomiast otrzymane weksle ujęte w należnościach warunkowych stanowią zabezpieczenie zapłaty należności przez inwestorów / odbiorców spółek Grupy.

Dodatkowo Grupa posiada zobowiązania warunkowe z tytułu ustanowionych zabezpieczeń na aktywach Grupy, które opisano w nocie 39.

Pozostałe zobowiązania warunkowe obejmują między innymi dobrowolne poddanie się egzekucji, stanowiące zabezpieczenie płatności do kwoty 133 554 tysiące złotych, wymagalne w przypadku nienależytego wykonania obowiązków przez Budimex SA, wynikających z umowy kupna udziałów spółki Przedsiębiorstwo Napraw Infrastruktury Sp. z o.o.

49. Zatrudnienie

Wyszczególnienie	Liczba zatrudnionych osób na dzień 31 grudnia	
	2015 roku	2014 roku
Pracownicy fizyczni	2 168	2 064
Pracownicy umysłowi	3 017	2 592
Ogółem	5 185	4 656

50. Istotne zdarzenia mające wpływ na sytuację finansową Grupy

W dniu 23 stycznia 2010 roku Zarząd Budimex SA powziął wiadomość, że nie ziszczył się warunek, od którego uzależniona była budowa i eksploatacja autostrady A1 Stryków - Pyrzowice w systemie koncesyjnym zgodnie z umową podpisaną w dniu 22 stycznia 2009 roku pomiędzy Autostradą Południe SA a Skarbem Państwa. W konsekwencji powyższego nie weszła w życie II faza (dotycząca robót budowlanych) podpisanej w dniu 19 stycznia 2010 roku pomiędzy spółką Budimex SA Ferrovial Agroman SA Sp. J. (poprzednio Budimex Dromex SA Ferrovial Agroman SA Sp. J.), a Autostradą Południe SA umowy na zaprojektowanie i wybudowanie odcinka autostrady A1 Stryków - Pyrzowice. I faza obejmowała prace projektowe o wartości 180 000 tysięcy złotych, których rozpoczęcie nastąpiło w 2009 roku na podstawie umowy wstępnej zawartej pomiędzy Autostradą Południe SA, Budimeksem Dromeksem SA i Ferrovial Agroman SA w dniu 30 maja 2008 roku.

W marcu 2010 roku Zarząd Budimeksu SA powziął informację o braku akceptacji przez Ministerstwo Infrastruktury dokumentacji projektowej wykonywanej przez Spółkę Jawną na rzecz Autostrady Południe SA. W związku z tym faktem, istnieje ryzyko braku odzyskania przez tę spółkę (w której Budimex SA posiada 50% udziałów) pełnej kwoty kosztów realizowanego kontraktu od spółki Autostrada Południe SA, chyba że zostanie wykazane, iż brak płatności od Skarbu Państwa na rzecz Autostrady Południe SA nie wynika z wady dostarczonego przez Spółkę Jawną projektu lub też wady te są konsekwencją wymagań Autostrady Południe SA odmiennych od Skarbu Państwa jako inwestora.

W dniu 21 grudnia 2011 roku Autostrada Południe SA wniosła do sądu pozew przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, domagając się zapłaty kwoty 176 855 tysięcy złotych z tytułu wykonanych prac projektowych, których wykonawcą była Spółka Jawna. W roku 2012 i 2013 miało miejsce częściowe postępowanie dowodowe, słuchanie świadków, a także sporządzona została opinia biegłego sądowego. Autostrada Południe SA zgłosiła wniosek o przygotowanie opinii uzupełniającej, która została wykonana i przekazana stronom w październiku 2014 roku. Opinia wskazuje, że wszystkie etapy prac projektowych, za które powód domaga się zapłaty zostały wykonane, a tym samym, że uwagi poprzedniego biegłego były nieuzasadnione. Następnie w październiku 2015 roku sąd zaakceptował wniosek pozwanego o dopuszczenie przesłuchania kolejnego świadka, w efekcie czego wynikła konieczność sporządzenia dodatkowej opinii biegłego. Opinia dodatkowa powinna zostać sporządzona do końca I półrocza 2016 roku.

Przychody z tytułu realizowanych prac projektowych, rozpoznane w latach ubiegłych z uwzględnieniem przewidywanych ryzyk przez Spółkę Jawną, przypadające na Budimex SA wynosiły 72 505 tysięcy złotych. Spółka Jawna objęła odpisem aktualizującym wartość należności od spółki Autostrada Południe SA, z czego na Budimex SA przypadła kwota 39 850 tysięcy złotych oraz rozpoznała rezerwę stanowiącą zobowiązanie z tytułu odszkodowań dla Autostrady Południe SA, z czego na Budimex SA przypadła kwota 12 655 tysięcy złotych.

W nawiązaniu do postępowania sądowego opisanego w nocie 46 dotyczącego Kontraktu na Rozbudowę Międzynarodowego Portu Lotniczego Warszawa - Okęcie – Budowa Terminala 2, według najlepszych szacunków Zarządu na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego całkowita strata Budimeksu na kontrakcie (proporcjonalna do udziału Budimeksu w konsorcjum) z uwzględnieniem pozostałych kosztów/przychodów operacyjnych oraz kosztów/przychodów finansowych (w tym wyniku na transakcjach terminowych zawartych w celu zminimalizowania ryzyka kursowego) wynosiła 91 865 tysięcy złotych na dzień 31 grudnia 2015 roku (na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 94 885 tysięcy złotych). Strata Budimeksu SA na wykonaniu całości kontraktu liczona bez uwzględnienia wyniku na pozostałej działalności operacyjnej i finansowej wynosiła 134 090 tysięcy złotych na dzień 31 grudnia 2015 roku (137 110 tysięcy złotych na dzień 31 grudnia 2014 roku). Ze względu na toczące się postępowania sądowe oraz fakt, iż Konsorcjum nie zakończyło rozliczeń finansowych z Przedsiębiorstwem Państwowe Porty Lotnicze oraz swoimi podwykonawcami ostateczny wynik z realizacji kontraktu może ulec zmianie.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Dariusz Blocher	prezes Zarządu	Henryk Urbański	członek Zarządu
imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis	imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
Fernando Luis Pascual Larragoiti	wiceprezes Zarządu	Marcin Węglowski	członek Zarządu
imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis	imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
Jacek Daniewski	członek Zarządu	Grzegorz Fąfara	główny księgowy
imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis	imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
Cezary Mączka	członek Zarządu			
imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis			
			Warszawa, 10 marca 2016 roku		